

БЮЛЕТИН

Културно-информационен център на българското малцинство
“Цариброд” – клон Босилеград

Година 7 Брой 36. Април 2004 година Безплатен екземпляр

БЮЛЕТИН

Основател и издател: Гражданско сдружение Културно информационен център на българското малцинство “ЦАРИБРОД” Димитровград, Площад на освобождението № 8.

Редакция: Иван Николов, Радко Стоянчов и Александър Димитров. Технически редактор: Новица Божилов.

Адрес: Ул. Маршал Тито № 15, 17540 Босилеград, тел./факс: 017/78 – 254.

Главен и отговорен редактор: Иван Николов.

Печата: Графическо предприятие “Мишич”, Ниш, Земунска 18 тел. 018/715 691.

Обещавай и владей!

Внимателният анализ на политическите събития през последните две години у нас разкрива разрастването на две противопоставени и много опасни тенденции.

Едната тенденция налага “мека” линия на политическо поведение. Тази линия се определя от политическата цел малцинството да бъде “мост на сътрудничество” между двете държави, тоест ние да не крещим много за нашите проблеми, в интерес на добросъседските отношения и бъдещото членство на България и СиЧГ в НАТО и ЕС.

Другата тенденция тръгва от жизнените интереси на българското малцинство и настоява то да бъде фактор, а не жертва на добросъседските отношения и членството в НАТО и ЕС. Тоест, решаването на проблемите на малцинството да доведе до качествено нови вътрешни и междудържавни отношения между двете страни, които по нормален начин да ги интегрират в европейското семейство, а не малцинството пак да бъде жертвано в името на добросъседските отношения и интеграцията в ЕС. Тази тенденция налага “твърда” линия на политическо поведение.

Както виждаме, разликата е съществена.

Тъй като външните фактори и интереси са много по-силни, а малцинството има ниско историческо и политическо самосъзнание, следвайки линията на по-малката съпротива, на практика се наложи “меката” линия.

Под нейно влияние най-напред се стигна до създаване на “Матицата на българите в Сърбия”, а после и до поредният казионен орган наречен Национален съвет на българското малцинство. След това и кмета на Босилеград Владимир Захари(ј)ев започна да се приближава към българската дипломатия. Българската дипломатия, строго придържайки се към дипломатическите клишета, по този начин вероятно искаше да нормализира отношенията си с “легитимно” избраните власти на българското малцинство каквато е иначе практиката между нормалните държави. Никой не пита как са избрани, кого представляват и каква политика провеждат тия власти.

Пък и няма кой да отвори очите на българските дипломати, че по този начин, в желанието си да помогнат на малцинството, те помагат на великосръбската политика която го унищожават. Нищо че нейните носители са българи.

Използвайки това обстоятелство, Владимир Захари(ј)ев леко заигра на националната карта и успя да придобие някои политици и дипломати в България. Действията му показват, че той по този начин си отмъщава на своите политически противници организирани около КИЦ-а и една част от ДСБЮ. През останалото време той дреме на депутатския стол в сръбската Скубщина, глади си прическата “а ла орангутан”, чопли си носа и зъб не смее да обели за проблемите на малцинството. През останалото време Владимир Захари(ј)ев честичко се навърта около българският посланик в Белград, стигна се и до среща с кмета на София Стефан Софийански, “реформираното” ДСБЮ се приподписа под “Заедно за толеранция” а председателят му Йовица Костов всяко изказване започва с клетви за вярност към сръбската държава, а внимателния прочит на последното му съобщение в “Братство” показва че ДСБЮ от опозиционна прераства в казионна партия. В Цариброд се направи още една кръгла кърсофра за обучението на български език и т.н.

От тази “мека” линия на политическо поведение няма никакъв резултат. Ето ги и доказателствата: Образованието пак се провежда на сръбски език; в администрацията и правосъдието също; в детската градинка не се чува българска реч, а на тригодишни деца вместо приказки за Зайо-Байо и Кума-Лиса им пускат ТВ “ПИНК” да гледат цитите и крангалата на Цеца Величкович; радио-Босилеград се превърна в частно радио на “градоначалника” Владимир Захари(ј)ев; заседанията на общинската скубщина той лично ги води на сръбски език а радиото ги пренася дума по дума; кабелна телевизия “Кодал” се контролира от кмета и полицията в Босилеград които хич нищо не разбират от журналистика; в-к “Братство” все още е затворен за различни мнения; християнските празници Йовановден и Василица се превърнаха в партийни манифестации на ДСС където се леа “патриотична” греяна ракия и гърми сръбска чалга; комунистът Васил Станчев преподава вероучение на децата; на последното преброяване в Босилеград изведнъж се “окотиха” 1308 сърбина; на последните избори 950 души гласуваха за военнопръстъпника Шешел; безработицата вече не се увеличава защото всички са безработни; кметът Владимир Захари(ј)ев не разрешава в центъра на Босилеград да се построи бюст на Васил Левски, (докато в центъра на Белград може); митницата в Рибарци е проходима само за контрабандистите които дават своя дял на митничарите; все още не е възможно по редовен път да се пренесат Коледни и Великденски подаръци за босилеградските деца от България; българските вестници и списания в Босилеград са все още забранена литература докато например в Скопие има повече сръбски от македонски вестници; болницата в Босилеград не е в състояние да окаже медицинска помощ дори на персонала който работи в нея; на 14 километра от Босилеград сурдуличани сложиха табела с надпис “Територия на община Сурдулица”; парите от международните донаторски фондации каквито са CHF и UNDP потънаха в някакви безсмислени шарлатански проекти и не донесоха никаква практическа полза; появиха се провокативни графити на сръбски радикали “Шешел сръбски юнак” които предизвикаха остри противоположни реакции и т.н.

Това е резултатът от двегодишното управление на Владимир Захари(ј)ев и неговата “експертна” група съставена от горски пъдари, пошари, електротехници и разни други мераклии на казанджийското изкуство.

Именно тия резултати трябва да имат предвид българските политици когато говорят с Владимир Захари(ј)ев и когато му обещаваат помощ. Българското малцинство наистина има вопиюща нужда от помощ, но България не може да помага онази политика която застрашава не само националната, но и физическата идентичност на малцинството. Ще бъде срам за българските дипломати ако допуснат да бъдат изиграни от сергиджийските фокуси на Владимир Захари(ј)ев в които той се прави на “голям българин” (но по мярката на сръбските национални интереси!) с цел да измести, маргинализира или компрометира ония българи които с цената на живота отстояват българщината си. Не бива да се забравя, че именно това е стратегическа цел на сръбската Държавна сигурност, а Владимир Захари(ј)ев без нейна подкрепа нямаше да бъде това което е сега, тъй като рейтингът му е прекалено низък за да бъде едновременно и кмет и депутат в Сръбската Скубщина.

Ако към всичко това прибавим опасната радикализация на сръбското общество; напускането на курса на реформите заради които беше убит премиерът Зоран Джинджич; делото в Хага което с драматична скорост разобличава адската машина на смъртта на Милошевич но и повторно обединява подпалвачите на войната за които икономическата агония и политическата нестабилност са въпрос на оцеляване и категоричното послание на международната общност, че няма да

разговаря с радикалите в нито една комбинация. Ясно е, че не само за българското малцинство но и за цяла Сърбия настъпват черни дни.

У нас обаче никой не си дава сметка за това. Някои парадокси на нашенци просто се нуждаят от психиатричен третман.

Ето ги и фактите:

В Босилеград родителите не искат децата им да се учат на български език, но затова пък децата искат да следват на българските университети и то на държавни разноси (при което децата на активистите на сръбските политически партии имат предимство); всички гласуват за Сръбската радикална партия и после искат българско гражданство; учителите преподават на сръбски (и по сръбски) а Великотърновския университет им дава дипломи; българските митничари козируват на сръбските контрабандисти и рекетират ония които защитават националната кауза; ония които трябва да защитават националната кауза се кълнат на върност на властващата партия т.н. и т.н.

Никой вече не си спомня предизборните и следизборните обещания на Владимир Захариев, никой не му търси политическа отговорност за тях, а неговата политическа централа в Белград го награди с депутатско място в Парламента за “успехите” в провеждането и защитата на великосръбската асимилационна политика в Босилеград. Всички го виждат и си траят. Той пък е налучкал истинската формула на своя политически успех: обещавай и владей!

Иван Николов

Кой се срамува от символа на българската свобода – Васил Левски?

До Изпълнителния съвет
на ОС в Босилеград

Б О С И Л Е Г Р А Д

И С К

за разрешение за повдигане на бюст на Левски в центъра на Босилеград.

Съгласно решението на Програмния съвет на Културно-информационния център “Цариброд” в Босилеград и изхождайки;

- от стремежа за опазване на българската национална идентичност на българското население в Босилеградска община;
- от словото и духа на Закона за малцинствата;
- от политическото определение за интеграция на Сърбия и Черна гора в Европа като страна уважаваща правата на човека и особено националната и културна идентичност на малцинствата;
- от необходимостта от проява на добра воля и якнене на сътрудничество и разбирателство между България и Сърбия и Черна гора;
- от огромното значение на името и делото на Левски за историята и културата на българската нация;
- от тежнението му за сближаване между българския и сръбския народ въз основата на демократичните идеали;
- от стремежа му за сближаване на всички балкански народи;

Културно-информационния център “Цариброд” в Босилеград отправя този иск до Изпълнителния съвет на ОС на Босилеград с молба да му се даде писмено разрешение на видно

място в центъра на града, на парцел от 16 квадратни метра да се повдигне бюст на Васил Левски по повод Деня на обесването на Левски 19 февруари.

Културно-информационния център “Цариброд” в Босилеград се задължава изцяло да поеме разносните по построяването, транспорта и монтирането на бюста на Васил Левски.

Моля Ви, в законен срок да ни осведомите за решението което ще вземете по този наш иск.

С уважение,

**Председател на КИЦ “Цариброд”
в Босилеград**

Иван Николов

По този иск Изпълнителния съвет на община Босилеград след два месеца писмено отговори, че той е разгледан и е отстъпен за решаване на Общинската дирекция за строителни площи. Същия ден КИЦ “Цариброд” в Босилеград отправи придружително писмо и отговора на Изпълнителния съвет с обновеният иск до посочената дирекция. Измина повече от месец и половина и все още няма никакъв отговор. В отговор на всичко това, КИЦ в Босилеград откри гражданска петиция с която иска подкрепата на гражданите на Босилеград да се построи бюст на Васил Левски в центъра на Босилеград.

С акцията по повдигането на бюста на Левски в Босилеград освен общината в Босилеград е запозната и обществеността. Дори вестник “Братство” редовно информираше по случая. При последното си посещение в Босилеград със ситуацията бе запознат и българският посланик в Белград. Той обеща да се заложи при кмета на Босилеград Владимир Захариев проблемът да бъде решен.

Никой обаче не си прави илюзии.

Случаят с бюста на Левски само разобличи докрай истинското лице на общинската власт в Босилеград и особено на кмета Владимир Захариев. Питаме се, това ли е онзи Владимир Захариев който заедно с българският посланик Яни Милчаков правеше в Босилеград научни сесии за Емануил Попдимитров и заедно с Председателя на ДСБЮ Йовица Костов отиваше на официално посещение при кмета на София Стефан Софийански за да иска помощ? “Големият българин” по мярката на сръбските национални интереси, продължава редовно да минава всички културни мероприятия на КИЦ-а насочени към опазване на българската национална идентичност. И именно това е истинската същност и на сръбската “демокрация” и на истинското лице на Владимир Захариев: подла, просръбска и антибългарска.

Неотдавна белградската БК телевизия обяви, че Столична община София финансира повдигането на бюст на Левски и Раковски на Калемегдан в Белград. Може би съдбата на техните бюстове няма да бъде по-добра от тази на паметната плоча на Джинджич която сръбските националисти неотдавна счупиха. Но ако в Белград никой не се бои нито от Левски нито от Раковски, защо някой трябва да се страхува от тях в Босилеград? В какви категории расъждават тия които се разпореждат с нашата национална култура, с чувствата ни, с живота ни... Кой се опасява от символа на нашата, българската свобода, Васил Левски? Човек който е лишен от свободата си е роб. За роби ли ни смятате господа чиновници на Белград?

Аз все пак ще ви припомня думите на Левски:

- Днешният век е век на свободата и равноправието на всички народи. Всеки иска да живее свободно и да бѐ човек.
- С една обща революция да се направи коренно преобразуване на сегашната деспотична система и да се замени демократичната република.
- В България трябва да изградим храм на свободата.
- Ще имаме едно знаме, на което ще пише: “Свята и чиста република”.
- Действах сам. Никога не познавам.
- Времето е в нас и ние сме във времето – то нас обръща и ние него обръщаме.
- Ако спечеля, печели цял народ, ако изгубя – губя само себе си.
- Съгласие, братство и равенство между всички народности. Българи, турци, евреи ще бъдат равноправни във вяра, народност и гражданско отношение.

- Аз съм обещал на отечеството да стана жертва за освобождението му.
- Ще отида у други поробени народи да правя това, което правя тук сега.
- Занятието ми е да облекчавам положението на българите.
- Народ, който не е в състояние да продаде вола и да си купи пушка, не е достоен за свободата си.

Годишен доклад за положението на българското национално малцинство в Сърбия през 2003г.

Helsinki Committee
 “Human rights of bulgarians
 in Serbia and Montenegro”
 1, Vasil Ivanov Str., 18 320 Dimitrovgrad, Serbia
 tel/faks +381/10/363 397,
 e-maill; helsinkom@ptt.yu

Организацията е регистрирана на 15 май 1997г. в Министерството на правосъдието на СРЮ. Автор е на повече от двайсет проекти, свързани с правата на човека, както и с правата и свободите на българското национално малцинство в Сърбия.

В рамките на правозащитната организация излизат тематични бюлетини и книги на български език, както и периодични доклади на български, сръбски и английски езици. Същите се разпространяват в правозащитните среди в Сърбия, България и чужбина. Докладите за състоянието на човешките и малцинствените права на българското национално малцинство в Сърбия са единствените от този род, които разглеждат положението на българите в Сърбия. Хелзинкския комитет на българите в СиЧГ е открит за всички граждани без оглед на национална, расова и друга принадлежност. В продължение на последните 7 години, това го е потвърдил на практика.

“Хелзинкския комитет за защита правата и свободите на българите в СиЧГ е гражданско сдружение, неправителствена и стопанска организация, която с дейността си на територията на Сърбия и Черна гора дава принос в подкрепа и реализация целите на Хелзинкската федерация” (чл. 1. от Устава на организацията).

Хелзинкския комитет извършва постоянни наблюдения на човешките права на българското национално малцинство в СиЧГ, както и на всички останали граждани които живеят на територията на СиЧГ а чрез уважаване на общоприетите стандарти съдържащи се в документите на ООН” (чл. 5. от Устава на организацията).

Увод

Състоянието на човешките права на българското национално малцинство (по-нататък в текста само БНМ) в Сърбия беше бледо копие на цялостното състояние на човешките права в Сърбия през 2003г. За БНМ това беше трудна година, като: образование, религиозни права и свободи, административна употреба на езика, медии. Нелегалният трафик на цигари през КПП “Градини” и нестихващите потоци на засилена контрабанда през границата, превърнаха населението в Цариброд в заложници на сечестия бизнес. През цялата 2003г. Царибродска община беше на последно място по лични доходи в Сърбия. Средната месечна заплата в Цариброд през месец октомври 2003г. изнасяше 1 397 динара, а средната м.з. в Сърбия за този период изнасяше 14 084 динара. През последното десетилетие безработните в общината се увеличиха с 60%, което е 2 888 души, както само в стопанският отрасъл техният процент възлизаше на 76%. И докато през 1991 броят на безработните изнасяше 3 371, в периода 2001/02г. техният брой скочи с 1 515 души, което е 4 832 души отн. 31%. Една от причините за това печално състояние на безработицата в Царибродска община е фалита на повечето държавни фирми и предприятия, липсата на предприемачество и

недостатъчен интерес на инвеститори за развитието на този район. Много от възможностите за съживяване на селското стопанство в общината си останаха само пожелания и нищо повече.

В Босилеград който е сред 15-те икономически най-неразвити общини в Сърбия, положението е не по-малко трагично. Държавните фирми и предприятия са във фалит и предфалитно състояние. Към 80% от работниците във фалиралите цехове на няколко сръбски фирми в общината, повече от една година не са получавали заплати, с изключение на цеха за производство за чорапи. През последните три години в общината успешно работеха само частните магазини, кафета и кафенета, като и няколко частни фирми. През средата на 2003г. на Босилеградска община беше отпусната помощ в износ от 91 803 евро за проекти предвиждащи развитието на гражданското общество в комуналната инфраструктура, селското стопанство, културата и спорта. Причините довели до катастрофалното обедняване на населението в Босилеградско е голямата икономическа и стопанска изостаналост на района, лошата инфраструктура и пътна мрежа, отдалечеността на общината от останалите градски центрове, постоянната миграция и отлива на кадри, както и липсата на инициативи и проекти за развитието на животновъдството и екотуризъм в района.

На Царибродска община в края на 2003г. Кралство Норвегия отпусна финансова помощ на два транша от по 10 000 евро с цел стимулиране на скотовъдството в общината.

През юни 2003г., липсваха инвестиционни проекти в областта на туризма, екологията, културата, медиите. През 2003г. със средства на Европейската инвестиционна банка започна ремонта на Царибродската гара, която въпреки апетитите на някои съседни на Цариброд общини си запази статута на международна гара. С това международната общност даде шанс на града, като крайграничен район през който минава международния път от Европа към Близкия изток и бъдещия коридор № 10, да използва благоприятното си географско местоположение, природните ресурси и дадености с цел да се превърне във важен транспортен възел. Това означава и шанс за превръщането на този крайграничен район в еко и културна зона на Западните Балкани. Стига да има инициативи и предприемачески дух. През 2003г. такива обаче липсваха.

Обедняването на БНМ като цяло се дължи и на нестабилната политическа ситуация в Сърбия, но и на също така неблагоприятните икономически условия които отблъснаха много потенциални инвеститори. През 2003г липсваха и инициативи за реализация на крайгранични проекти в областта на селското стопанство, екологията, туризма, културата. В края на годината в рамките на Хелзинкия комитет излезе Указател за църковното и духовното наследство в крайграничните райони с цел то да бъде използвано като възможност за развитието на поклоннически и екотуризъм в крайграничните общини Цариброд и Босилеград, но и Трън, Драгоман, Годеч и Кюстендил.

През 2003г. най-честата форма на крайгранично сътрудничество бяха гостуванията на български певчески и танцови състави в Цариброд и Босилеград, главно в организация на Културно-информационните центрове, както и в организация на Центъра за култура в Цариброд. Липсваха обаче конкретни регионални инициативи за устойчиво развитие в много области, сред които са и природните дадености в Царибродска и Босилеградска общини и особено културно-историческото наследство в Царибродско, разбирано в неговия широк смисъл, интегрирани в защитени територии със средна и висока консервационна значимост. Има ясни възможности екотуризмът в региона да се развие и в трансграничен аспект, особено в района около Цариброд, Трън и Цариброд и Драгоман.

Нарушения

През 2003г. в правозащитната организация не се получиха сигнали за упражнено физическо насилие на полицията спрямо българи, както това беше по времето на режима на Милошевич. Възможно е да е имало и такива, но в ХК не са били подадени сигнали за подобен вид нарушения. От друга страна в полицията и нейните служби в Цариброд и Босилеград, на ръководни места си останаха много “кадри” от времето на бившия режим. Същите онези, които преследваха, сваляха от влаковете и тормозеха по границите по-изявените лидери на БНМ в Сърбия. През КПП “Градини”, полицията (заедно с всички свои служби) и митническите органи продължи да “респектира” нелегалният трафик на цигари който превърна Цариброд в сива зона на нелегален трафик на цигари и друга контрабандна търговия. През КПП-тата “Калотина – Градини” освен цигари се въртеше контрабанда и на закупена стока в българското МЕТРО, преразпределяна след това между търговците, в самата гранична зона на метри от полицейските и митническите служби на границата. Причини за това трябва да търсим най-вече в липсата на закони срещу престъпността, безнаказността на босовете и техните сподвижници гравитиращи в района.

“Случаят” със съпружеската двойка Зоя Кондева (гражданка на Република България) и Деян Симонович (югославски гражданин, полицаи от Пирот) и през 2003г. не получи своята развързка нито в полицията (откъдето Д. Симонович бе уволнен), нито пред правосъдните органи на Сърбия, пред които той обжалваше незаконното му уволнение и ареста си по-късно. Имайки предвид допуснатите нарушения спрямо двамата и натискът който отделни фактори бяха упражнили спрямо тях с цел да ги разделят, Хелзинският комитет от който през 2002г. те потърсиха помощ се заангажира с тяхната защита уведомявайки за станалото и някои дипломатически мисии в Белград, както и редица международни правозащитни организации. Развързката на този случай е достойна за роман. И тя ще се реши рано или късно, ако не пред правосъдните органи на Сърбия, то със сигурност пред Международния съд в Страсбург. Защото в края на 2003г. СичГ ратифицира споразумението за сътрудничество с тази международна правозащитна организация.

Нерешаване на проблемите

През 2003г. както вече казахме, не беше решен нито един болен за българското малцинство проблем. Сред най-болезнените и по-нататък си остана образованието. През учебната 2003/04г. единствената промяна по отношение на БНМ беше получаването на статус на майчин език с увеличаване броя на часовете (от три на четири часа седмично). Разбира се, че с това проблема не може да се смята за решен а правата на БНМ подобрени.

Срещу обучението на български език през 2003г. се правеха всевъзможни опструкции и в двете общини като същевременно от страна на Министерството на образованието на Република Сърбия не беше направено почти нищо този въпрос да се решава в съответствие с международните норми и изисквания. В сила си останаха и прословутите “анкети” които родителите и през учебната 2003/04г. бяха длъжни да попълват – на кой език искат да се учи детето им при записването му в първи клас на основните училища. Въпреки че тези анкети от правозащитните и граждански организации на БНМ в Сърбия бяха окачествени като “недемократични” и “попълвани под натиск”, те си останаха в сила както и при предишната власт. За истинска промяна в положението на БНМ ще може да се говори едва когато образованието на български език се върне изцяло в училищата на БНМ и когато прословутите “анкети” за които вече стана дума бъдат изцяло изхвърлени от училищата на БНМ в Сърбия.

В началото на учебната 2003/04г. в подведомственото училище в село Желюша (Царибродско) се стигна до доста странна ситуация окачествена като “събрание на недоволни родители”, които настоявали децата им да не учат български език.¹ Този случай е може би най-показателния и най-потресаващия за това какво става в образованието на БНМ и докъде може да доведе нерешаването на този проблем. Подобно нещо, другите национални малцинства в Сърбия едва ли биха допуснали. Повечето провели се срещи и конференции в Цариброд и Босилеград по въпроса на езика се оказаха поредната говорилня, която не даде никакви по-конкретни резултати.

От Хелзинския комитет в Цариброд и от КИЦ в Босилеград публично беше повдиган въпроса за намесата на Сръбската православна църква (СПЦ) в процеса на образованието на БНМ, като се има предвид, че в училищата на малцинството за преподаватели по вероучение са назначени сръбски свещеници.

В училищата на БНМ, Денят на сръбския светец “Св. Сава” (27 януари) се налагаше като държавна политика, възхваляваща и популяризираща единствено и само сръбството, макар и под формата на Светосавски църковно-религиозен празник. В училищата на БНМ по подобаващ начин не се отбелязваха празниците свързани с имената на българските светци, писатели, революционери и народни будители. Причините за това са много, като една от тях е нежеланието на самите училища и директори да отбелязват българските празници по подобие на сръбските. Да не забравим, че до 2000г. директорите на училищата в Сърбия бяха назначавани от Министерството на образованието в Белград. Избираха се главно доверени кадри на Социалистическата партия на Сърбия. Без бившите структури на властта, нито един директор (от градинка до гимназия) не можеше да бъде назначен.

Доста парадоксално изглежда ситуацията в която родителите предпочитат децата им да се учат на сръбски език в Цариброд и Босилеград и същевременно ги изпращат в България, където на държавни разноси да продължат образованието си в някои от българските висши учебни заведения. През последните 13 години същите тези студенти от Царибродско и Босилеградско не се превърнаха в интелектуалния потенциал на малцинството и не станаха носители на нови идеи,

иновации и инициативи, които да защитават българския език, култура и самобитност в духа на европейското мислене и поведение. Защо това е така е въпрос, който си заслужава специален анализ даже и социологическо проучване.

В края на януари 2003г., КИЦ в Босилеград отправи иск към Изпълнителния съвет на Босилеград с цел *“да му бъде разрешено да постави в центъра на града паметен бюст на Васил Левски”*. Инициативата е свързана със *“стремежа за опазване националната идентичност на българското население в Босилеградска община, като инициативата е в съответствие със Закона за националните малцинства и с политическите стремежи за интегриране на СиЧГ в Европа, като страна уважаваща правата на човека и особено културната идентичност на малцинството”*.²

През 2003г. Царибродската гимназия (по предложение на Училищния съвет) получи ново име *“Св. св. Кирил и Методий”*. Само че в Държавен вестник от 15. 04. 2003г., името на гимназията е вписано като *“Сrilo i Metodije”* всякаш става дума за обикновени хора, а не за светци. Този жест с основание преизвика недоумение сред българите в Цариброд, дали не става дума за пренебрежение на просветните власти в Белград към българската самобитност, история и език и култура или за нещо друго. Оказа се, че допуснатия гаф с Царибродската гимназия все още няма кой да коригира.

Покрай изброените дотук проблеми в образованието на БНМ има още някои, които бяха забелязани през 2003г. Така например в Босилеградската гимназия се чувства недостиг на преподавателски кадри по редица предмети (психология, физика, математика, сръбски и английски езици). Под въпрос е цялостното качество на образованието на българите в Сърбия, което ще рече, че не българският език е единственият проблем на малцинството а че проблемите са много които за съжаление продължават да се трупат без да се решават. След като има толкова голям недостиг на преподавателите в босилеградските училища, сам по себе си възниква въпросът – къде са онези българи от Цариброд и Босилеград, които свършиха образованието си в България!? И защо не се връщат по родните си места като специалисти владеещи добре българският език!? И каква е ползата от тях ако не работят в специалността си или ако не се връщат обратно с цел да допринасят със знанията и уменията си в много области, в които има криза на кадри?

Що се касае до проблема с вероизповеданието на БНМ той не получи никаква развръзка и през 2003г. Българите в Сърбия празнуват празниците по-стар стил, по-различно от българите в България. Така е на Коледа, Великден, Гергьовден, Йордановден и други празници. По този повод в Бюлетина на КИЦ в Босилеград е публикувана статия (автор Мая Николова) със следното заглавие: *“Йордановден между църковното песнопение и чалгата”*. В нея, авторката казва: *“В духът на 1948г., гостите от България (дошли по покана на КИЦ в Босилеград да празнуват Йордановден – бел на ХК) пред самата черква в Рибарци бяха посрещнати от трима добре екипирани полицаи, а само няколко часа след това в Босилеград отец Йоан бе разпитан от граничната полиция и църковните власти в Белград и Враня, кой е поканил “двамата български свещеници които уж служили литургия на суверенна сръбска територия”?!”*

На другия край на Босилеград, сръбския свещеник също отслужи литургия и бе изваден кръста от реката с неизбежната асистенция на кмета и оскверняване на християнския обичай със заглушителна сръбска чалга сред която едва-едва се чуваше гласът на свещеника и откъслечните думи от Евангелието! Един гражданин поиска от кмета да спре музиката, но кметът каза че това не е неговата работа!

След като кръстът бе изваден от реката (от облечен човек), босилеградчани се наредиха пред казана със светената водица където сега вече пенсионираният командир на полицията Радомир Йойич им точеше светена вода в пластмасови бутилки”.³

Църковният проблем на БНМ в Сърбия е труден за решаване най-вече поради нежеланието на БПЦ да повдигне въпроса пред църковния клир на СПЦ. Нека да не забравим, че в международните документи, каквито са Всеобщата декларация за правата на човека, Международния пакт за граждански и политически права и Декларацията за премахване на всички форми на нетърпимост и дискриминация, основани на религиозна принадлежност или убеждения *“всеки човек има право да изповядва своята религия”*. Даже и на срещата с българският президент Георги Първанов, състояла се в края на 2003г. в Белград, сръбският патриарх Павле казал, че *“още не било време за решаването на този въпрос”*. По всичко личи че този въпрос ще се решава рано или късно на международен съд. Въпрос, който Хелзинкския комитет повдига от пет години насам.

Административна употреба на българският език

В административната употреба българският език и през 2003г. не зае полагащото му се място. В общинската администрация, правосъдието, на публични места, в разписанията на пътно-транспортните фирми в употреба си остана единствено и само сръбският език. В общините с преобладаващо БНМ всички табели на градове, села и селища са изписани само на сръбски език. Нищо че в чл. 11. от Закона за националните малцинства, пише: *“На територията на местното самоуправление където традиционно живеят национални малцинства, техният език и писмо могат да бъдат в равнопоставена употреба”*.

Но затова пък в Босилеград се случи нещо безпрецедентно – за пръв път след осем десетилетия едно дело ще се води на български език пред Общинския съд в Босилеград. По настояване на обвинените – гл. редактор и сътрудник на Бюлетина на КИЦ-Босилеград, Иван Николов и Димитър Димитров, а със съгласието на ищеца и съда, делото *“за обида и клевета”* ще се води на български език. Това е първият случай от по-новата история на БНМ един съдебен процес в община с преобладаващо българско малцинство да се води на български език. В Цариброд подобен случай все още не е забелязан.

Медии

Печална бе картината през 2003г. по отношение на медиите на БНМ. Характеризираше я липса на кадри добре владеещи български език, ясна медийна политика и стратегия за предстоящата приватизация на медиите в Сърбия. В-к “Братство” излизащ на български език в Ниш се прояви за пореден път като казионен вестник в който промените са невъзможни защото голяма част от кадровия потенциал на вестника е от времето на Милошевич. Политиката на вестника през 2003г. продължи да бъде политика на конфронтация, цензура и липса на каквато и да е обективна журналистика.

Вместо сериозна и обективна журналистика, през 2003г. “Братство” за пореден път предложи евтини четива от времето на соц-реализма с едностранчиво скалъпени истории насочени срещу някой недолюбван от кореспондентите на вестника, царибродчанин или босилеградчанин. Липсваха анализи, коментари, наблюдения касаещи проблемите на БНМ, но и критика по отношение на политиката на управляващите в Белград. Единственото нещо което не липсваше в “Братство” беше критика на управлението в Цариброд по простата причина че същото не беше от коалицията ДОС и затова всеки можеше да го критикува. В това число и “Братство”. Липсваше разследваща някои отрицателни явления в общините, журналистика. От темата свързана с контрабандата на цигари през КПП “Градини” и Цариброд се бягаше умишлено, както и за фиаското на Коалиция “Заедно за толеранция”, която на последните парламентарни избори в Сърбия претърпя провал не само в Цариброд, но и в Босилеград и Бабушница (въпреки в коалиция с ДСБЮ). Фарсът наречен Национален съвет на БНМ (със седалище в “Братство”, Ниш) се представяше едва ли не за епохално постижение, което през цялата 2003г. не даде никакви резултати. Все неща, които за разлика от “Братство” през 2003г. можеха да се прочетат в сръбските и българските медии, както и в Бюлетина на КИЦ в Босилеград.

Местните електронни медии в Цариброд и Босилеград през 2003г. не осъвремениха програмните си схеми, предаванията на български език не се увеличиха в съответствие с процентуалния брой на българите в тези две общини, липсваше разследваща журналистика и професионалисти владеещи еднакво добре и сръбският и българският езици. Въз основа на наблюденията на Хелзинкският комитет по РТВ “Цариброд” нямаше цензура за съобщенията и становищата на неправителствения сектор. През 2003г. по радио Цариброд се излъчваха едва две ежеседмични едноминутни предавания на български език “Хороводна броеница” и “Цариброд в миналото” популяризиращи националната самобитност и културно-просветното минало на царибродските българи. В ефирното време по Радио Цариброд, преобладаваше сръбският език. По РТВ “Цариброд” българският език (с малки изключения) се ползваше в равнопоставена употреба със сръбският език. И в двете медии обаче е необходимо да има по-разнообразни предавания, повече контактни емисии, документалистика свързана с миналото, традициите и положението на БНМ в Сърбия.

По кабелната ТВ “Цариброд”, покрай другите ТВ канали се излъчват и 5 телевизионни български канала.

Извън тези медии, в рамките на КИЦ в Босилеград излиза двумесечен Бюлетин на български език, отразяващ истинските проблеми на БНМ с особен акцент върху положението на босилеградските българи. В “Бюлетина” се печатат статии, анализи, коментари, становища, мнения, откъси от книги

на български и сръбски автори, рецензии и информация за излезли от печат книги на автори от БНМ. В него могат да се намерят статии, които “Братство” е отказало да публикува, както и неща актуални за положението на БНМ от които ХК може да се възползва в написването на своите доклади.

В Бюлетина на КИЦ-Босилеград Иван Николов е публикувал статия под наслов: *“Нови партии, стари еничери две години по-късно”*. В нея автора казва нещо много съществено: *“Основната предпоставка за всяка демокрация е човешката свобода. За каква свобода може да се говори у нас, след като още няма правова държава и действаща пазарна икономика!? Когато, да речем, за да прекараиш 100 коледни пакетчета трябва да се съобразяваш не със закона, а да клечиш пред кмета и шефа на митницата. Или ако си решил да правиш частна телевизия, трябва да се съобразяваш не с нормите на журналистическата етика и със законите на бизнеса, а с интересите на определени политически групировки които искат да контролират медийното пространство за да манипулират общественото мнение!? Защото в условията на свобода на медиите, на време се разобличават всички далавери от типа на разни Коцич и Васич бизнесмени които идват у нас не за да приватизират и инвестират в нашата икономика, а взимайки ги “под наем” – да източват преостаналия капитал от нашите предприятия и да използват на безценница нашата работна ръка.*

Съща така не могат да останат скрити пладнешките обири на куфарните търговци от България а управляващите и опозиционни политици не могат да се правят на по-умни отколкото са, защото на телевизията и по вестниците всичко се вижда и чува. И политиката не може да се води в Клуба на пенсионерите където разни Горнолисински, Долнотълмински или Параловски Титови ветерани да решават колко български или хърватски канала ще гледат босилеградчани! Всеки ще трябва да излезе в публичното пространство и сам да защитава позициите си.”

В рамките на Хелзинския комитет излизат тематични доклади, юблетини и книги на български език, свързани с актуални въпроси от живота на българите.

Законът за националните малцинства в Сърбия

който бе приет на 27. 02. 2002г., в съюзния парламент на СРЮ, през 2003г. си остана само мъртво слово на хартия. От закона произтичат много въпросителни, като една от тях е *“даването на права”* на националните малцинства, които обаче не задължават никой да ги прилага на практика, с което и същите да се спазват. От една страна се *“забранява всеки вид дискриминация на националните малцинства”* (чл. 3) а от друга на българското малцинство не се разрешаваше да има вероизповедание на български език с български свещеници. По отношение *“именната система”* на националните малцинства, от една страна им се гарантира правото да *“ползват имената си в съответствие с езика и правописа на съответното малцинство”* (чл. 9) а от друга новородените деца от БНМ и по-нататък продължават да се записват в духа на сръбската именна система с обезателното окончание на –ов за жените. По отношение на езика в служебна употреба и по-нататък се използва сръбският. По отношение на образованието, гарантирано с чл 13. от закона, в училищата на БНМ образованието продължава да се провежда на сръбски език с изучаването на 3-4 часа седмично български език. В чл. 17 от Закона, на националните малцинства се гарантира правото на *“цялостно и обективно информиране на майчин език, включително с правото им да дават мнения, да се получават, изпращат и обменят информация и идеи чрез печата и други медии”, което най-добре опровергава примера на проправителствения в-к “Братство”.*

Социална криза

Единствените доходи които влизаха в хазната на Царибродска община бяха таксите от камионите минаващи през КПП “Градини”, обслужвани от общинската фирма “Комуналац”. Същата фирма неслучайно през изминатия период беше обект на чужди апетити в резултат на които в общината през 2001-2002г. беше предизвикана общинска криза, безвластие и насилие с опит легитимно избраното ръководство на Общинския съвет в Цариброд (от партията Съюз на гражданите “Цариброд”) да бъде свалено от власт и по възможност на негово място да бъдат назначени хора удобни за някои централи извън Цариброд. В насилието което на два пъти (2001-2002) бе предизвикано в общината, участваха хора от бившата общинска власт от коалицията на ДОС в Цариброд и техни приближени. Всичко това породило много съдебни дела в общината, повечето от

които и през 2003г. не получиха съответната си развързка в съда по ред причини, като една от тях трябва да търсим в самата тромавост на правосъдието и често пъти политическата му обремененост. По случая ХК събира документи за изтогвянето на специален доклад.

Националният съвет на БНМ – формалност или необходимост

Въпреки че Законът за националните малцинства предвижда създаването на Национални съвети (чл. 19), създаването на същият сред БНМ предизвика много противоречия, отрицателни становища, критики а трите организации на БНМ (Хелзинкският комитет на българите, ДСБЮ и КИЦ в Босилеград) даже бойкотираха учредяването му на 10 май 2003г. в Ниш. Защо Ниш (а не Цариброд и Босилеград да речем) е също един от въпросите на който учредителите не можаха да дадат смислен отговор.

В чл. 19 от Закона за националните малцинства се казва: *“Националните малцинства могат да избират свои Национални съвети с цел упражняване правото си в местното самоуправление, както и по отношение употребата на езика и писмото, образованието, информирането и културата.”*

Причината за своето несъгласие със създаваният (по този начин) Национален съвет на БНМ, Хелзинкският комитет обоснова публично. Единствено в-к “Братство” отказа да публикува становището на правозащитната организация. В него се намира и следната констатация:

*“Според броя на БНМ, Националният му съвет трябва да наброява 21 члена. Той може да бъде (а може и да не бъде) избран на електорско събрание насрочено от Министерството за национални малцинства. И тук опираме до нещо, с което не можем да се съгласим. Националните съвети ще се избират не директно на избори, а индиректно от т.нар. електори. Оттам и наплива на събирачи на подписи за електори в Цариброд, без предварително на хората някой да им е разяснил за какво се подписват и искат ли да се подписват за нещо, за което и тези дето събират не знаят да им обяснят какво и за кого събират подписи. В това активисти на правозащитната организация можеха да се уверят тези дни в Цариброд. От друга страна, остава неясно как разделеното в 5 общини БНМ ще излезе с единна листа за избор на 21 – членен Национален съвет!? И как ще съгласува интересите си. А за електори и членове на Националния съвет могат да се кандидатираат и българи живеещи не само в Пирот, Цариброд, Босилеград, Бабушница и Сурдулица, но и в цяла Сърбия. Може би българите в Цариброд и Босилеград няма да са съгласни интересите им да защитават хора в тези Национални съвети за които те почти нищо не знаят. А кой може да знае, че някои от тези хора наистина са се декларирали като българи или че поне се чувстват такива. Не е изключено една голяма част и да не знае майчиния си език. Тогава парадокса ще бъде пълен.”*⁵ По повод избирането на Национален съвет на БНМ, ДСБЮ, с председател Йовица Костов излезе със следното съобщение: *“Становището на тази партия да не участва в създаването на Националния съвет на нашето малцинство си остава непроменено. Всеки който е член на ДСБЮ, който е кандидатствал за електор, или ще се намери на някъо от листите за формиране на съвета, е кандидатствал от свое име, а не от името на ДСБЮ.”*⁶

На 10 май 2003г. в залата на Симфоничния оркестър бе формиран Националният съвет на БНМ, за което гл. редактор на Бюлетина на КИЦ в Босилеград, Иван Николов пише: *“На електорското заседание ги нямаше ония, които през изтеклите 12 години със зъби и нокти, по цената на живота си защитаваха правата и интересите на БНМ. Всичко си е по старому, едните са от едната, другите са от другата страна. Само че някои са си сменили местата. В исторически план промените винаги настават с промяна на хората които носят нов начин на мислене и поведение. У нас нищо от това не се случи. Навсякъде около мен виждам хора които се приспособяват към обстановката за да оцелеят, но не се опитват да я променят. Или прагматици които дебнат своя шанс да припечелят по нещичко. Пари, постове, обществен престиж.”*⁷

По повод учредяването на Националния съвет на БНМ, сръбските медии реагираха по следния начин: *“В Ниш създаден Национален съвет на българите в СиЧГ”, “Обвиненията безсмислени”, “Подигравка с правата”, “Все лъжи и безсмислици”.*⁸ От своя страна, в-к “Братство” в приповдигнат дух отбеляза събитието като: *“Избран Национален съвет”, “В духа на новата политика на Балканите”, “Исторически ден в отношенията между България и СиЧГ”, “Преломен момент за българското малцинство”, “Доволни от състава на Националния съвет”.* За критично настроените българи по отношение на въпросното събитие, редакторът на “Братство” е отделил специална коментарна статия под наслов *“Крясъци в нощта”.*⁹

В специално подготвена анкета “за” Националните съвети, на стр. 3 в същия вестник, деветима царибродски и босилеградски българи с единодушие “*приветстват*” създаването на Националния съвет на българите. Липсват обаче мненията на онези които са “*против*”, както и на онези, които не знаеха че на 10 май 2003г. в Ниш е бил създаден въпросният съвет като поредния казионен орган на БНМ в Сърбия.¹⁰

Становището на Хлезинския комитет по повод създаденият по този начин Национален съвет на БНМ отразиха повечето сръбски медии, включително с Радио “Свободна Европа” (сръбската и българската редакция), РТВ “Цариброд” и Бюлетина на КИЦ Босилеград, но не и в-к “Братство”. В съобщението се казва, че този Съвет “*може да представлява единствено себе си, но не и интересите на БНМ защото е избран далече от малцинството, в Ниш, в който според последното преброяване на населението като българи са се декларирали едвам 799 души.*” В съобщението на правозащитната организация се казва още нещо: “*В съвета са влезли и хора, претърпели катастрофална загуба на последните местни избори в Цариброд. Кого тогава въпросните лица ще представляват през институциите на СиЧГ, в която Закона за националните малцинства вече втора година не функционира!?*”

Министърът по човешките и малцинствените права в СиЧГ, Расим Ляич по повод становището на Хлезинския комитет излезе с доста странно за езика на идиоматията съобщение: “*Ние очаквахме такова съобщение с оглед на досегашните информации на този комитет. Имаме цял архив текстове от българския печат които трябва да опровергаваме – отвратителни лъжи за положението на БНМ. Решихме да не реагираме повече, но това е върхът на цинизма, необективността и лъжите*”.¹¹

Последва питане на ХК отправено към президента на СиЧГ Светозар Марович “*за какъв архив става дума в случая и не е ли минало времето на тайните архиви!?*” Отговор в правозащитната организация не се получи до края на 2003г.

През втората половина на 2003г. Националният съвет освен че не беше официално регистриран претърпя и големи вътрешни противоречия и разделение. Между двете листи “Възраждане” и “Босилеград-Димитровград” останаха големи противоречия. Белградският проф д-р Петър Ладжевич неслучайно пред слушатели на Босилеградския КИЦ в края на 2003г. въпросните съвети нарече “Куклен театър”.

В заключение към казаното дотук нека да прибавим и това, че съветите бяха обречени на провал защото бяха създавани отгоре, а не избирани от базата отдолу. Въпреки лозунгите и възгласите за “историческия ден” в който този Съвет бе създаден далече от очите на БНМ, той умря преди да е роден. В него покрай отказа на трите автентични организации на БНМ да участват в създаването му не влезеха и общинските съветници от управляващата партия “Съюз на гражданите “Цариборд”. Но затова в него влезеха хора които катастрофално се провалиха на местните избори през 2001г.

Избори

През 2003г. в Сърбия се проведеха президентски и парламентарни избори. Президентските избори се проведеха на 16 ноември 2003г., (третите подред неуспели), но и този път броят на негласуващите граждани беше под 50%. След падането на правителството на Зоран Живкович на 28 декември 2003г. в Сърбия се проведеха и предсрочни парламентарни избори. Общото и на двата изборителни вота беше разочарование от управлението на ДОС и засилена радикализация на обществото. И двете изправиха пред изпитание крехките устои на демокрацията в Сърбия.

В Царибродска и Босилеградска общини впоследствие масовото недоволство на хората от непоносимо тежкото си положение, покрай апстинентите се увеличи и процентът на гласувалите за Сръбската радикална пратия (СРС). Създаването на неописуема материална мизерия чрез закриване на икономическите мощности в двете общини, но и в останалите три (Сурдулица, Бабушница и Пирот) където също живее БНМ отврати хората от жаждата им за промяна. Инфилтрирането на хора сред БНМ, които дезинтегрираха интелектуалния и обществен потенциал на малцинството, също не е за подценяване. Разбиването на ДСБЮ като единствената национална партия на малцинството също се отрази зле върху гласуващите българи, които даже и не подкрепиха коалицията “Заедно за толеранция” (ЗЗТ), в чиято листа бяха включени лица на една от многото съществуващи фракции на ДСБЮ. И загубиха. Разочаровани от икономическата криза и неориентирани в политическото блато, голяма част от българите предпочетоха да гласуват за сръбски националистически партии и най-вече за Сръбската радикална пратия (СРС). В парламента

влезоха двама партийно определени българи – от Демократичната партия на Сърбия (ДСС) и от СРС.

Резултати от президентските избори (16. XI. 2003) Цариброд

От 9 780 имащи право на глас, гласували 4 304 души което 45%. За Томислав Николич (кандидат на СРС) гласували – 1 858 или 45,16%

За Драголюб Мичунович (кандидат от коалицията на ДОС 1 459 или 35,46%.

В Бабушнишка община, където в 6 села живее компактно българско малцинство, Т. Николич е спечелил 65,63%, докато Д. Мичунович 18,43%.

Босилеград

От 8 977 имащи право на глас, гласували 2 627 души или 29,19%. За Т. Николич гласували – 1 005 или 38,26%

За Д. Мичунович – 827 или 31,25%.

Прави впечатление, че и в двете общини процента на гласувалите за радикалите се е увеличил в сравнение с 2002г., когато кандидатът на радикалите и в Царибродска и в Босилеградска общини е бил на трето място на президентските избори, далеч под кандидатите от Демократичния корпус, Воислав Коцуница и Миролуб Лабус.

Резултати от парламентарните избори (28. XII. 2003г.) Цариброд

От 9 781 имащи право на глас, гласували 50,8%. От които за

СРС – 1 475 или 27%

ДСС – 1 155 или 27%

ДС 742 или 13,66%

Г17 плюс – 591 или 11,80%

СПС – 455 или 8,38%

СПО – 228 или 4,20%

ЗЗТ – 246 или 4,53%

Бабушница

СРС – 2 862 или 35%

СОС – 1 229 или 15%

ДСС – 918 или 11,2%

Г17 плюс 545 или 6,7%

ДС – 5 011 или 6,1%

ЗЗТ – 67 или 0,8%

Босилеград

СРС – 950 или 21,37%

ДСС – 1 136 или 25,55%

ДС – 593 или 13,34%

Г17 плюс – 190 или 4,27%

СПС 528 или 11,87%

ЗЗТ – 285 или 6,41%

Коалицията “Заедно за толеранция” (ЗЗТ), на чиято листа бяха петнайсет разнородни малцинствени партии и сдружения, сред които и ДСБЮ, в Сърбия спечели едвам 152 682 гласа, което е 4%, с което тази коалиция не мина прага за влизане в сръбския парламент. Самата коалиция оглавявана от Чанак-Каса-Ляич се оказа коалиция на стъквени крака за която не гласуваха даже и самите малцинства (с изключение на унгарците във Войводина. В нея партиите на малките малцинства

изпаднали в неравностойно положение спрямо по-големите, даже нямаха достатъчно средства за кампания и обиколка на малцинствените райони.

За пореден път се потвърди съмнението у българите в Сърбия, че тяхната партия вече не е автентичното (а подмененото) ДСБЮ, което по толкова очевиден начин губи избори след избори. През 2003г. се видя и още нещо, че ДСБЮ, вече няма нищо общо с изворните принципи на тази партия създадена в трудни условия през 1990г. от авторитетни българи в Сърбия.

Кризата в ДСБЮ продължи да се разраства и през 2004. Раздробяването на партията, нейната маргинализация и липсата на кадри и авторитети, които да я афишират на политическата сцена в Сърбия, но и пред международната общност беше целенасочено водена политика отвън и отвътре с цел БНМ да няма силна политическа партия.

Ролята която ДСБЮ играеше на политическата сцена в Цариградско и Босилеградско по времето на режима на Милошевич и особено до средата на 90-те години на м.в. беше неизмерима с тази през 2003г.

След загубата на изборите на Коалиция 33Т в медиите на български език нямаше анализи и равностойки за причините довели до тези отчайващо слаби резултати сред БНМ. През 2003г. адекватна позиция на БНМ – политическа, гражданска, малцинствена и друга, липсваше в медиите на БНМ в Сърбия.

Сенчестия бизнес като форма на оцеляване

В продължение на последните три години (2000-2003), сенчестия цигарен бизнес през КПП “Градини” не спираше нито за миг. През 2003г. този бизнес не бе прекратен, въпреки официалната информация в българските медии, че безмитните магазини по сухопътните граници на България щяли да бъдат закрити до 31 декември 2003г. По този повод българският министър на финансите Милен Велчев заяви, че е *“добре информиран за това какво става в безмитните магазини”* И още нещо: *“Боим се от нелегалния трафик, който се извършва под прикритието на легалната търговия”*.¹²

КПП се смята за един от най-активните за минаване на КПП-та в бивша Югославия (и днешна Сърбия и Черна гора). В периода на югоембаргото, социалният мир в Цариградско се купуваше с черноросаджийство и най-вече с нелегална търговия на гориво. През последните три години, трафикът на цигари (но и на друга нелегална търговия) стана новото препитание на хилядите останали без работа цариградчани. Прави впечатление, че в нелегалния бизнес участваха и малки деца, с полагащото им се право със задгрянчен паспорт да могат да пренасят по стек цигари.

След убийството на сръбският премиер Зоран Динджич (12 март 2003г.) в Сърбия бе въведено извънредно положение, което продължи 42 дни. В рамките на извънредното положение се проведе и полицейската операция “Сабя” с цел да се нанесе съкрушителен удар върху криминала и престъпността в Сърбия. В Цариград обаче нелегалният трафик на цигари не понесе никакъв удар в резултат на което белградският в-к “Балкан” написа: *“Сабя” не докосна контрабандата на цигари в Димитровград (Цариград). В статията пише, че “границата приличала на депония” и че “границната зона на сръбско-българската граница, където пешеходците купуват цигари, повече прилича на депония, отколкото на европейска граница. Ако през КПП “Градини” на ден минат по 1000 пешеходци и ако всеки един от тях пренесе по два стека цигари минимум, то тогава през Димитровград (Цариград) транзитно или със спиране минават по 2000 стека минимум. Ако през границата на ден минат още толкова пътнически автомобили (което също може да се смята за минимална бройка) с пет члена на семейство и ако всеки един от тях със себе си вземе по два стека, то тогава цигарената контрабанда става с хиляди пъти по голяма.*

Всичко това ако се умножи с 30 дни в месеца, то тогава бройката може да се сравнява с тон. А тази контрабанда не е от един месец или година, но от няколко години”.¹³

Хелзинкския комитет на българите в СичГ беше единствената неправителствена организация в Сърбия, която три години подред алармираше обществеността за нелегалния трафик на цигари през КПП “Градини”. Самият факт, че в него участваха и непълнолетни деца ни дава основание да повдигнем въпроса пред обществото за този сериозен и многопластов проблем. Защото злоупотребата с деца по този начин е в нарушение с международните стандарти гарантиращи правата на децата.

В условия на засилена икономическа криза и пълна разруха на духовните устои на обществото лесно се манипулира с хората. Особено с онези, които единственото си препитание намират в

нелегалната търговия на цигари през границата. В това отношение своята отговорност трябва да понесат училищата, медиите и семействата най-вече.

Препоръки

1. Подобряване на икономическото положение на БНМ в Сърбия с помощта на проекти в областта на селското стопанство, туризма, екологията, културата, медите с цел преодоляване бедността през 2004г.
2. Решаване на проблема с образованието на БНМ съгласно законите на страната и международните норми и стандарти.
3. Проблемите на БНМ да присъстват в докладите на международните институции и неправителствени организации до окончателното започване на тяхното решаване.
4. Положението на БНМ да се решава в синхрон с проблемите на останалите малцинства.
5. Създаване на условия за крайгранично сътрудничество, което е в синхрон с политиката на Европейския съюз за създаването на еко и евро зони в крайграничните райони на Западните Балкани.
6. По-голямо медийно присъствие на проблемите на БНМ.
7. Афирмация на културните постижения на БНМ в Сърбия.

1 "Братство" Н., бр. 1971 от 31.10.2003.

2 "Братство", бр. 1985, 6. 02. 2004

3 "Бюлетин", КИЦ, Босилеград, бр. 30, февруари 2003

5 Архив на Хелзинкия комитет

6 "Братство", бр. 1942, 11. 04. 2003

7 Бюлетин, КИЦ Босилеград, бр. 32, юни 2003

8 Заглавията са от сръбските вестници: "Данас", "Вечерње новости", "Нишке народне новине" от 12-13. 05.2003г.

9 "Братство", бр. 1949, 16. 05. 2003г.

10 "Братство", бр. 1950, 23.05. 2003г.

11 "Народне новине", Ниш, 13. 05. 2003

12 "Труд", С., 3.06.2003г.

13 "Балкан", Б. 6. 08. 2003

Зденка Годорова

Кризата в ДСБЮ

Общински съвет на ДСБЮ

Б О С И Л Е Г Р А Д

С Ъ О Б Щ Е Н И Е

Във връзка с умишлено предизвиканата блокада в работата на Общинската организация на ДСБЮ в Босилеград от страна на сега вече бившия председател на Общинската организация на ДСБЮ в Босилеград Миле Ненов и председателя на Главния съвет на ДСБЮ Йовица Костов издаваме следното съобщение:

Според Устава на ДСБЮ мандата на председателя на Общинския съвет на ДСБЮ в Босилеград Миле Ненов който бе избран на заседание на което присъстваха само 7 души и който продължава мандата на предишния председател на ОС на ДСБЮ е изтекъл. В началото на 2003г. двама членове на Общинската организация на ДСБЮ в Босилеград Иван Николов и Радко Стоянчов бяха изключени без обяснение и противно на Устава. От тогава ОС е с непълен състав и организацията не работи.

На 12. 12. 2003г. 20 члена на ОС на ДСБЮ в Босилеград с петиция искат от Миле Ненов в срок от 5 дни да свика разширено заседание на общинската организация. Заседанието не е свикано, и на 30. 01. 2004г. 14 члена на ДСБЮ самоинициативно свикват заседание на което след всестранна дискусия решават да формират работна група която да свика общинска конференция на 06. 02.

2004г. на която отново писмено да поканят Йовица Костов и Миле Ненов. Работната група свиква конференцията на 06. 02. 2004г. в хотел Дукач на която присъстват 20 члена на ДСБЮ и шестима гости. Йовица Костов и Миле Ненов отново отказват да дойдат без оправдателни причини. След тричасово обсъждане конференцията констатира, че Миле Ненов е с изтекъл мандат и решава да избере нов общински съвет. С тайно гласуване е избран седмочленен Общински съвет на ДСБЮ в Босилеград в състав Александър Димитров – председател, Иван Николов – секретар, Жаклина Иванчова – касиер, и членове: Димитър С. Димитров, Димитър А. Димитров, Драган Христов и Васил Василев. Конференцията е протоколирана и с решенията са писмено запознати Миле Ненов и Йовица Костов, като им се налага в седмодневен срок да предадат печатите, архива, мебелите и помещението на ДСБЮ. Миле Ненов е получил и приел материалите по поща, а Йовица Костов отказва да приеме писмото с което неговите членове го осведомяват за решенията на конференцията.

След изтичането на седмодневния срок Миле Ненов и Йовица Костов все още отказват да изпълнят решенията на конференцията и да предадат печатите и основните документи на ОС на ДСБЮ в Босилеград продължавайки по този начин да не зачитат волята на своите членове и блокирайки работата на новоизбраното ръководство.

По този повод, новоизбраното ръководство с председател Александър Димитров заседава на 20. 02. 2004г. и решава да излезне с това съобщение с което да запознае обществеността че Миле Ненов вече не е легитимен представител на ДСБЮ и не може да предприема никакви действия от името на организацията.

Изявяваме съжаление, че трябваше да предприемем такива мерки, но те бяха предприети след като бяха изчерпани всички средства проблемите да се решат вътре в организацията. За досегашното бездействие и за сегашната блокада на ДСБЮ са отговорни Миле Ненов и Йовица Костов.

Председател на ОС на ДСБЮ
в Босилеград

Александър Димитров

21. 02. 2004г.
Босилеград

В-к “Братство” 05. 03. 2004г.

Ново ръководство на ОС на ДСБЮ може да избере само мнозинство

(Реагиране на инж. Йовица Костов, председател на Главния Съвет на ДСБЮ по повод статията във вестник Братство “Съобщение на Общинския съвет на ДСБЮ в Босилеград”, от 27 февруари 2004г.)

В дадения случай става въпрос за подписано от нелегално избран и нелегитимен председател на ОС на ДСБЮ в Босилеград, г-н Александър Димитров. Легален и легитимен председател на ОС на ДСБЮ в Босилеград е г-н Миле Ненов, който е избран на този пост през септември 2001г. и чийто мандат изтича през септември 2004 година.

Според Член 3 от Правилника за работа на ОС на ДСБЮ в Босилеград, заседанията на ОС в града се свикват от неговия председател, а извънредни заседания на съвета могат да бъдат свикани само по искане на най-малко половината от членовете на ръководството на ОС. Значи, заседание на ОС на ДСБЮ не може да бъде свикано от никакви инициативни отбори или от група от 14 членове на съвета.

Според Устава на ДСБЮ всички избори в партията се провеждат чрез референдум, което на практика означава, че избирането на ново ръководство на ОС на ДСБЮ в Босилеград може да стане само на заседание на ОС на което трябва да присъстват повече от половината членове на съвета в

Босилеград. В момента ОС на ДСБЮ в Босилеград включва 106 членове, което означава, че избирането на легитимно ръководство в Босилеград може да стане само на заседание на ОС на ДСБЮ, на което присъстват най-малко 54 членове. Заседанието от 6 февруари 2004г., което е свикано по нелегален път, е нелегитимно и поради факта, че на него са присъствали само 20 от членовете.

В случая става въпрос за един неуспешен опит за узурпиране на ОС на ДСБЮ от страна на работещите в КИЦ-филиал Босилеград и техните малобройни привърженици, които поради лични интереси мълчаливо ги подкрепят.

Те искат отговорност и оставка на председателя на ОС г-н Миле Ненов. Като причина за това посочват погрешно избраната коалиция “Заедно за толерантност” и слабия изборен резултат на ОС на ДСБЮ на парламентарните избори през декември 2003г.

Ако коалицията “Заедно за толерантност” е била погрешен избор, тогава коя коалиция или партия трябваше да бъде партньор на ДСБЮ? Самостоятелно излизане на парламентарни избори на партията нямаше и теоретически шанс да мине ценза от 5%. Вторият избор беше да не излезе на избори.

Не е точно и твърдението, че изборният резултат на ДСБЮ и Босилеград е слаб, както твърдят господата от КИЦ-Босилеград.

Макар че партията участва за пръв път на парламентарни избори, изборните резултати в Босилеградска община могат да се смятат за сравнително добри поради следните факти:

- ДСБЮ спечели 285 гласа или 6,40% от излезлите гласоподаватели в Босилеградска община, което означава, че е минал ценза от 5%.
- От 17 политически партии и коалиции, които участваха на парламентарните избори в Босилеградска община ДСБЮ зае пето място.

По време на отминалите избори ДСБЮ имаше много активна политическа дейност, която филиалът на КИЦ не забеляза. Господин Александър Димитров много добре знае, че ДСБЮ не разполага с материални средства и че това е причината за нередовните събрания както на Общинския съвет в Босилеград, така и на Главния съвет. Но въпреки всичко това ДСБЮ успя да оцелее като независима политическа организация, чиято централа не е нито в София, нито в Белград. Нашата централа е в Босилеград и единствената наша цел е защита интересите на гражданите на Босилеградска и Димитровградска община, както и на всички българи, които живеят в Сърбия.

Филиалът на КИЦ – Босилеград съществува повече от шест години. За това време той не допринесе за вдигането на рейтинга на ДСБЮ, а напротив – личното поведение на работещите в КИЦ, както и слабата активност и погрешното насочената програмна дейност, нанесоха вреда на организацията. Затова от ръководството на ОС на ДСБЮ в Босилеград бяха изключени г-н Иван Николов и г-н Радко Стоянчов. КИЦ – Босилеград вече с няколко години по време на избори систематично се обявява против ДСБЮ. Така беше и през 2001г., когато на местните избори в Босилеградска община членовете на КИЦ, които в същото време бяха и членове на ОС, бяха против участието на ДСБЮ в местните избори в коалицията ДОС – Босилеград.

Ако работещите във филиала на КИЦ – Босилеград, чийто точен брой и не се знае, бяха заинтересувани от принципите на демократичността, летимността и легалността, те щяха още отдавна да проведат избори в собствените си редове и да изберат нов Програмнен съвет и изработят основни пратийни документи на филиалът на КИЦ в Босилеград. Г-н Иван Николов е председател на Програмния съвет на филиала на КИЦ в Босилеград повече от 6 години и няма никакво намерение да се оттегли от този пост. Членовете на Програмния съвет също са отпреди повече от шест години. На мястото на двамата членове на Програмния съвет, които си подадоха оставката не са избрани нови. За да бъде положението още по-театрално, филиалът на КИЦ в Босилеград, както гражданско сдружение не набира членство, така че на практика няма от коя членска маса да избере ново ръководство.

На тях никак не им харесва това, че ръководствата на ОС на ДСБЮ в Босилеград и Димитровград, както и председателят на Главния съвет на партията публично се дистанцираха от утопията за териториално-политическа автономия на българското малцинство, чийто автор е г-н Иван Николов.

Предлагайки тази своя теза за нова програма на ДСБЮ, той и на практика се обяви против зачитането на Конституцията на държавната общност Сърбия и Черна гора.

В своята предизборна кампания ДСБЮ ясно заяви, че не е партия на сепаратисти и националисти. Не се застъпва за прекрояване на границите. Нашият стремеж е Европа без граници.

Ние не се застъпваме нито за автономии, нито за ревизии на които и да е мирен договор. ДСБЮ е проевропейска гражданска пратия, която се застъпва на мултиетническо гражданско общество. Нашият стремеж е по-бързо и по-ускорено влизане на държавата в която живеем, в Европейската общност, за по-добър и по-богат живот на гражданите на Босилеградска и Димитровградска община, както и на всички граждани на Сърбия.

Ето защо един такъв реформиран ДСБЮ не е по волята на работещите в КИЦ и техните малобройни привърженици, както и на Иван Раденков, който, придружаван от Димитър Димитров Треперски, два дни преди изборите изпокъса предизборните ни афиши. С такава дейност и с опита си за узурпиране на ръководството на ОС на ДСБЮ господата от КИЦ – Босилеград и техните малобройни привърженици поемат отговорността за по-нататъшната неизвестна съдба на ДСБЮ.

Инж. Йовица Костов
Председател на ГС ДСБЮ

За да може мнозинството да избере ново ръководство на ДСБЮ то трябва да се свика

По повод реагирането на председателя на ГС на ДСБЮ във в-к “Братство” от 05. 03. 2004г. под заглавие “Ново ръководство на ОС на ДСБЮ може да избере само мнозинство”, на 05. 03. 2004г. бе проведено заседание на ОС на ДСБЮ в Босилеград на което бе анализирано реагирането на Йовица Костов и бе решено да се издаде следното съобщение:

Членството на Общинската организация на ДСБЮ в Босилеград поиска отговорност от бившия си председател Миле Ненов за изтеклия си мандат и нищо повече. В двойно по-дългото си реагиране председателят Йовица Костов се слага в ролята на негов адвокат и изнася редица произволни твърдения и полуистини за да избегне съществените въпроси – че на Миле Ненов му е изтекъл мандата, че не е свикал навреме заседание на Общинската организация на ДСБЮ, че два пъти не се е отзовал на поканата да дойде на заседание на Общинската организация когато тя самоинициативно се свика и че сега не иска да изпълни решенията на организацията да предаде печата, архива, помещението и другото имущество на ОО на ДСБЮ в Босилеград.

На сегашното ръководство на ДСБЮ, включително и на председателя на ГС на ДСБЮ Йовица Костов мандата е изтекъл, поради простата причина че нито Йовица Костов нито Миле Ненов са избрани на сегашните си постове на редовни избори, а са назначени на местата на подалите си оставки предишни председатели Арсо Тодоров и Петър Жижов. Следователно, те продължават мандата на предишното ръководство, а не са носители на самостоятелен мандат. Защиатавайки Миле Ненов, Йовица Костов всъщност защитава себе си според народната поговорка “Гузен негонен бяга”. Но затова ще говорим когато му дойде времето.

Що се отнася до “аргументите” на Йовица Костов, те могат да имат някаква тежест само когато той успее да ги защити пред членството на ДСБЮ и когато те се превърнат в официални партийни становища на ДСБЮ. Засега те са си само лично мнение на Йовица Костов и той не бива да им придава партийен характер докато те не бъдат приети от повечето членове на ДСБЮ.

Председател на ОС на ДСБЮ
в Босилеград

Александър Димитров

Заменянето на тезите, заменя програмата на ДСБЮ

Реагиране на статията “Ново ръководство на ОС на ДСБЮ може да избере само мнозинство”, в-к “Братство” 05. 03. 2004г.

Уважаеми г-н Костов,

Ако редакторът на “Братство” беше на мястото си, вашето реагиране нямаше да бъде публикувано защото то няма нищо общо с темата на която вие реагирате. В статията от 27. 02. 2004г. не става дума нито за КИЦ-а, нито за “успехите” на коалицията “Заедно за толерантност”, нито за Димитър Димитров Треперски, нито за Иван Раденков...

Вие трябваше да отговорите защо три пъти по искане на вашите членове не насрочихте заседание на ДСБЮ за да си решим партийните проблеми вътре в партията, а те са много.

Тъй като и аз съм един от членовете на Главния и на Общинския съвет на ДСБЮ в Босилеград, а вие си позволявате да говорите и от мое име някакви неща които не са били обсъждани на нито едно заседание нито на Главния нито на Общинския съвет, искам публично да ви задам някои въпроси. Защото ДСБЮ не е частно имущество нито на вас, нито на Миле Ненов.

КИЦ “Цариброд” в Босилеград на времето пречеше на лъжепатриотите от Социалистическата птия на Сърбия в Босилеград. Сега КИЦ-а пречи на вас, лидерът на националната партия на българите в Сърбия и Черна гора?! Кой се промени, КИЦ-а или вие? Доколкото виждам КИЦ-а в Босилеград досега с нищо не е отстъпил от борбата си за интересите на българското малцинство, но вие г-н Костов, значително се променихте. Вместо незабавно да се заемете със стабилизирането на ДСБЮ, което е от жизненоважно значение за малцинството, вие с типично клокарски и интригантски средства, заедно с няколко единомисленици от Цариброд, правите всичко възможно за да направите още по-голям раздор и да отслабите ДСБЮ. Това може да се окаже фатално за малцинството. Разбирам, че вие искате “по-добър и по-богат живот” в тази държава на която и името не се знае, но с това ваше поведение няма да й помогнете тя скоро да влезне в Европейския съюз.

Питам ви, с какво тази държава заслужи нашата обич? С това ли, че за 84 години още нямаме пътища; с това ли, че прием замърсена вода която трови хората; с това ли, че нашите деца още от детските градинки ги отродяват и ги сърбизират; с това ли, че нямаме нормална болница която не може да окаже медицинска помощ дори на персонала който работи в нея; с това ли, че нямаме нормални телефони; с това ли, че градът ни е замърсен; с това ли че сръбските свещеници ни кръщават, венчават и погребват на сръбски език; с 80% ли безработица; с неразкритите убийства и побоища ли; с поруганите наши гробове и културни паметници и изнасилваните на времето наши жени от сръбската жандармерия?

Пак ли по същия начин ще бъдем колония на Сърбия и Черна гора, както на досегашните Югославии? Това ли е вашата “проевропейска гражданска ориентация”, това ли е вашият стремеж за “по-бързо и по-ускорено влизане в Европейската общност”?!

Като лидер на една национална партия вие трябва всекидневно да ни предвождате в борбата за нашите права и свободи и непрекъснато да атакувате Сърбия и международната общност с нашите проблеми. Вместо това, вие от една страна сеете раздор между своите членове и от най-близките си съюзници правите врагове, а от друга, кокетирате ту с Расим Ляич, ту с кмета Владимир Захариев, ту със сръбските политически партии. За вас, (както и за социалистите и някои набедени демократи и радикали), като че ли КИЦ-а е най-големият враг на малцинството а не великосръбската политика която го унищожава. С ужас осъзнавам, че вашето реагиране в “Братство” по нищо не се различава от реагиранята на босилеградските социалисти от преди няколко години в нишките “Народни новини”, “Борба”, “Вечерни новости”, “Политика”, “Братство” и т.н. Клишето е същото, становищата и тезите са същите, дори изреченията и думите не се различават. Това ли е вашето “реформирано” ДСБЮ?

Настина го “реформирахте” няма що, направихте ни на сръбска политическа партия която по нищо не се различава от ДСС, ГСС или която и да е друга. Народът ни колкото и да е изплашен, смазан и сърбизиран, все пак вижда какво става. И не се учудвам че ДСБЮ редовно губи изборите. Лично се убедих в това когато на последното заседание на ОС на ДСБЮ в Босилеград преди около 8-9 месеца

поисках писмено обяснение за изключването на Иван Николов и Радко Стоянчов от ДСБЮ. Не знам дали си спомняте, защото тогава бяхте солидно заредени с алкохол, но вие треснахте с юмрук по масата и извикахте: “Мамицата че му е... на тай шакар, я че го утепам некаде у България!” Думите ви се отнасяха за патериците на Иван Николов. Надявам се, че тия думи са записани в протокола който водеше вашият послушен приятел Миле Ненов – нали вие толкова много говорите за демократични принципи?! По късно Ботьо Христов пред 25 човека обясни как на местата на Иван Николов и Радко Стоянчов сте назначили него и Живко Велинов. Срещнали сте го някой петък в Босилеград и сте го питали иска ли да стане член на ОС на ДСБЮ в Босилеград. Ботьо Христов се съгласил без да знае за изключването на Иван Николов. Така “реформирахте” ДСБЮ и после послушно и тихо, без никой да знае, се приподписахте под коалицията “Заедно за толеранция”. Сравнявайки вашите думи на това последно заседание, и поведението ви пред Расим Ляич в предизборната кампания аз разбрах кой сте вие. И не само аз.

По времето на Милошевич тезата беше че “Треперците” и КИЦ-а са едва ли не най-големите врагове на малцинството. Че КИЦ-а не бива да се занимава с политика. Тогава поне социалистите твърдеха, че сме сепаратисти, а сега тази роля изпълнявате вие, който бяхте назначен на поста председател на ГС на ДСБЮ с нашите гласове! Трябва да дадете отчет пред нас какви са постиженията на ДСБЮ без “Треперците” и КИЦ-а! Тезата ви беше, че ДСБЮ не може да успее на изборите защото “Треперците” и КИЦ-а били екстремни! Сега искам да знам в какво се състоеше нашият “екстремизъм” и каква е тази ваша “проевропейска ориентация”, каква е вашата алтернатива на управлението, как ще решите безработицата, спазването на нашите права, опазването на нашата идентичност, образованието, здравеопазването, какво е това “мултиетническо гражданско общество” в нашата среда с 99% българско население???

Трябва все пак да знаете че “чисто злато ръжда го не хваща” и рано или късно истината ще излезе на лице. Историята ще се произнесе както за “Треперците”, Иван Николов, Радко Стоянчов и много други, така и за Йовица Костов, Миле Ненов, Пене Димитров, Яни Милчаков, Иван Григоров, Миле Присойски, Ванче Богоев, Венко Димитров, Велимир Костов, Ангел Йосифов, Небойша Иванов, Николайча Манов и много други. Ще се произнесе и за някои служители на Външно министерство, и за някои служители от МОН и за много депутати от Народното събрание на България и за хора от Президентството и за министрите от последните две-три Правителства на България. И всекиму ще даде кой каквото си е заслужил.

Що се отнася до наглата ви лъжа че съм “изпокъсал предизборните ви афиши”, мога да ви кажа само че в живота си съм скъсал само един плакат: този на военнопръстълника Шешел който радикалските провокатори бяха залепили на стената на къщата ми. За което имах сериозна разправа с техните лидери във Владичин хан.

За себе си мога да кажа че съм националист и смятам че ако всички бяхме националисти нямаше до доживеем такъв икономически, културен и демографски геноцид. За сепаратизъм не ме обвини дори Шешел, когото посрещнах с афиши със следното съдържание “сръбски радикали, какво търсите сред 99% българи”, “Югославия я няма, искаме ревизия на Ньойския диктат” и “Западните покрайнини нямат нищо общо нито със Сърбия нито с Черна гора”.

И накрая искам да ви попитам: в разни интернет съобщения пишете, че сме сътрудници на сръбската удба и че благодарение на това се занимаваме с контрабанда на сръбската митница, а в “Братство” намеквате, че сме сепаратисти? Бъдете поне последователни в клеветите си. Аз много добре знам кой съм, но вие знаете ли кои сте?

И най-накрая искам да напомня както на горе наведените нихилисти, така и на европейските “демократи” които през 1920г. на сила накараха българският министър председател Александър Стамболийски да подпише унизителния Ньойски мирен договор с който ни обрекоха на робство през всичките седем Югославии досега, че е крайно време отново да се съберат и да поправят грешките си с които направиха Балканите буре с барут, защото бъдеща обединена Европа не може да се гради върху разделението на роби и господари, а върху принципите на свободата, демокрацията и уважаването на човешките права.

(в-к “Братство” отказа да публикува този текст)

Димитър А. Димитров
ул. Рисовица № 8
Босилеград

Йовица Костов води компроматна война срещу единствения съюзник на ДСБЮ

С оглед на това, че в реагирането на председателя на ГС на ДСБЮ инж. Йовица Костов “Ново ръководство на ОС на ДСБЮ може да избере само мнозинство” във в-к “Братство” от 05. 03. 2004г., се споменава КИЦ “Цариброд” в Босилеград и моето име, искам да използвам правото си на отговор според действащия Закон за публично информиране.

Няма да коментирам партийните боричканета в ДСБЮ които г-н Йовица Костов използва като повод за разчистване на сметките си с КИЦ “Цариброд” в Босилеград и Иван Николов. Ще се спра само на основните твърдения на г-н Костов според който КИЦ “Цариброд” в Босилеград, Иван Николов и Радко Стоянчов с “погрешно насочената програмна дейност” са нанели “вреда на организацията” и затова са “исключени”; че Главния съвет на ДСБЮ (в лицето на Йовица Костов, бел. моя) “публично се дистанцираха от утопията за териториално-политическа автономия на българското малцинство, чийто автор е г-н Иван Николов”, с което “...той на практика се обяви против зачитането на Конституцията на държавната общност Сърбия и Черна гора; че “...ДСБЮ ясно заяви, че не е партия на сепаратисти и националисти. Не се застъпва за прекрояване на граници... Ние не се застъпваме нито за автономии, нито за ревизии на който и да е мирен договор” а за “...по бързо и по-ускорено влизане на държавата, в която живеем, в Европейската общност, за по-добър и по-богат живот на гражданите на Босилеградска и Димитровградска община...” И т.н.

Искам само да припомня общоизвестния факт, че от откриването си до днес, КИЦ “Цариброд” в Босилеград денонощно работи за възстановяване и развитие на културата на българското малцинство застрашена от великосръбската асимилационна политика която продължава и сега, за развитие на свободата на словото като съществено пред условие за развитие на демокрацията у нас, за отстояване и защита на националните интереси и всестранно икономическо, политическо и културно развитие на българското малцинство. Ако това е “...погрешно насочена програмна дейност” на КИЦ-а, и ако с това аз и г-н Радко Стоянчов сме “нанели вреда на организацията” тогава ние наистина сме заслужили изключването си от ДСБЮ. Но тогава се поставя въпросът накъде върви ДСБЮ под ръководството на Йовица Костов и Миле Ненов? Ако най-голямото им постижение е дистанцирането от “утопията за териториално-политическа автономия чийто автор е г-н Иван Николов”, който според тях, е нарушил Конституцията на СЧГ, тогава е ясно че ДСБЮ няма алтернатива на сегашното управление и именно затова не може да спечели доверието на хората.

Само едно уточнение. Аз не съм автор на “утопията за териториално-политическа автономия на българското малцинство” както твърди Йовица Костов. Автори са водещи европейски и сръбски експерти по международно право чиито трудове използвах и въз основа на сравнителния анализ на положението на малцинствата в Западна Европа стигнах до заключенията си изложени в книгата “Българите в Югославия – последните Версайски заточеници” по-късно конкретизирани в предложението ми за нова проектопрограма за ДСБЮ която правих по решение на ГС на ДСБЮ и която стана причина за разминаването ми с ДСБЮ на Йовица Костов – партия, която създавах от самото начало и в продължение на 13 години активно работих за нейните идеи.

Интересното е, че нито учените, нито журналистите, нито политиците, нито официалните власти в Сърбия и Черна гора и България, дори нито крайните националисти в Сърбия, за две години откакто книгата ми се движи в публичното пространство, не ме обвиниха нито в сепаратизъм, нито в прекрояване на граници, нито в нарушение на Конституцията. Обвини ме лидерът на националната партия на българите в Сърбия и Черна гора Йовица Костов, който в желанието си да се покаже по-голям католик от папата каза нещо, което и радикалите на Воислав Шешел не го казаха! Историята ни е запомнила и по-жестоки прояви на еничерство, но винаги ги е оправдавала с ятагана който е висял над главите на хората. Над главата на Йовица Костов не виси нищо. Той просто е убеден в това което говори.

Лидерът на националната партия на най-потиснатото, най-бедното и най-заstraшеното малцинство в Сърбия и Черна гора е кротичък и мирен като буболечка: той не иска никакви автономии, ревизии на мирни договори, прекрояване на граници, той само иска нашата мила държава в която живеем час по-скоро да влезне в Европейската общност и ние да заживеем “по-добър и по-богат живот”!

Йовица Костов очевидно не знае, че за да влезем в Европейския съюз първо трябва да заживеем “по-добър и по-богат живот” а не обратно. Влизането на “държавата в която живеем” в Европейския съюз подразбира изпълняване на европейските критерии и съответен жизнен стандарт който преди това трябва да постигнем. Това трябваше да бъде задачата на ДСБЮ, а не компроматна война срещу КИЦ-а – който единствено работи за подобрене на климата в който ДСБЮ може да спечели.
(в-к “Братство” отказа да публикува този текст)

Председател на ПС на КИЦ “Цариброд” в Босилеград
Иван Николов

Съобщение за медиите

На 17 март в Босилеград и по пътя към селата Лисина и Любата се появиха графити на сръбски радикали: “Шешел сръбски юнак”. Като реакция на тях, няколко часа след това се появиха други графити: “Това не е Сърбия, това е Югославия”, “Това не е Сръбско”, и “Това не е Сърбия”.

С оглед на трагичните изкуства при разпадането на бивша Югославия, днешните драматични събития на Косово и тежкото социално-икономическо положение на българското малцинство, КИЦ “Цариброд” в Босилеград изразява загриженост и тревога от подобни националистически провокации.

Не е нормално в една среда където 99% от населението е българско, да се действа от позициите на Сръбската радикална партия чийто лидер Воислав Шешел отговаря пред Трибунала в Хага за престъпления срещу човечеството и която в програмата си има профашистки елементи и териториални претенции към съседните страни. Още повече като се има предвид, че българското малцинство е жертва именно на великосръбската националистическа идеология на Радикалната партия на Никола Пашич чийто днешни сръбизирани последователи от български произход явно работят против българщината и интересите на българското малцинство.

Националистическите провокации са отражение на неспособността на управляващите и опозицията да изнамерят цивилизован отговор на тежките икономически, политически и национални проблеми на българското малцинство. Както веднага се видя, това може да предизвика остра емоционална реакция с неизвестни и опасни последствия.

Също така, КИЦ “Цариброд” в Босилеград изразява тревога от бездействието на политическите партии в общината и общинските органи на властта които с пасивното си и неадекватно поведение успяха да компрометират принципите на демокрацията и да препуснат обществото на стихия която може да се окаже изключително опасна. Симптоматично е също така, че медиите в Сърбия и България както и медиите на българското малцинство премълчаха изписването на провокативните графити. В условия на демокрация и свобода на словото е недопустимо да се премълчават такива опасни явления.

Имайки предвид всичко това, КИЦ “Цариброд” в Босилеград призовава всички политически партии в Босилеград и най-висшите държавни органи на властта в Сърбия и Черна гора и България незабавно да започнат диалог за изнамиране на демократични решения за огромните социални, политически и културни проблеми на българското малцинство.

КИЦ “Цариброд” в Босилеград
Председател

Иван Николов

Вестник “Политика”, събота, 20 март 2004г., Белград

Димитровград още не си е променил името

“Цариброд вместо Димитровград”, 1. 2. 2003; “Решението е взето”, 7. 2. 2003.

Преди тринайсет месеца задвижих проблема с името на Димитровград (по българският комунист Димитров) и поставих въпроса за връщането на сръбското му име Цариброд.

Общинската скупщина Димитровград донесе решение за промяна на името веднага след 5 октомври 2000, с което уж била запозната и Скупщината на Сърбия, както бе писано в тази рубрика на 7 февруари 2003. година.

В моят напис “Цариброд вместо Димитровград” от 1. 2. 2003. посочих няколко авторитетни източника които сочат сръбските корени на това място: “Народна енциклопедия сръбска – хърватска – словенска том IV, Загреб, 1929, стр. 861. проф Станоя Станоевич и “Сърбия – земя и население”, Франц Каниц, издание от 1985 (преведено при нас още през 1909), стр. 233-234.

Към тях прибавям и следните три източника: “Селищата по сръбските земи” от Йован Цвиич, подготвено за дипломатичната конференция след Първата световна война (1914-1918): трудът на професор Йован Хадживасилевич “Цариброд и Босилград” в списанието “Братство” XVIII/1924, стр. 32-46 и известието на Смесената гимназия “Й.Б.Тито” – Цариброд за 1946/47, когато вече се шушука, че мястото ще получи ново име което е и направено през февруари 1950 година. Припомням, че дори българските фашистки окупатори не са променяли името Цариброд през двете световни войни. Надявам се, че в името на историческата истина на Цариброд ще му бъде върнато неговото предишно име, с което градът ще се освободи от бремето на комунистическото минало.

Проф. др. Никола Савич,
Белград

Не са се променили и кумовете на Цариброд

Както се вижда от горният текст в “Политика” който пренасяме изцяло, историческите фалшификации с които се подменя българската национална идентичност на българите в Западните покрайнини и им се набива сръбско национално самочувствие, не престават. Асимилационната политика, която иначе е забранена със всички международни документи по правата на човека, у нас е част от ежедневиия живот. Тя продължава със същата си цел, но сега вече с демократична опаковка.

Колегите на “проф. др.” Никола Савич в България явно пак нямат интерес да се заяждат с него по въпроса за “сръбското име на Цариброд от XIV век” (?!), вероятно пак в интерес на “добросъседските отношения с братския сръбски народ” и външно-политическите приоритети на България – членството в ЕС и НАТО. Дори и ако някой сръбски “проф. д-р” рече например да провъзгласи старата българска столица Велико Търново за сръбска! Та нали там е погребан Свети Сава! Или изкара че например “Сердика” е изведена от “сърбин”! Не се учудвам – в продължение на осем десетилетия те премълчаха голготата на 120 000 българи в Западните покрайнини които, (не без мълчаливото съгласие на българските държава), от чистокръвни българи чиито деди са проливали кръвта си за свободата и независимостта на България от Куманово до Цариград, се превърнаха в отявени сръбски еничери които мразят и презират всичко българско. Опитвам се да ги разбера и тях.

Иначе, “историческите източници” за “сръбското име на Цариброд от XIV век” които сочи “проф. д-р” Никола Савич, едва ли могат да издържат критиката на един среден български ученик от 10 клас с тройка по история. Поради простата причина, че в XIV век от сръбската държава няма нито белег, а за “цар” и да не говорим. Пък и днешният Цариброд в турските източници се среща като Tekvur binagi (Царски кладенец), а през XVII век някои пътешници все още го наричат Zeredarejk.

Та ако “в името на историческата истина” и “комунистическото бреме от миналото” на Цариброд трябва да бъде върнато неговото “сръбско име от XIV век”, предпочитам да си остане Димитровград. Защото Георги Димитров, въпреки че е комунист и предател на българските национални интереси, все пак е българин, (нищо, че е сръбски зет)! И с горчивина и болка на

душата осъзнавам, че именно той все още най-добре олицетворява и днешната царибродска действителност: предателска, комунистическа и сърбоманска.

Иначе, съгласен съм с “проф. д-р” Никола Савич, че “дори българските окупатори през двете световни войни” не са променяли името Цариброд. Това го правят сръбските “освободители”, и то не от любов към историческата истина или от омраза към “бремето на комунистическото минало”, а в името на националната утопия за създаване на Велика Сърбия. С мълчаливото съгласие на българските нихилисти и национални предатели.

Иван Николов

За Цариброд нека да се пише само истината

Д-р Лозан Митев

Национална спортна академия “Васил Левски”

30 март 2004 г.

Във влиятелния сръбски вестник “Политика” бр. 32461 от 20 март 2004г. е публикувана статия на проф. Д-р Никола Савич “Димитровград још није променио име”. Статията засяга сложния въпрос за възстановяване името Цариброд на днешния град Димитровград – проблем, който от години насам е част от борбата на българското малцинство в Сърбия за запазване нашата културна и духовна идентичност

В статията на професора има два важни въпроса, които се нуждаят от по-широко обсъждане и отношение.

На първо място ние, всички българи от двете страни на сегашната граница разглеждаме направеното предложение от професора като една положителна стъпка и подкрепа на нашите желаниа и разбирания – да бъде възстановено достойнството, културата и приемствеността на Цариброд и царибродчани. Признанието на тази справедливост и нужда да се пазят културните устои и местни традиции от страна на сръбските обществени дейци за нас българите

е от голямо морално значение.

Това още един път доказва правотата на принципната позиция, която заемат повече от едно десетилетие дейците на българите от Западните покрайнини за запазване на народната култура на нашето население оттатък “Черната граница”.

Редно е да дадем и едно по-широко пояснение относно причините довели до преименуването през 1950г. на град Цариброд в Димитровград и трайното нежелание на административните власти да променят това име противно не само на местните традиции, но и унижително за българщината като цяло.

Изборът на името Димитровград е свързано със заслугите, които Георги Димитров – деец на Коминтерна и слуга на Сталин, депутат на СССР клел се във вярност пред съветската конституция, ръководител на терористична организация и дейност в собствената си страна – България и по нещастие на съдбата – колониален владетел на България поставен от съветската власт в София през 1945 г. за да обслужва нейните интереси.

Сигурно професор Никола Савич знае, че именно тази личност направи

най-голямата услуга на Югаславската кауза,

като още от 20-те години изпълняваше сяпао кроежите на Москва за създаване на македонска нация. Той, както и неговия предшественик – Кимон Георгиев изиграха най-унижителната роля на национални предатели като поставиха българите от Македония в положението на престъпници в майката Родина. Подложиха ги на нечуван терор и ги клаха така, както турчин не ги е клал.

Като формален владетел на Българската държава, от нейно име Димитров подготвя едно от поредните предателства към България и дар към създаващата се Титова Югославия –

предаването на Пиринска Македония,

в замяна на което Тито изявява готовността да предостави на България Западните покрайнини – Босилеградско, Царибродско и Кулско – основата на идеята за създаването на Южнославянската федерация под ръководството на Москва.

Пораженията, които направиха българските комунисти в кампанията за унищожаване българския дух на нашите събрата от Македония са необратими. И до днес те са упойната отрова на македонизма, за което историците и политиците в Югославия, а сега в Македония и Сърбия са безкрайно благодарни.

Именно тези заслуги на Димитров са били

основанието Тито да му се отблагодари,

и увековечи неговото дело като нарече с негово име един градец, макар и един от най-второстепенните в сръбското държавно-административно пространство. Изборът пада на Цариброд. Заслужава внимание факта, че Тито преименува Цариброд не докато с Димитров имат приятелски отношения – 1948 г., а две години по-късно, когато между Югославия и България настъпва острата политическа криза, когато вражеските отношения между двете страни достигат крайни очертания. В рамките на целия спектър от вражески действия и недоброжелателност от двете страни, преименуването на Цариброд в Димитровград може да се разглежда само като остра провокация и политически сарказъм към България, която по това време е завладяна изцяло от чумата на болшевишката деспотия.

Като една карикатурна пародия на стария обичай името на градове да се дават на герои, на владетели, на военачалници (Филипопол, Александрия, Петербург и др.) бе избрано едно малко градче и то от постоянно унижаваната българска народност да носи още един товар на предателския си водач – Димитров. Името Димитровград стана един от многобройните

символи на българското национално унижение.

Това е и причината представителите на официалните сръбски власти да проявяват преди време нетърпимост, а сега недобронамеченост към идеята за възстановяване истинското име на града. Тази нагласа, обаче, още един път показва колко далече е официалната власт от разбирането и духовните нагласи на българите в Западните покрайнини, които искат да се изправи една несправедливост и да почувстват, че дори и управлявани от сърбите, те имат елементарното уважение на тяхната идентичност, достойнство и култура.

Макар и на пръв поглед да изглеждат примирени и приели сръбското управление, българите оттатък границата имат дълбоко развито чувство за достойнство и чест. Те никога до днес, колкото и да се правеха, че превиват глава,

не приеха присърце името Димитровград.

С присъщия си български инат и постоянство, те пазят в сърцата си Царибродския дух – символ на тяхното достойнство и народностна принадлежност.

Истината изисква да изгъкнем, че и в България има град, който носи името на тази мрачна личност в нашата история. През 1948г. комунистическия режим създава по изкуствен начин един град за да откъсне от семейството, от традициите, от възпитанието и културата на нашия род най-ценната част от обществото – младежта. В ония години на култова истерия, всесилната партия, по примера на своите съветски господари изграждат модела на бъдещия комунизъм – градът на младите хора - Димитровград (до Хасково), който трябва да стане не само образец на комунистическия рай, но и да бъде окончателния удар върху най-жилавия корен на българската нация – семейството и селото. Образецът на Димитровград – градовете спални и комуналки създаван в продължение на 30 години днес показва своите отровни плодове, където властва безработицата, престъпността, безверието, моралния упадък, национален nihilизъм и социално отчаяние. Но и у нас, както и в Сърбия духът на комунизма все още господства над уж демократичните държавни институции и уж демократичните политици. Той продължава да се съпротивлява на естествените устои на нашата култура, спъва и замърсява нормалния ход на българския социален и културен живот.

В този смисъл бих желал да поздравя проф. Савич за неговото предложение и само да допълня, че с посочените по-горе аргументи, възстановяването на името Цариброд ще бъде тържество на справедливостта и на първите признаци за уважение към българската народност в Сърбия. Един акт на добронамереност, който може да се яви като крайъгълния камък от необходимите промени от страна на Сърбия и България за подобряване първо на живота на нашите събратя в Западните покрайнини и естествено с това изграждане на уважение и доверие на политическо и държавно равнище.

Вторият проблем, който повдига статията на проф. Савич е свързан с друга основна теза на автора за “сръбските корени” и

“сръбското име Цариброд”.

Идеята за сръбския корен на Цариброд е новост в научната област, която изисква едно нещо представяне и доказателство. В скромния обем на статията, авторът предлага за аргументация позоваване на:

1. Станоје Станојевич, Народна енциклопедија српска – хрватска – словеначка т. IV Загреб, 1929 стр. 861
2. Франц Каниц (правилно Феликс Каниц) “Србија-земља и становништво”, 1985 (по превод от 1909) стр. 233-4,
3. Јован Цвијић, Населња српских земаља – непосочена справка за изданието и страниците, които се ползват,
4. Јован Хадживасиљевић “Цариброд и Босилград”, “Братство” XVIII/1924 г. стр. 32-46
5. Известие на смесената гимназия “Ј.Б.Тито”-Цариброд за 1946/7г.

Съвсем разбираемо е, че масовия читател не познава посочените литературни източници, а за него силата на доказателство и убедителност се свързва с авторитета на посочените изследователи. На читателя не е приведен нито един текст, снимка или друг тип доказателства, с които да се подкрепи тезата на автора.

Това обстоятелство ми дава основание да премина към проблемната страна в утвърждаването от проф. Савич теза – за сръбския корен и име на Цариброд.

Тезата на проф. Савич не може да се нарече научна.

Причините са няколко:

1. Главната задача на науката е да изучава, разкрива и представя истината чрез неоспорими доказателства по някой въпрос или проблем. Такива в статията няма.
2. Науката разглежда и представя всички схващания по дадена тема, като разкрива обективно и цялостно аргументите и доказателствата на другите мнения по въпроса, дори и когато те са против тезата на автора. Такива не са изложени.
3. Науката изисква отказ от внушения, субективизъм, користност в представяне на разглеждания въпрос.
4. И на последно място, научността изисква точност, вярност, проверка на стойността на доказателствения материал и достоверност в хода от началото на проучванията до представянето му пред обществеността.

В представената статия тези изисквания не са спазени и за това тя не може да се нарече научна, а с това и представеното схващане за сръбските корени на Цариброд трябва да се определи като лично мнение, защото няма нито един посочен исторически факт, извор, източник или доказателство.

Мнението на проф. Никола Савич за сръбския корен на Цариброд е ненаучно и поради още няколко причин:

- Авторът използва един непозволен в науката подход – опитва се да убеди читателя в истинността на една теза, чрез позоваване на общопризнати авторитетни и безпристрастни изследователи, но без да представи на читателя дословно написаното от тях. Или казано по-просто проф. Савич използва един труд на Феликс Каниц, но професора не ни посочва какво точно е написал Каниц за Цариброд. Проф. Савич прилага същия подход и при позоваването си на сръбските източници – липса на автентичното становище на авторите.

- Напълно задължително е при отстояване на тезата за сръбския корен на Цариброд проф. Савич да посочи не само изследователи, а най-важните вещевни или писмени материали, на които се крепят доказателствата за сръбския произход на града. Такива не са посочени, а без тях всичко остава само в сферата на разсъжденията, мненията, желанията и интересите. Или казано по-просто: прави се опит желаното да се представи и приеме като действително. Това нещо се нарича пропаганда и промиване на мозъци.
- На трето място авторът трябва да даде обяснения при какви обстоятелства посочените по-горе "авторитети" са представили своите материали за сръбския корен на Цариброд, (а в един от тях се сочи и Босилеград). Така например първата група сръбски автори приемат сръбската теза за Цариброд, но те приемаха също така дълги години тезата за южните сърби, с която наричаха българите в Македония. Съвсем ясно е, че тези писатели имат сериозни методологически проблеми със своите схващания, защото между тях и истината за състоянието на нещата вече е доказано, че има диаметрална противоположност.
- Посочените сръбски източници са писани в условия на политизиране на историческата наука и нейното пригаждане към идеологическите интереси .
- Що се отнася до цитирането на Каниц, това също е некоректно. Трябва да се каже, че мисията на Каниц е била да изясни белите полета на Австро-Унгарската военна топография чрез корекция на стари и неверни карти, на грешни данни и мнения. Ако професор Савич се е задълбочил в трудовете на Каниц, а съветвам го да чете изворите на немски език, ще види, че по отношение на етнографията Каниц е водил фрагментарни бележки свързани с видяното и разказаното му от турци или отделни личности буквално препускайки през градовете и селата, в условията на голяма умора, напрежение и сложни първостепенни задачи. Така например за Цариброд той говори при описанието на пътя Пирот – София "*Между двете станции /Туррес (Пирот) и Сердика (София)/- манзии, се е стигало най-напред до Мутацио Транслита при мястото, където рекичката Сукава се слива в Нишава и след като се мине зад Цариброд. в: Donau Bulgarien und der Balkan*" (Дунавска България и Балкана) 3 тома, издадена 1875 и 1882 г. Съветвам автора да прегледа в немския текст точното име на Каниц, защото е малко неудобно то да се дава грешно. Това буди съмнение, че

авторът не е чел лично материалите на Каниц.

Първото име на Каниц е Феликс, а не Франц. Тъй като смятам, че познавам творчеството на Каниц, бих желал проф. Савич да покаже къде точно Каниц представя доказателства за сръбския корен и сръбското име на Цариброд. Ще бъда благодарен за всяка една помощ в това отношение, ако в моите студии съм направил пропуск.

Не е уважително също така, авторът някак встрани да подсказва, че и пътеписците още от XVI век са потвърждавали неговата теза, защото е длъжен да посочи точно кой, кога и по какъв начин.

При тези проблеми в доказателствеността, авторът прави един следващ недопустим пропуск. Той не представя обективно съществуващата теза за българския корен на Цариброд. Това той е длъжен да направи и съответно да обори с аргументи. Тук на първо място трябва да се запознае с българската етнографска литература от Славейков и Раковски, до Михаил Арnaudов и Христо Вакарелски. Но за да не се затрудняваме толкова, бих препоръчал да се ползват последните изследвания на един високо ценен краевед на Западните покрайнини, уважаваната от мен госпожа Зденка Тодорова. Мисля, че найните трудове не само трябва да бъдат цитирани, но и могат да бъдат добра основа за нов преглед на идеята за сръбския корен и име на Цариброд.

Най-големия проблем на проф. Савич се състои в това, че той не се съобразява с факта, че

Цариброд е наименование на местност.

Това наименование е обвито с легенди и предания, които не могат да се използват като сигурни исторически доказателства, още по-малко за внушаване на национална принадлежност. Все едно да кажем, че в приказката за тримата братя и златната ябълка, най-малкият брат е достоен сърбин или българин.

Проф. Савич трябва да знае, че през турското робство в планините между София и Пирот султанът създава една особена група от местното население – драгомани и войнуци, които изпълняват

охранителни функции по проходите. Те именно живеят в тези разкъсани махали по 3 – 5 къщи и колиби, които са типични за Западния Балкан и тяхното наименование е свързано с родоначалника на фамилията. В тази връзка трябва да кажем, че около местността Цариброд е имало няколко такива поселища. Това посочват тези многобройни чуждестранни пътеписци, които минават по международния път Цариград – Белград – Виена. Те именно говорят за селцата в местността Цариброд (пример: Анонимен пътеписен дневник 1665 г., австрийска нац. Библиотека, сигнатура 43653-B). Самото селище Цариброд е представлявало военен пункт или паланка (пътно укрепително място) управляван от турски управител (аянин) с малък гарнизон и свързаните с това атрибути на турската власт. Като една междинна станция на този оживен път например през 1740 г. в Цариброд е имало 20 къщи.

Типично описание дава дьо ла Мотре в своето произведение “*Voyages du sir A. de la Motraye , en Europe, Asie et Afrique, I La Haye, 172 Там четем: „ В полунощ пристигнах в София...столицата на България...За по-малко от два дни и две ноци преминах през селата Халкали (Сливница), Зардекъой (Драгоман), ПАЛАНКИТЕ ЦАРИБРОД и Мустафа паша паланка (Пирот).*

Пристигнахме на 17-ти привечер в Ниса(Ниш), град на Сърбия та повече от 24 левги от София, след като преминахме малка планинска верига с гори, които разделят България и Сърбия.“

Подобни описания дават многобройни пътешественици, но нека кажем, че освен тях има и много по-достовърни източници. Такива са многобройните османски архиви с опис на имуществото и данъчните книги на тези области, до които проф. Савич явно няма достъп. Именно те са най ясното доказателство за произхода и облика на населението в Цариброд и Царибродско.

Явно сръбската теза за името и корените на Цариброд

не са плод на сериозно познаване

и изследване на източниците, които един учен е длъжен на всяка цена да прегледа, ако има отговорността да предложи нова теория по вече изследван въпрос. Бих препоръчал още на колегата да поработи и по малкото останали сведения свързани с дейността на Ипекската патриаршия, която е била Християнската опора на българи и сърби в ония времена на ислямско насилие, когато между двата народа враждата е била непозната. Тогава общата ни вяра, за разлика от днешните отклонения от духа на Христа в църковните институции и политика на България и Сърбия, е била единствената човешка светлина за оцеляване. Светлина, която дълго време е строила разбирателство и човеколюбие между двата народа.

Зная, че дори и да имаше само една буква или дума в старите сръбски документи свързани със сръбския облик на Цариброд, то непременно те отдавна щяха да бъдат знаме на сръбския национализъм още от XIX век.

И още нещо, проф. Савич, предполагам е запознат с многобройните православни храмове в планинските скатове между Цариброд и Ниш. Някои от тях са уникални паметници на средновековната ни цивилизация. В тях, ако той си направи труда, има прекалено много материали, които подсказват природата, корените и облика на населението населявало повече от хилядолетия Западните покрайнини. Тук отново добросъветните изследвания на Зденка Тодорова могат да бъдат оня духовен светилник, който да даде на всеки яснота за истината и същността на повдигнатия от проф. Савич въпрос. Лично оставам с убеждението, обаче, че тези много по-дълбоки, верни и меродавни източници сякаш умишлено се игнорират от сръбските историци. Нещо повече, опитът да се преименува Погановския манастир (един манастир от Европейско значение) показва доколко

подменянето на историята

се е превърнало в политическа практика на сръбската култура.

Разбирам, че в толкова малка статия авторът не може да развие изцяло своето схващане и да представи доказателства за своята теза. В такъв случай трябва да подчертаем, че не там е мястото на един дискуссионен материал, който има сериозни научни проблеми в защита на представените идеи.

Но понеже такива данни в православните документи няма, то това създава неудобството за проф. Савич да се позовава на трудове писани в политическите кабинети на бурния сръбски шовинизъм предизвикан от отмъстителността на следвоенните години.

Нека посочим, че въпреки асимилаторската политика за повече от 80 години, в съзнанието на местното коренно население остава трайна нагласата, че

те нямат сръбски произход.

Трябва да се подчертае, че Царибродското население в своето мнозинство са преселници от Пирот, които напускат своя роден град, след като той е предаден на Сърбия по Санстефанския мирен договор.

Независимо от напредналата фаза на загуба на народностно самосъзнание под натиска на асимилационните процеси, царибродските българи пазят закътано в сърцето си единствената връзка със своя български корен – любовта и привързаността към своя роден край, към Цариброд. Името е символ на тяхната истинска национална идентичност. За това държавната администрация не желае да го признае и официално да го възстанови.

-добре олицетворява и днешната царибродска действителност: предателска, комунистическа и сърбоманска.

Иначе, съгласен съм с “проф. д-р” Никола Савич, че “дори българските окупатори през двете световни войни” не са променяли името Цариброд. Това го правят сръбските “освободители”, и то не от любов към историческата истина или от омраза към “бремето на комунистическото минало”, а в името на националната утопия за създаване на Велика Сърбия. С мълчаливото съгласие на българските нихилисти и национални предатели.

Никола Григоров: Всички македонисти са неграмотни, лъжци, безбожници и мародери!

Бетина Апостолова

Призовавам ги чрез “Вяра” да ме съдят, че ме сърби ръката. Еврокомисарите трябва да ги дадем на Международния трибунал в Хага за участие в геноцид срещу нацията, Русия и Франция искат да ни унищожат, казва водещият на “Сите българи заедно”

Водещият на популярното предаване на ТВ СКАТ “Сите българи заедно” Никола Григоров даде ексклузивно интервю за “Вяра” по повод последния доклад на еврокомисарите. Заключениеята в официалния документ на Европейската комисия за борба срещу расизма и нетолерантността са, че българските власти и население тормозят македонското малцинство. Никола Григоров, който е един от ревностните радатели на българщината и е роден в Делчево, Гоцеделчевско, хвърли ръкавица на всички македонисти, като ги предизвика да го съдят за обида.

- Г-н Григоров, как ще коментирате последния доклад на Еврокомисията за борба с расизма и нетолерантността, в който се твърди, че българските власти упражняват тормоз над така нареченото македонското малцинство?

Тези от Еврокомисията са неграмотни хора. Абсолютно неграмотни и исторически некомпетентни. Те всички до един трябва да ги пратим в Хага за съучастничество в най-тежкото престъпление срещу човечеството – геноцид. Защото македонизмът е геноцид спрямо българското население. Това грозно престъпление, което започна над българското население от 1946 г., трае вече 60 г

- А каква е ролята на българската дипломация в това отношение?

Българската дипломация трябва да отвори очите на целия свят. Да покаже чрез документи, че така наречената македонска нация е една лъжа, която е наложена навремето с гьостерицата, с много

кръв, с много затвори, много убийства и фалшификации, съборени гробища, паметници и изгорени книги. Нашата дипломация трябва да отвори очите на Европа и да разобличи тези еврокомисари. А онези, които умишлено го правят, да ги закове в съдилищата на Стразбург.

- От няколко години сме свидетели на примиренческа позиция на външно министерство, което не реагира адекватно на тези процеси.

- Абсолютно неадекватно реагират не само нашите служители във външно министерство, но и българските депутати. Да сте видели някои да са защитили българския интерес в скоро време? Да сте видели някои да защитят хората в Босилеград, които ги карат да раждат в други градове, за да могат да ги пишат със сръбски имена? Да сте чули някой да защити българите в Егейска Македония, където на един човек всяка сутрин осъмва къщата с надпис "Смърт на българите"? Да са защитили Ана Паскова, която я биха, и Димитър Георгиев-Жокера? Това са хора исторически неграмотни и политически безотговорни към съдбата на българите в чужбина.

- Като изявен радетел на българщината какво бихте направили, за да се събуди обществото и предизвика реакция от страна на българските депутати?

- Засега никой от тях не реагира. Те се интересуват само от изборите. За да прогледне населението, трябва да се извадят исторически папки, за да се види, че македонизмът е една голяма лъжа. Затова използвам чрез вестника да дам шанс на всички македонисти да ме съдят за обидата. Ако щете в районни, окръжни, апелативни съдилища, Страсбург и зад Страсбург. Предизвиквам ви, като казвам, че всички македонисти са коренно неграмотни, хора лъжци, хора безбожници, хора мародери. До един всички попадат в този показател, след като казват, че има македонска нация. А, да хванат да ме съдят, че ме сърби ръката!

- Възможно ли е да има някакви договорки, които са поети от управляващите по македонски въпрос, заради присъединяването ни в Европа?

- Зад премълчаване на тази лъжа основно седят двете големи сили Русия и Франция. Защото те имат интерес българската нация да бъде унищожена и това го показват историческите факти. Не случайно навремето Клемансо каза, че "там, на Балканите, има един див народ, който трябва да бъде унищожен". Не случайно по време на Балканската война руската дипломация направи така, че България да бъде ограбена и унищожена. И те продължават. Скоро време ще оглася документи от френската дипломация, в които френските дипломати в Битоля ачич казват, че там има българско население. За македонец в руските, сръбските и турските документи не се говори. Такова животно няма. А Русия пък има толкова доказателства, че не съществува македонска нация! Само едно ще спомена на руския шпионин, сръбския топограф Стефан Веркович, който има изследване за България. Да погледнат това издание на един сърбин, който е на руска служба. Що не го погледнат това, ами сега ми се правят на три и половина руснаци и французи. Според мен Франция и Русия имат договорка с другите европейски страни – "там за Македония вие ще мълчите, защото тя е в наш периметър". Има политически пазарлъци и на никой не му стиска да каже истината. Това е за мен жестоката, горчива и отвратителна истина.

- Във вашето предаване "Сите българи заедно" идват българи от Македония, които се оплакват, че са репресирани заради българското си самосъзнание. Те защо не се жалят в Страсбург?

- В момента има геноцид над тях в Македония и никой не смее да се нарече българин. Защо няма графа "българин" в Македония? Защо това не го коментират тези комисии в Страсбург? Защо тази комисия за борба с расизма и нетолерантността, като е толкова ербап, не направи доклад за Македония? Ето, ако нямат пари, аз ще им събера средства в България, за да отидат в няколко села в Охридско. Нека направят референдум сред местното население и да видим ажеба какви са, и тогава ще коментираме. Не може едно село 99% да се счита за българско и това да не се зачита. Пак казвам, че това е една отвратителна гьобелсова лъжа.

- При последното преброяване хората, които се определиха за македонци в Благоевградска област, бяха по-малко от 1000. Тези хора кой ги лъже?

- Това са хора, от които 99% са неграмотни, които я имат, я нямат 7-8-и клас. Защо никой от тях не дойде в предаването да си вземе наградата? Ще дадем 100 000 евро на онзи, който докаже, че Григор Пърличев, Кузман Шапкарев, братя Миладинови са етнически македонци. Още чакаме да си вземат наградата. Защо не покажат надписа на Иван Владислав, дето са го скрили в Битолския манастир?

На надписа владетелят е написал: “Аз, Иван Владислав самодържец български”. Това са хора, които са неграмотни, които само и само да вземат някой лев, са готови и джигитайци да се пишат.

За митницата и еврорегионите

На 25. 03. 2004г. като председател на Програмния съвет на Културно-информационния център “Цариброд” в Босилеград с колегата Радко Стоянчов се връщахме с нашия микробус от Кюстендил, където присъствахме на промоция на книгата на Зденка Тодорова. Шофираше Димитър Димитров Треперски. В колата беше и неговата съпруга Венка.

Освен лични вещи в микробуса имаше и 50 чифта дамски обувки, дарение от кюстендилският бизнесмен Александър Тасев на нашия център предназначени за социално слаби семейства от Босилеград по повод предстоящия “ХІ детски международен Великденски фестивал по чупене на яйца – Босилеград 2004”.

Въпреки че имаше акт за дарение и не ставаше дума за висока стойност, съмнявахме се че обувките могат да минат границата, но все пак решихме да опитаме, разчитайки на разбирателството на митническата полиция. Все пак ставаше дума за дребни подаръци по повод Великденския фестивал. Както и очаквахме, митничарят Иван Анастасов ни дръпна един дълъг урок за процедурата по която трябва да минат обувките и ни написа акт да ги върнем обратно в България. Видяхме, че е безсмислено да спорим и се подчинихме.

На връщане си мислех за огромните количества контрабандна стока която всеки ден минава под прозорците на КИЦ-а към вътрешността на Сърбия и никой не прави нищо. Мислех си и за големите думи на босилеградския кмет Владимир Захариев, за “еврорегиона” в който Босилеград щеше да става “Малък Кувейт”, за това как той надут се разхождаше с българският посланик Яни Милчаков из улиците на Босилеград да го видят хората. И за депутатското местенце в сръбския Парламент в което той сега се гушка и дума не смее да обели докато нашия народ умира от мизерия. От другата страна бяха само 50 чифта дамски обувки, които КИЦ-а щеше да подари на бедните жени от околните босилеградски села за Великден които няма откъде да си купят дори гумени цървули!

И неизбежният въпрос, защо? Това ли е “еврорегиона” на Владимир Захариев? Това е, няма друг. В този еврорегион точно са разпределени ролите. Знае се кой може да пренася обувките които се продават в неговия бутик по тройна цена. Как тогава КИЦ-а ще му подбива цената като ги дели на сиромашките жени безплатно!? Хем после няма кой да му купи неговите, хем няма с какво да ги лъже да гласуват за ДСС!

Иван Николов

Писма на читатели

Държавните институции трябва да се отнасят без политически пристрастия

С намерение да започна диалог по въпроси от всекидневния ни живот, искам публично да изнеса фактите в които живеем и да задам някои въпроси:

Защо навсякъде действителността се изкривява и конструира според нечии “нужди” вместо да се разобличава такава каквата е?

Защо определени политически кръгове (еничари и предатели) провеждат политика на асимилация, заснована на лъжи и фалшификации?

В конкретния случай искам да проговоря за натисците които изтърпя семейството ми, което реши да отстоява достойнството и правата си.

Преди години, някой от общинските власти в Босилеград обвини мъжа ми, че бил откраднал заплатата на работниците в Здравния дом където работеше като касиер. Проблемът беше сериозен. Следствието не търсеше парите, а начин как да бъде осъден оня който не бе виновен. Наложих се да търсим истината във Враня. Даде господ, че шефа на следствието се случи от Белград, неподкупен и неподвластен на корумпираните среди от Босилеград и Враня, и благодарение на това на края в капана се хвана котката, а не мишката.

Спорът прерасна в злоба и завист а хората от държавните институции продължиха да залагат капаните и в крайна сметка стигнахме до темата за спазването на човешките права.

И така, след една година, на 31 декември 1990г. ме уволниха от работа със 17 години трудов стаж. Просто двама от полицията наложиха на тогавашния председател на Общинския отбор на СПС да ме уволни. Даже чух с ушите си когато единият от тях каза: “Така Захари, ако не го направиш всичко ще излезе на видело”. Така и стана. На мое място поставиха приятелката на командира на полицията от когото тя имаше извънбрачно дете. Минаха повече от четири години докато извървах всичките съдебни инстанции за да докажа, че Общинския отбор на СПС в Босилеград е постъпил незаконно.

По решението на съда на 13 декември 1993г. трябваше да постъпя на работа, но пак не стана, поради редица други спорове които прераснаха в жестока омраза. Борих се до край и на 15 май 1995 постъпих на работа. След като със СПС се случи това което се случи, ситуацията на работното място стана непоносима. Наложих се да потърся помощ от разни правозащитни организации. На 01. 09. 1996г. ме преместиха на работа в общинската писарница – приемна канцелария в Босилеград.

Общината в Босилеград отказваше да изпълни решението. Седем месеца седях на сандък за дърва. За другите условия няма да говоря. След нови постъпки и жалби с ново решение ме преместиха в друга канцелария. Накратко се успокоих, но след година съкратиха работното място.

След “промените” новите политици започнаха с политиката на “наказания” и политизирайки нещата, ме преместиха на третия етаж където няма никакви условия за работа. И така, изкарах почти 30 години трудов стаж вечно с подритване от едно място на друго и вечна борба да отстоявам правата си.

Може би някому не се харесва моя начин да говоря открито за всичко което са ми правили. Но това не е причината държавните институции така да се отнасят към мен и семейството ми, като че ли не сме граждани на тая държава. Поради всичко това, децата ми се отчаяха и напуснаха Босилеград. Общината разрешава до къщата ни незаконно да се строи. Изпаднахме в сянка и сега къщата ни се разпада от влага. Незаконно ни се отнемат имоти.

Тази злоба и натисците върху семейството ми, накараха сина ми завинаги да напусне родния си край въпреки желанието му след като завърши образованието си да се върне в Босилеград и да помага на своя народ.

Калинка Георгиева

Законно ли е да ме изхвърлят на улицата?

Казвам се Лиляна Стоименова, на 53 години съм, разведена съм с две деца. 28 години работя в Здравния дом в Босилеград като чистачка и сама се грижа за децата си. Синът ми Ивица е инвалид, другият Стоян е малолетен. Аз също не съм добре със здравето си.

Квартирувах 10 години в къщата на Йордан Захариев в Босилеград, след което общината ме изсели с гаранция че ще получа апартамент от Жилищната комисия на Здравния център във Враня. Старата къща я сринаха и на нейно място почнаха да строят жилищна зграда а аз чрез конкурс с решение на

Здравния център във Враня от 16. 03. 2000г. спечелих двустаен апартамент под наем в кв. “Магурка” където веднага се настанях. На ранг листата имах 217 точки пред Рада Стойнев лаборантка в Здравния дом в Босилеград която имаше 182 точки.

Второкласираната Рада Стойнев четири пъти обжалваше решението с мотивировката че трябва да ѝ се сметнат още 40 точки поради болест от която се появява 4 месеца след решението на Жилищната комисия, и Управителният съвет на Здравния център във Враня накрая променя решението на Жилищната комисия и дава моят апартамент на Рада Стойнев.

Последваха опити да ме изселят от апартамента и аз потърсих правата си чрез съд. Общинският съд във Враня отсъди в нейна полза и ми наложи да платя съдебните разноски от над 26 000 динара. Съдът не взе предвид моето материално положение и не ме защити. Защити Рада Стойнев която е лаборант в Здравния дом в Босилеград, мъжът ѝ е строителен инженер при Дирекцията за строеж на жилища в Белград. Дори се говореше, че Рада има къща във Враня, а мъжът ѝ – апартамент в Белград. Обжалвах делото пред Окръжния съд във Враня, но той отхвърли жалбата ми и потвърди решението на Общинския съд. Заведох дело пред Общинския съд във Враня за възобновяване на процеса но той бе отхвърлен поради давност защото бях пропуснала срока за жалбата поради простата причина, че аз не получих присъдата на Общинския съд във Враня която е била изпратена на моя адвокат. По-късно разбрах, че моят адвокат Драган Николич всъщност е бил член на Управителния съвет, тоест самият той е гласувал да ми се отнеме апартамента, а после ме “защитаваше” срещу сумата от 400 евро! Само този факт беше достатъчен да падне присъдата на Общинския съд във Враня. Отново обжалвах присъдата и отново Окръжния съд във Враня отхвърли жалбата ми като неоснователна.

От Върховния съд на Сърбия поисках ревизия на делото, след което ме осведомиха, че делото е върнато на Общинския съд във Враня на ревизия. Досега той не се е произнесъл по искът за ревизия, което означава, че процесът още продължава.

Рада Стойнев заведе дело в Общинския съд в Босилеград срещу мен и Здравния център във Враня и съдът без да взема никакви показания от мен отсъди в нейна полза. Жалих се няколко пъти но истината винаги се изкривяваше в нейна полза

Накрая, получих призовка от Общинския съд в Босилеград за принудително изселване. Написах приговор, но въпреки това на 31. 03. 2004г. със съдебни изпълнители и полиция ме изхвърлиха от апартамента, въпреки че съм болна и с две деца. Дори не се погрижиха да ми дадат временно жилище.

По случая запознах кмета на Босилеград Владимир Захариев, прокуратурата и неправителствените организации по правата на човека – Отбора по правата на човека във Враня. Никой не можа да ми помогне. Аз останах на улицата, и никой в тая страна не уважи моето право да имам покрив над главата въпреки че вече съм на възраст и болна с две деца от които едното е инвалид, а другото е още малолетно. Останах на улица с две деца, а властите ми казват, че това било по “закон”. По кой “закон” може да се постъпва така срещу моето семейство? Кой, и от чие име може да се разпорежда както си иска, без да държи сметка нито за закона, нито за правата на човека, нито за тяхната свобода. Това ли е закон?

Лиляна Стоименова

През 1916 г. нашенец е срещу световните войни

Уставът на ООН-е написан от инж. Никола Димков

Президентът на САЩ Уилсън взема идеята му

Никола Димков е роден през 1858 г. в село Горно Броди, Серско. Баща му е съратник на Гоце Делчев, Яне Сандански, Пейо Яворов. Никола завършва Пловдивската гимназия и като стипендиант на правителството учи машинно инженерство в Париж. Още като студент патентова няколко изобретения във Франция – за разтоварване на параходи, разработка на лагери, както и преса за

конски подкови. След 1900г. се установява в Цариград, където разгръща промишлена и търговска дейност. Избран е за съветник на екзарх Йосиф.

“Не страхотните въоръжения биха могли да поддържат в хармония цялото човечество, а едничкият непоклатим закон: взаимно равновесие на права и задължения за всички нас” – прозира Никола Димков в началото на войнствения XX век. В своята разработка “Постоянен световен съвет” Димков пише: “Убеден съм, че всякой, каквото и да е званието му или чинът, има свещена длъжност да принесе своята песъчинка за издигане на оная превиша планина, от чийто връх ще букне и довека ще лумти всемогщата светлина на справедливостта и правдата, която за щастие на бъдните поколения и за слава на човечеството ще стори да изчезнат завинаги всичките безсмислени раздори между човешките общества”.

Първият проект за създаване на световна организация на мира, който е в основата на Устава на ООН, е написан от българския инженер Никола Димков. Разочарован от войните като средство за постигане на политически цели, през 1916 г. Димков написва брошурата “Звезда на съгласието” с подзаглавие “Постоянен световен съвет”. Със свои средства я отпечатва на френски, немски, турски и гръцки. В началото на 1917 г. чрез посолствата в Цариград я изпраща на държавните глави на Великите сили, сред които и на американския президент Удроу Уилсън. Според някои исторически версии двамата започват усилена кореспонденция. Факт е обаче, че две години по-късно – през 1919 г., на Парижката мирна конференция американският президент Удроу Уилсън обявява прословутите си “14 точки” – програма за мир и самоопределение на народите. По признанията на биографа на Уилсън Рей Станърд Бекър “Нито една идея не принадлежеше на самия президент – всички бяха заимствани от другаде”. По този повод проф. Александър Балан заключва, че “затуй Уилсъна всички чува и възхваляха, а за гласа на Димков едва ли ще се е разбрало тук и там. Но ние, българите, имаме и дълг към своя сънародник и право пред истината в царството на идеите да установи първенството на българина пред американеца”. В точките си Уилсън предлага: “да бъде образувано общо обединение на народите въз основа на специална спогодба, за да се създадат взаимни гаранции за политическа независимост и териториална цялост както на големите, така и на малките държави”. В “Звезда на съгласието” Димков предлага създаването на световна организация на съгласието и дружбата: “върховна власт, която би могла да предотврати тези неизмерими нещастия или поне да сложи край на взаимните разрушения”. Напредничавият българин предлага Върховният съвет да се подразделя на 24 върховни служби. А именно – за световна безопасност (в днешното ООН-Съветът за сигурност), за световна просвета и култура (ЮНЕСКО), за световна хигиена (Световна здравна организация), за световно земеделие (ФАО), за световния труд, световните пътища и съобщения и т.н. Димков отделя специално значение на паричното участие на големите държави. В края на своята книга прогнозира, че постоянният съвет ще постигне целта си преди края на века. Българинът предвижда да се изгради и световен град на мира – Мирград или Светоград, където да бъде централата на Върховния съвет. По това време проектът изглежда на съвременниците му като утопия. Създаденото през 1920 г. Общество на народите има три главни органа – събрание, съвет и секретариат, а решенията се взимат с пълно мнозинство. Централата му е в Женева. Съветът се състои от постоянни и непостоянни членове. В резултат на конференцията в Дъмбъртън Оукс, край Вашингтон, Ялта и Сан Франциско през 1944-1945 г. се създава ООН. Първата сесия е на 20 януари 1946 г. в Лондон. Уставът е подписан от представителите на 50 държави на конференцията в Сан Франциско на 26 юни 1946 г. В голямата си част принципите, залегнали в устава му, са развити от Никола Димков през 1916 г.

Българското малцинство в Чехия

Понастоящем в Чешката република са признати 11 малцинства: българско, хърватско, унгарско, немско, полско, ромско, русинско, руско, гръцко, словашко, украинско. Според последното преброяване от 2001г. най-многобройни са словаците, следвани от поляци, немци, украинци, унгарци и руснаци.

4363 души са декларирали българска принадлежност.

Българското малцинство в Чехия има голяма традиция. Още през 40-те години на 19 век много български студенти следват в Прага, Бърно, Табор, Писек, Храдец Кралове. И до днес между българите е известна крилатата фраза: “Чешко учение – наше спасение”.

В Прага българските студенти, обединени от общата славянска идея, основават през 1862г. тайно сдружение “Побратим”, което си поставя за цел да популяризира България, да подкрепя национално-освободителното движение в поробената родина, както и да запознава обществеността с българската литература и фолклор. Подобна насоченост има и основаното в Табор седем години по-късно сдружение “Постоянство”. По идея на Иван Драсов, чешки възпитаник в Чехия, се образуват революционни комитети. От Писек се транспортира агитационен материал, включително и първите портрети на Левски.

През 1880г. български и чешки студенти създават дружество “Българска седянка”, което съществува до окупацията на Чехословакия от фашистка Германия. Един от основателите му е Иван Мърквичка. Дружеството си поставило за цел обединението на българите. Организирано чествания на забележителни дати и юбилеи. Например на честването на Христо Ботев през 1883г. присъстват около 2000 души.

Членове на тези организации са поддържали тесни връзки с видни представители на чешката общественост като Божена Немцова, Ян Неруда, Ян Гебауер, Адолф Хейдук, Карел Ригер и други. Проф. Балан споменава, че съществувала и задруга “Просвета”, която се занимавала с превод от чешки на български и с просветителска дейност. По-късно в Прага се създава и Българо-чехословашка взаимност.

След монархофашисткия преврат в България през 1923г. в Чехия се заселват много българи, които работят като градинари. Техните интереси защитава дружеството “Свети Илия”.

В периода 1920-1945 българските студенти са разпокъсани в редица дружества на комунисти, земеделци, анархисти и фашисти. В едно полицейско донесение от този период четем: “Българите са най-неспокойните елементи между чужденците в Бърно. Другите чужденци в Бърно, поляци, румънци, унгарци имат по едно или две дружества. Българите имат 6 дружества извън Чехословашко-българската взаимност.”

През 40-те години на 20 век се засилва притокът на български работници (основно земеделци) и на български студенти. Сънародниците ни се обединяват в различни дружества, които често са разпуснати от БКП. Впоследствие по територията на цяла Чехословакия възникват български клубове, обединени по-късно в Българска културно-просветна организация. Днес тази организация има 10 клуба в Чешката република.

Новите политически условия благоприятстват образуването на различни организации и сдружения. През 1992г. е регистрирана в Прага Българска културно-просветна организация “Св. св. Кирил и Методий”. През 2001г. възниква сдружение на българите и на приятелите на България. В Бърно са създадени Българско културно-просветно сдружение, ансамбъл за български народни танци “Пирин”, Сдружение за България, а в Усти над Лабе – организацията “Св. св. Кирил и Методий”.

Новият пилотен проект, одобрен от Министерството на труда и социалните дела на Чешката република на 28. 07. 2003г., увеличава възможностите за легална миграция на български граждани. Пред нас стои реторичния въпрос ще продължава ли разцеплението на българската диаспора с увеличаване на броя на българите в Чехия?

Отговор на него намираме в завета на хан Кубрат, известен на всеки от нас.

Мария Захариева

55 години българско училище в Прага

Знае се, че по инициатива на родолюбиви българи, дошли като градинари в Чехословакия, се е поддържало частно училище, в което се учили техните деца. Но официални документи, за съжаление, няма. Няма документи и за съществуването на държавно училище в началото на 40-те години.

През октомври 1948 година Министерството на народната просвета в България взема решение за откриване на училище и изпраща в Прага за главен учител Богдана Тошкова от София, а през ноември и учителката Александра Неделчева. Със съдействието на аташето по културните въпроси

при посолството Крум Кюлавков, известен български поет, те намират подходяща сграда на улица “Под кашани” 14.

Първата грижа на двете учителки е била да се формира родителско-учителски комитет. От негово име и със съдействието на българите в Чехословакия, градинарското дружество, Инспекцията по труда в Прага, по радиото се съобщава, че се открива българско училище, което започва да функционира от 2 януари 1949г. Първоначално са събрани 30 деца, но до края на януари тяхното число нараства на 40. Обучението се води в две слети отделения.

Официалното откриване на училището става на 14 февруари 1949 година с подобаващо тържество. Ето какво разказва главната учителка Богдана Тошкова за това откриване:

“Топъл и слънчев ден. Лек ветрец развява спуснатите пред входа на училището българско и чехословакско знаме. Трапезарията и занималнята са украсени и приготвени да посрещат поканените гости. Децата са станали рано и с трепет очакват големия ден. Родителите неусетно изпълват училището. Малко преди 10 часа пристигат всички служители на посолството, ръководството на студентското дружество, на градинарското дружество. Тук са вече и чехословакските гости от външното министерство, от кварталната община и др. Към 11 часа пристига и големият приятел на България, кметът на Прага, д-р Вацлав Вацек.

Децата слизат с песен и заемат определеното място. Главният учител открива тържеството с кратко слово. Кметът на Прага приветства българските деца, които ще растат и ще учат между своите славянски другарчета. Изтъква голямото значение на днешното тържество. Крум Кюлавков с пламенни думи обрисова значението на културните връзки и приятелството между двете страни. Той обявява училището за открито.

Още от сутринта са монтирани рефлектори и апарати. Тържеството се филмира.

Само няколко дни по-късно нашите деца са топло посрещнати от кмета на Прага д-р Вацлав Вацек и историческото старопражко кметство”.

Из архивите на Йордан Балуров, в-к “Българи” – културно-информационно издание за българите в Чехия

От въведението на книгата “Указател - докосване до духовните светилища в Западните покрайнини”.

Зденка Годорова

Духовните светилища в Западните покрайнини са тема, която с основание е привличала и продължава да привлича вниманието на българските учени, изследователи, журналисти, духовници и туристи. Неслучайно, на времето Алеко Константинов и Иван Вазов след като посетили Погановския манастир, му посветили едни от най-хубавите си пътеписи. Неслучайно и художниците Щъркелов и Гешев потърсили вдъхновение за творбите си край каньона на чаровната река Ерма, в обятията на Погановския манастир. Неслучайно и Константин Иречек, оставайки впечатлен от царибродските прелести и преди всичко от Погановския и Планинишкия манастири, но и от Лукавашката църква, решил да направи първата фотоснимка на Цариброд, която по-късно включил в епохалния си труд “Пътувания по България” (1892). До края на Първата световна война, Погановският манастир си останал любимото място за молитва и посещения на хиляди поклонници от България. Трагичните събития след Ньойския договор от 1919г. прекъснали връзката между българите от Западните покрайнини и България, която за кратко в периода от 1941-1944г. пак била възстановена, за да бъде отново прекъсната в продължение на почти половин век. И така все до окончателното рухване на комунизма в Източна Европа.

Другата причина, поради която през последните петдесет години не поддържаше почти никаква духовна връзка между българите от едната и от другата страна на границата, беше целенасочено водената атеистична политика в Сърбия и България с опити за насаждане на nihilism и

невиждано по мащабите си отродяване на разделените българи. След 1919г. отн. след 1945г., българите в Сърбия като заложници на Великите сили статистически почнаха да намаляват, а заедно с тях и техните духовни светилища, всички до едно български. Църковният въпрос на българите в Сърбия, за разлика от териториалният, не бе регулиран (и все още не е) нито с междудържавни, нито с междуцърковни договори. В резултат на всичко това, през 1995г. този проблем на българите бе интернационализиран от страна на ООН, станал по-късно достойствие и на редица неправителствени организации. И понеже църквите и манастирите в Цариградско и Босилеградско влизат в диоцеза на Сръбската православна църква, без това да е регулирано с договор, в момента нито една българска църква в Западните покрайнини не се обслужва от български свещеник. Оттам и занемареният вид на повечето духовни светилища, част от които вече ги няма, а от други (въпреки че са от значение за българското минало) са останали само съборетини и по някой железен кръст подобно на унищоженият през 50-те години Изатовски манастир в Цариградско.

Но след като живеем в XXI век, нека да мислим за това как да се съхраним като българи и при това да запазим своята духовна култура в глобализиращия се свят. Бъдещето на народите в обединена Европа е преодоляване на границите, зачитане на човешките права, взаимноуважение и отстояване на всички културни и духовни различия. За българите в Сърбия това е шанс, стига дотогава да не изчезнат като национално малцинство, с което да бъде застрашена и неговата материална и духовна култура. Като правозащитна организация, направила си труда да изготви този съвременен указател на духовните светилища в Западните покрайнини, искрено се надяваме, че ще доближим културните и духовните ценности на българите от едната и от другата страна на границата до колкото се може повече хора във и извън България. Обръщайки се към миналото и посочвайки духовните ценности на българите в този изоставен и изостанал крайграничен район, бихме искали да привлечем вниманието на широка общественост с една надежда – този район да стане свободна културна, еко и туристическа зона, в която омразата, враждите и конфликтите да отстъпят мястото на добросъседското и всяко друго разбиране. Разбира се, при условие българите в Западните покрайнини да се съхранят като българи и да не се стряскат от границата, която десетилетия разделяше семейства, приятели, гробища, църкви, параклиси и манастири. За съжаление, на регионалната специфика и на религиозните и културни процеси в Западните покрайнини все още не се обръща достатъчно внимание от изследователите, журналистите, но и от българските туристически фирми, които са в състояние да предложат на своите клиенти едnodневни посещения до Погановския манастир “Св. Йоан Богослов”. Сякаш в Западните покрайнини няма други места, които също си струва да бъдат посетени! Жалко, че досега нито една туроператорска фирма в България не си направи труда да предложи на посетителите на манастира подходящ печатан и рекламен материал, с който да бъдат опровергани твърденията на сръбските монаси за “сръбското минало” на манастира, в който единственото сръбско са монасите в него.

Ако имаше по-различно мислене, поклонниците от България отдавна да са прокарали пътища и пътеки по каньона на река Ерма, по течението на река Нишава и по поречието на река Драговищица. Ето затова беше необходим да излезе от печат този пръв по рода си указател, с помощта на който много български поклонници могат да се ориентират за в бъдеще, какво друго освен Погановският манастир могат да видят в Западните покрайнини. И не само в Цариградско, а и в Босилеградско, и в другите разделени с границата крайгранични райони на България още от Иречек наречени “Западна покрайнина”. Понятието “западна покрайнина” и “покрайнината” използва и бележития френски учен Ами Буе, останал неслучайно възхитен от проломите на река Ерма, които проучвал. След Ньойския договор понятието Западна покрайнина влиза в употреба като историческо-географско понятие. Учените д-р Кръстю Миятев, автор на най-обстойната излязла досега историческа книга за Погановският манастир (1936), и дописният член на БАН Йордан Захариев, автор на известния исторически труд “Кюстендилско Крайще” (1919), също използват понятието Западна покрайнина за районите край границата останали след Ньойския договор извън пределите на България. Зад името не се крие никакъв сепаратизъм и от него не бива да се стряска вече никой в Сърбия. На фона на новите европейски измерения, имената и названията на определени райони, селища и региони създавани в определени периоди от време, едва ли ще бъдат повод за враждебни настроения между хората и народите. А Погановският манастир трябва да бъде връзката между всички хора обичащи паметниците на културата и духовните храмове.

Този указател ще могат да използват българите от двете страни на границата, а след като бъде преведен на английски, гръцки и други езици, надяваме се, че духовните светилища на българите

край границата ще останат достояние и на по-голям кръг от хора. Трудно ще ни бъде да говорим за Погановския манастир без да познаваме историята на Трънския край, където се намира и най-гъстата мрежа от манастири в района, известен като “Българският Йерусалим”. Не можем да говорим за историята на Трънския манастир “Св. Архангел Михаил”, без да познаваме обаче историята на Погановския и Кремиковския манастири. Също така би било трудно да говорим за най-стария манастир в покрайнините, какъвто е Палянският манастир “Св. Богородица” и същевременно да го изолираме от останалите манастири в Трънско, само заради това, че през нещастната 1919г. попаднал в границите на Сърбия. Кой може да сложи разграничителна линия между него като най-стария манастир в Трънския край и останалите манастири в Поермието!? Неслучайно Константин Иречек в “Пътуванията си по България” отбелязва, че “до началото на XVIII век е бил запазен и Забелският манастир в Трънско, в който една книга от този манастир, ръкописен миней, се намира в Погановския манастир; купил я от “катаните” (сръбски или унгарски доброволци в австрийските войски през XVIII в.) за един грош поп Паиси и я продал на свещеник Иван.” И как човек да раздели Забелският манастир в Трънско от Погановският в Царибродско!? На населеното в Трънско, отн. Знеполско, Драгоманско, Годечко и в Краището, историята е обща, оттам и силните икономически, духовни, църковни и културно-просветни връзки на хората в този пъстроцветен район! Невъзможно е да се разграничат селата в Дерекула (Трънско), като се знае, че части и цели махали на някои от тези 12 села, са били разделени с граница. Не може село Звонци, някогашният център на Дерекула, да се разглежда извън останалите села, като се знае, че двете църкви в селото “Св. Илия” и Св. Възкресение” (втората по-късно била разрушена от наводнение) навремето били едни от най-големите източници на просветна дейност в областта. Подобно е и с 20-те села в Бурела, също разделени с границата, в които църквите и манастирите са почти еднотипни. Също така е невъзможно да проучваме и разглеждаме миналото на босилеградските църкви и манастири, без да познаваме историята на Кюстендилското Краище. Средновековната църква “Св. Архангел Михаил” край с. Горановци – Кюстендилско, е копие на едноименната църква “Св. Архангел Михаил” в с. Болев дол – Царибродско, и на църквата “Св. Троица” в с. Комщица – Годечко. От друга страна, църквата “Св. Никола” в с. Пъртопинци – Царибродско, е почти копие на едноименната църква “Св. Николай” в с. Главановци, Трънско. Манастирът “Св. Кирик и Юлита” в с. Смилковци, Царибродско пък наподобява на църковния храм “Св Харалампий” в Горни Богров – София, а Лукавашката църква “Св. Троица” в Царибродско е сякаш копие на църквата “Св Спас” в Долни Лозен. Когато човек застане в двора на Босилеградската черква “Св. Богородица” ще види, че тя е едно умалено копие на катедралната църква в Кюстендил, по чийто архитектурен образец, българите от околните села в Краището на времето строили своите храмове. Днес границата е разделила тези черкви като пукнатина по стената на една от тях. Ето затова черквите и манастирите не могат да се делят на по-малко или повече български. След като историята им е обща, няма място за делене. Да се надяваме, че в XXI век границите ще избледняват все повече пред духовните и културните ценности. Тези примери са само част от множеството примери, които потвърждават духовната връзка на българите от едната и от другата страна на границата. Неслучайно хората твърдят, че духовната връзка е най-силната връзка която не разделя, а обединява хората, това са и постулатите на християнството.

Промоция на книгите на Зденка Тодорова в Кюстендил

На 25. 03. 2004г. в организация на Историческия музей в Кюстендил в Килийното училище се проведе промоция на книгите на Зденка Тодорова “Указател – докосване до духовните светилища в Западните покрайнини” и “Ябълка в килия”. Пред около 30 посетители директорът на музея Валентин Дебочички и г-жа Катя Керемидарска говориха за живота и дейността на Зденка Тодорова и запознаха гостите със съдържанието на двете ѝ книги.

КИЦ “Цариброд” в Босилеград бе специално поканен на промоцията и бе представен от Иван Николов и Радко Стоянчов които също се включиха в програмата и отговаряха на въпроси на посетители.

Събитието бе отразено от местните кабелни телевизии.

Българското малцинство – съдба на подхвърлено дете

В по-новата история на българо-югославските отношения се крие ужасната истина за българското малцинство. През целият 20 век нас никой не ни смяташе за хора, ние винаги бяхме или жертва, или средство с което двете държави, разпределени в двата враждуващи лагера, източният и западният, воюваха една срещу друга. Ако отношенията бяха добри – нас ни жертваха за да не нарушаваме интернационализма, добросъседството, сръбско-българското братство, членството в ЕС, в НАТО... Когато отношенията бяха лоши, ние бяхме средство с което двете държави воюваха една срещу друга. Или по-точно, жива сила от която двете държави регрутираха шпиони с които взаимно се шпионираха. Ние пък, със своите комплекси, изоставени и от едните и от другите, вечно разделени на “патриоти” и “предатели” сме идеален материал за това.

Резултатите ги виждаме в днешно време, навсякъде около нас.

Двете статии, за две различни събития в началото на петдесетите години от миналия век са показателни в това отношение.

Агенти на Белград взривяват завод

На 2 август 1950г. в 2,15ч. следобед взрив опустошава маслената фабрика на ДИП “Гео Милев” при гара Искър. Загиват 11 души и десетки са ранени, а щетите надхвърлят 20 млн. лева. След старателно разследване извършителите на това пъклено дело са разкрити и на 2 юни 1951 са изправени пред съд. Главен негов организатор е Асен Миланов, 47-годишен, роден в с. Държина, Царибродско. Бивш партизанин, заемал различни постове в югославската армия и активен сътрудник на югославската Държавна сигурност (УДБ).

В началото на 1945г. той пристига в София и се свързва със секретаря на VIII районен комитет на БКП Крум Миланов, бивш партизанин и секретар на Околийския комитет на ЮКП в Цариброд. С негова помощ Асен е приет за член на партията, сетне става секретар на IV нивова организация в Красно село и постъпва на работа в Съюза на българо-съветските дружества (СБСД). “Стабилизира се”, той отива в югославското посолство и се поставя на разположение на началника на паспортния отдел Светозар Савич, резидент на югославското разузнаване в България, от когото започва да получава указания и задачи. След резолюцията на Информбюро през 1948г. Савич му възлага

да зареди адска машина

в сградата на СБСД, която да избухне по време на заседание на ръководството, и то когато присъстват председателят и заместник-председателят Минчо Нейчев и Роза Димитрова, съпруга на Георги Димитров.

Тази задача не се изпълнява, защото постъпва на работа в ДИП “Гео Милев” на гара Искър като началник на отдел “Кадри”.

Скоро обаче шпионската дейност на Савич е разкрита, обявен е за “персона нон грата” и напуска страната. Неговите “функции” поема военният аташе при посолството майор Коста Угрица и Асен Миланов започва да се среща с него на различни места. На една от срещите Угрица му поставя задача да намери подходящо лице в комбината, което срещу добро възнаграждение да взриви маслената фабрика. Волю-неволю Миланов се заема да изпълни възложената му задача.

Успява да склони своя земяк

Никола Велинов, майстор в маслената фабрика, и му урежда среща с Угрица. На нея Велинов получава уверения, че взривяването е “проста работа” и “напълно безопасно за него”.

Взривяването е планирано за 2 август в 2,15ч. следобед, когато във фабриката се работи най-интензивно. Угрица уверява Миланов да бъде напълно спокоен за себе си, тъй като Велинов – единственият свидетел и извършител на саботажа, ще загине при експлозията. Което и става.

След взрива картината в района на комбината е потресаваша. Сред купищата от развалини и гъст пушек са изровени 11 овъглени трупа на невинни хора, жертва на пъкленото дело дирижирано от УДБ в Белград. Миланов е арестуван и осъден на смърт.

в-к “Труд” 27. 02. 2004г.

Съдебният процес във Враня

Шпионско-диверзантската дейност против Югославия

се ръководи от Българската държавна сигурност

Към края на декември миналата година във Враня бяха изправени пред Окръжния съд нова група от 14 шпиони и диверсанти, прехвърлени от Българската държавна сигурност в Югославия да вършат шпионаж, саботажни и диверсионни действия и да работят за свалянето на държавния и обществен строй в Югославия.

За този род деяния – минаване на границата, организиране на шпионски мрежи и разпространяване на лъжлива пропаганда бяха обвинени българският поданик Александър Горанчев и югославянските поданици, по народност българи, Вене Китанов, Кирил Джонев, Тодор Станчев, Тихомир Джокович (по народност сърбин), Драган Цветков, Крум Христов, Симеон Андонов, Манол Кръстев, Зиновие Спасев, Йоне Стоянов, Йоне Георгиев, Стефан Спасов и Цеко Цеков, всички родом от граничните околии Димитровградска, Босилеградска и Неготинска.

Главните обвиняеми Вене Китанов, Кирил Джонев, Тодор Станчев и Тихомир Джокович избягват в периода от октомври 1949 до февруари 1951 година в България като привърженици на Информбюро и веднага постъпват на работа в българската разузнавателна служба.

Най-напред обвиняемите минават през разни лагери за емигранти. Вене Китанов и Кирил Джонев били в лагера в Коларовград, Тихомир Джокович в лагера в Русе. От тези лагери Държавната сигурност завербувала “най-достоверените” елементи и ги подготвяла за шпиони, диверсанти и терористи, които прехвърлят в Югославия.

Обвиняемите Китанов, Джонев и другите полагат “клетва” и подписват в София “декларация”, в която се зъдждават да изпълняват всички възложени им задачи. А тези задачи са: събиране на шпионски сведения и създаване на шпионски центрове в Югославия, пренасяне и разпространяване на информбюровски прапаганден материал и опити за създаване на нелегални враждебни групи за терористически и диверсионни действия.

След основна проверка и обучение Българската държавна сигурност въоръжава до зъби тези хора, с автомати, револвери, бомби и ги прехвърля на югославска територия. В течение на няколко месеца четиримата главни обвиняеми, Китанов, Джонев, Станчев и Джокович минават шестнадесет пъти югославянската граница в районите на Босилеградска, Димитровградска, Неготинска и Ключка околии. През време на тези си нахлувания те събират шпионски материали и завербуват хора за шпионска служба. При завръщането си в България тези шпиони и терористи дават доклади на своите господари. Но последните не са доволни от тях, тъй като в по-голямата си част, по думите на Китанов и Джонев, докладите съдържали измислени сведения. Отново ги изпращат в Югославия. Свързват се главно с роднини или познати и чрез тях събират сведения, опитват се да създадат шпионски центрове, да установят шифри, и даже да намерят място за радио-станция в Босилеградска околия.

Обвиняемият Тихомир Джокович действувал по напътствията на някой си Тинко, който се представял за инструктор на ЦК на БКП, по създаването на някаква нелегална пратия, след това на нелегални околийски комитети и по формирането на “тройки” за шпионска работа и диверсантски действия в района на Ключка околия. Освен това, той сътрудничел и в емигрантското информбюровско вестниче “Напред” и е писал дълнопробни клевети по адрес на Югославия. На въпроса какво ще работи създаваната от него “партия”, Джокович отговаря, че тя трябвало да поеме

властта когато дойде Червената армия. Но наскоро той пада в ръцете на югославянските власти без да успее да образува някакъв “околийски комитет”, нито пък да разпространи информбюровския материал.

И обвиняемият Тодор Станчев не успява да приложи знанията си получени на курса. След като минава в нашата страна, той лута безпомощно и не намирайки никъде поддръжка, наскоро бива арестуван. На разпита пред съда той заяви, че главния център за подготвяне и прехвърляне на шпиони се намира в редакцията на емигрантския вестник “Напред”, и прибавя, че и Българския червен кръст при представянето на някои бележки издава купони за прехрана на диверсантите, докато не бъдат прехвърлени през границата.

Българският поданик Александър Горанчев е изразителен пример с какво си служи Българската държавна сигурност, когато ѝ липсват хора за шпионска работа. Въвлекли го в някаква измислена организация с идеите на Александър Стамболийски. Като член на тази организация, дадено му било запечатано писмо за едно лице във Враца, а там на гарата го причакали агенти на БДС и го арестували. За да поправи грешката си, той трябвало да мине в Югославия и да събира сведения, искани му от БДС, за Югославянската народна армия, за американските войски и самолети и други данни от икономическо естество. Но на самата граница при минаването му той бива арестуван.

Обвиняемият Драган Цветков е главната поддръжка и връзка на тези шпиони и диверсанти при минаването им в Югославия. Цветков се срещал с тях, криел ги, завербувал други хора, като например Крум Христов, Йоне Стоянов, Йоне Георгиев и други. С тях уреждал тайни срещи и им давал пари, които получавал от диверсантите.

От показанията на всички обвиняеми се вижда, че те не са имали поддръжката на народа, че не са могли да протегнат корените си по-далеч от своите роднини, нещо повече – и между техните роднини е имало хора с високо партиотично съзнание, които са предали тези народни врагове на властта.

По начина на работа, по задачите, инструкциите и въоръжението се вижда, че цялата шпионско-терористична и диверсанта дейност на прехвърлените банди (от България през последните три години са изпратени в Югославия 504 диверсанти, паднали в ръцете на нашите власти), се ръководи от един център – Българската държавна сигурност, която в широко организираната мрежа за неприятелски действия против Югославия е само лост, който се движи от главния център в Москва. Дейността на тези български шпиони и диверсанти е отнела живота на двама милиционери в Нишавска околия, на един граничар и един милиционер в Димитровградска околия и на двама селяни, участвували в залавянето на шпионите във Власотиначка околия. Това е балансът на работата на българските шпиони само в три гранични района и то в течение на три месеца от дейността на шпионска група.

След заключителното слово на прокурора и последната дума на защитата и обвиняемите на 2 януари бе произнесена присъдата. Главните обвиняеми Кирил Джонев и Вене Китанов са осъдени на смърт чрез разстрел и трайно загубване на гражданските права. Тихомир Джокевич е осъден на 20 години строг тъмничен затвор и загубване на гражданските права в продължение на пет години след излежаване на наказанието. Българският поданик Александър Горанчев е осъден на 20 години строг тъмничен затвор и изгонване от територията на ФНРЮ след излежаване на наказанието. Главният ятак на шпионите и диверсантите Драган Цветков и диверсантът Тодор Станчев са осъдени на строг тъмничен затвор от по 12 години и загубване на гражданските права 2 години след излежаване на наказанието. Останалите обвиняеми са осъдени на затвор от 2 до 7 години.

Прокурорът заяви, че не е доволен от присъдата и ще я обжалва.

(“Глас на българите в Югославия” 8 януари 1952 год.)

Първият българин от Босилеградско, завършил в чужбина

Според сведенията, с които разполагаме, висше образование в чужбина до 1920г. завършват трима души от Босилеградско: Христо Тодоров Брестнички, Стаменко Тодоров Райчиловски – ветеринарна медицина в Щутгарт (Германия) – 1908г. и Емануил Попдимитров Попзахариев – философия и литература в гр. Фрибург (Швейцария) – 1912г. Най-известен в родния край, страната

и чужбина, разбира се е Емануил Попдимитров. За другите двама, едва ли някои от днешните босилеградчани знае дори имената им, камо ли нещо повече. С оглед обае на по-нататъшната им дейност в областите в които са безспорни специалисти, те имат място в босилеградската летопис. Защото са родени и детските им години преминават в тамошни селища. На четмо, писмо и патриотизъм също се учат там.

В следващите редове ще се спрем накратко доколкото позволява запазената документация, на първия дипломиран висшист в чужбина. Това е Христо Тодоров Брестнички. Приетото селищно фамилно име, с което е познат, подсказва родното място – с. Брестница. А защо, вместо Брестнички не се изписва Богданов, каквото е бащиното име на бащата не е известно. Роден е на 13 април 1880г. от родители Тодор и Перуника. И за тях други известия няма. Едно е сигурно, че имат здрави български корени и обич към грамотността и знанието, които са наследени от сина, за да има той стремеж към висшата наука.

Първоначално образование Христо завършва в родното село. Тогава би следвало да е 11-12 годишен и да продължи образованието си в по-горна степен. Но къде, и то не е ясно. Най-вероятно в Босилеград, където вече действа Трикласно училище, което дава основно образование.

През 1897/1898 учебна година постъпва в Българското държавно практическо земеделско училище – с. Садово, Пловдивско. Изкарва пълния тригодишен срок на обучение и на 29 юни 1900г. получава свидетелство № 341 за свършен курс с успех много добър (4,70).

Придобитите свидетелства, знания и качества го отвеждат във Висшето земеделско училище в далечния Лайпциг (Германия), което завършва също с много добър успех, с надлежното свидетелство от 1 юли 1904г. и титлата “дипломиран агроном”.

Завръща се в България и от 10 октомври 1904г. до началото на 1907г. е учител в Садовското училище. Напуска учителското място и до 1 септември 1908г. последователно е районен инспектор по земеделие в гр Панагюрище и управител на кравефермата в гр. Самоков. По същото време е командирован на специализация по животновъдство в Германия, Дания, Швеция, Холандия, Великобритания и Швейцария.

След завръщането си от специализацията е назначен за помощник-началник и началник на Бюрото по млекоарство в Министерството на земеделието и после началник на Скотовъдното отделение при същото министерство. Между 1912-1918г. е на работа в Софийската подвижна земеделска катедра и наново в Министерството на земеделието.

По време на Балканските и Първата световни войни е мобилизиран, като взведен командир и офицер за поръчки към Щаба на Седма Рилска дивизия. Награден е с орден “За храброст” и други ордени и отличия.

От края на Първата световна война до 1 април 1922г. е директор на Подвижната земеделска катедра в Кюстендил, след което е началник отделение в Главната дирекция за трудови земеделски стопанства при Министерството на земеделието.

Отново се връща в Кюстендил и заема директорската длъжност на Подвижната земеделска катедра и Земеделското училище до 15 септември 1925г., откогато се пенсионира.

През 1921г. в кюстендилското село Николичевци Христо Брестнички създава собствен разсадник за овощни дръвчета на площ 45 дка. В него произвежда посадъчен маериал освен за застъпените дотогава ябълкови сортове и новите за района “Джонатан”, Йорк-империал”, “Голден делишес” и др. За отличните качества на произвежданите ябълкови дръвчета е награден със златен медал в Първия български мострен панаир в гр. Горна Оряховица през септември 1925г.

Участва със свои статии по кооперативна, земеделска и скотовъдна тематика и редактирането на списанията “Садово”, “Орало”, “Земеделие” и др. Убеден привърженик е на кооперативните скотовъдни дружества, в които при тогавашните условия вижда единствения начин за повишаване продуктивността на домашните животни. Затова написва и “Упътване за основаване и ръководене на скотовъдни сдружения” (1929г.) с посвещение “...на скъпия ми баща Тодор Брестнички и на незабравимата ми покойна майка Перуника в знак на дълбока признателност.”

Членува в БЗНС-крилото на Георги Драгиев и е избран в Централното му ръководство. Активен член е на Дружеството на българските агрономи и Българското земеделско дружество.

Умира на 16 юни 1964г. Между тази дата и първата има 84 годишен пълноценен живот на българин от Босилеградско, човек, специалист и творец.

Тодор Димитров

Закриването на Босилеградска околия – едно недалновидно решение

Тодор Димитров

След Освобождението от турско иго, в съответствие с Търновската конституция и приетите закони, Кюстендилското крайще е обособено в самостоятелна околия. Първоначално за център е определено с. Извор и околията приема името Изворска. По силата на Закона за изменение в административното деление на България, от 1 януари 1890г. околийски център става с. Босилеград (тогава се изписва Босилиград) и съответно околията е преименувана на Босилеградска. Създаването и функционирането на околията е в пълен унисон с повелите на времето за изпълнение на цели и задачи в областта на административното строителство, икономиката, просветата, културата, въобще в цялостния общонационален следосвобожденски процес. Тези цели и задачи се налага да се решават приоритетно с оглед специфичните особености на околията. На първо място тя е сред най-изостаналите в социално-икономическо отношение в страната. Транспортните и съобщителните връзки са в незавидно състояние. Просветното равнище на населението е на ниско ниво. Здравеопазването е във фаза зародиш. В поредицата обстоятелства, налагащи създаването на околията се вписва и едно друго. А то не е по-маловажно от останалите. Кюстендилското крайще по това време граничи с две държави – Сърбия и Турция, и в този смисъл играе ролята на преден защитен вал, специално срещу сръбската експанзия към изток.

Решаването на всички тия и други цели и задачи тече нормално при тогавашните национални и местни условия и възможности до края на XIX век. Обаче в началото на май 1901г. нещата се променят. Министърът на вътрешните работи Михаил Сарафов внася в Единадесетото обикновено народно събрание Законопроект за административното деление територията на държавата. В него се предвижда намаляване на окръзите и окрупняване на околии. Главните мотиви на министъра са улесняване административното управление и икономии на средства. Доколко те са уместни проличава от дебатите в пленарната зала на Народното събрание при трите четения на законопроекта. И наистина мотивите не издържат и по двата основни пункта, заложили в законопроекта. Мнозина депутати са обезпокоени и се обявяват открито срещу предложената административна реформа. Особено чувствителни са тези от крайграничните околии, каквато е и Босилеградска. От нея в този парламент има само един депутат – Раденко Николов. Обосновавайки се с доводи от географско, административно и икономическо естество, той се изказва категорично против закриването на околията. За него, нито административното управление ще се улесни, нито пък ще се икономисат съществени средства. Нещо повече, населението ще губи повече време за административни, съдебни и други услуги при пътуването си до Кюстендил, Радомир или пък Трън. Що се касае до икономия на средства, и то не е точно така, защото дори държавата да икономиса някаква сума, населението ще се натовари с допълнителни разходи за път, квартири и храна.

Брезнишкият депутат Емануил Начев и единият радомирски Иван Соколов подкрепят Раденко Николов. Що се отнася до другите избраници от Кюстендилски окръг, а те са: Андон Виячев, Димитър Ризов и Спиридон Цуцумански от Кюстендилска околия; Петър Станчев – Дупнишка и Димитър Пчелински – Радомирска, пазят подозрително мълчание. Кюстендилските изглежда си правят сметка, че с уголемяване на Кюстендилска околия, тяхното обществено влияние и тежест ще се увеличат, а защо и да не сложат допълнително някоя и друга пара в джоба си.

След третото четене законопроектът е подложен на гласуване. От записаните в списъка със 139 депутати, за гласуват – 106, против – 17, (за законопроекта като цяло или отделни негови членове), въздържат се – 2, отсъстват – 13, а председателят по правило не гласува. Така замисленото от управляващите изменение в териториално-административно деление е прокарано.

Приетият от Народното събрание закон влиза в сила от публикуването му в Държавен вестник с княжески указ № 236/17 май 1901г. Във въпросният член 8-ми се чете: “Кюстендилският окръг (се) състои от досегашния Кюстендилски окръг и част от досегашната Брезнишка околия и се разделя на 3 околии: Дупнишка, Кюстендилска и Радомирска”. В член 19-ти е добавено: “Закритите, според

настоящия закон, досегашни околии... Босилеградска... се присъединяват... Босилеградска към Кюстендилска и Радомирска”. Това разпределение е видоизменено с указ № 251/26 май 1901г. В член 3-ти е записано: “Селата от досегашната Босилеградска околия изцяло се присъединяват към Кюстендилска околия.”

Така на Босилеградска околия се слага край. Оправдано ли е наистина това от национална гледна точка? Категоричен съм, че никакви доводи не могат да оправдаят тази недалновидна стъпка. Вместо да се наливат капитали за създаването на индустрия, интензивизиране на селското стопанство, укрепване на комуникациите, израстване на цивилизовани личности, а не вегетиращи пещерни същества, се унищожава и направеното. Вместо работещ държавен апарат, опора на местните жители срещу постоянните заплахи от запад се отваря административна дупка. Като че ли тогавашните български управници се отказват предварително и доброволно от тази изконна българска земя. Учудвам се защо толкова са бързали. Да са изчакали двайсетина години, когато западният ни съсед се настанява трайно в Босилеградско, за да им е “чиста” историческата съвест. И никак не е за учудване, че и днешните наши държавни водители съвсем слабо се интересуват за сънародниците ни отвъд границата, и ги оставят на произвола на съдбата. Та историческият прецедент е пред очите ни.

Тодор Димитров

Из спомените на един бежанец от село Горна Любата - Босилеградско

Баща ми Пейчо Тасев Костадинов е роден през 1893 год. в с. Г. Любата, което е и моето родно място. Произхожда от многолюдно семейство, каквото беше и нашето - с девет деца. Завършил е III-то отделение (по сегашната система III-ти клас). Още като юноша е ходил на гурбет с майстори зидари. За кратко време придобил майсторско звание и сам е започнал да ръководи като предприемач строителна дружина. На младини му се отдало да усвои и други занаяти – поправял часовници, изработвал нови ловни пушки и др. Бил е отличен шлосер, стругар и механик.

Из Сърбия е построил не малко къщи, вили и замъци на богати хора, но много често богати сърби не са устоявали на договорената цена за строежа и ощетявали жестоко не само него, а и цялата бригада. Оттогава баща ми завинаги намразва сърбите. Завръща се в родния си край и помага на бедните си побратими.

Знае се, че Пейчо Костадинов е участвал в строежа на църквата в Горна Любата и че след това дълго време сам я поддържа. Затова след години, когато в селото пристига скръбната вест за неговата смърт, звънът на черковната камбана отеква в цялата околност три поредни дни. В с. Дукат, недалеч от Любата, той построява нова църква, за което цялото село му е благодарно.

По-късно в Босилеград построява със строителната си бригада гатер за бичене на дървен материал. Самоукият предприемач сам замисля и съставя плановете както на сградата, така и на съоръженията и механизмите в нея. За тези и всички други негови способности хората започнали да му викат *Пейчо чудотвореца*.

През 1943 год. баща ми предприема пътуване до с. Дъбован, Никополско – на брега на Дунава. Той разбира накъде отива войната и проучва възможността за преселване. По-рано, в 1935 год., там се е установил най-големият му брат Григор. Дотогава местното население в селото е власи. По онова време е построен нов квартал от еднотипни къщи, наречен “Бежански”. Новите жители започнали да обработват пустеещите земи в тази плодородна низина. На чичо Григор са дали къща и много имот и трудолюбивото му семейство бързо се замогнало.

Когато се връща в Г. Любата баща ми започнал да разяснява на роднини и съседи какво е видял и разбрал в Дъбован. Убеждава ги да напуснат родния си край – вече сръбска територия, да се преселят и завинаги да се отърват от сръбското опекунство и подгисничество. И в един декемврийски ден на 1944 год., посред зима, нашето семейство и семействата на наши най-близки роднини и съседи напускат Босилеградския край на път за Дъбован и околните му села. С нас е и чичо ми Христо с цялата си челяд. Още си спомням трогателното сбогуване на оставащите със

заминаващите. Тъжно беше като на погребение – махалата “Криви дол” оставаше пуста, без своите жители, които от векове я населяваха. я

До Кюстендил пътувахме с камион. Тук отседнахме у брат и сестра на баща ми - Димитър и Руса, бежанци от предишни години. Престояхме десетина дни и се отправихме за Северна България. В Дъбован ни оземляват, дават ни къща под наем и започваме нов живот. Семейството ни закупува две крави, за да ореме с тях нивите, а баща ми за кратко време построи няколко къщи на местни хора. Скоро той бе поканен от общината на съседното село Загражден за строеж на конопена фабрика. Подписва договор, събира работници и след година и половина фабриката заработва. Тази му изява беше последната. Неможа баща ми да се порадва на живота и през м. декември 1947год. умира 54-годишен от язвен кръвоизлив. Трудно се приспособявахме към климата на равнината. Тук умират една от сестрите ми – на 21 г. и един от братята – на 15 г.

В селото останахме двамата с майка ми. След като земята, която ни изхранваше се включи в Трудово-кооперативните стопанства, другите се пръснаха по големите градове. Нека завърша с няколко думи за майка ми Елена Рангелова Тасева, която също е от Босилеградско. Родена е в с. Паралово през 1898 год. Нейният род се преселва в Шуменско преди 1944 год.

Борис П. Тасев

БЕЛЕЖКИ ЗА АВТОРА

Борис Пейчев Тасев е роден в с. Г.Любата на 14.01.1936 г. Основното си образование получава в с. Дъбован, след което завършва VI-та софийска мъжка гимназия. От малък проявява наклонности към рисуване и техника, които по-късно му служат в различни професии. След военната служба работи няколко години заедно с братята и братовчедите си като строител из селата около София.

През 1960 г. започва държавна работа в Нучно-изследователския институт по механизация и електрификация на селското стопанство /НИМЕСС-София/. Тук е техник от две години най-големият му брат Стамен. Отначало Б.Тасев е шлосер и стругар, а след това техник в една от секциите на института. Същевременно завършва задочно Техникум по машиностроене, специалност “Студена обработка на металите”. Техническият талант на двамата братя се проявява най-ярко чрез изобретенията им “Машина за направа на торопочвени саксийки” и “Инжектор за автоматично обеззаразяване на почвата в оранжерии”. Направата на образците изисква много труд и умения, но те имат помощта и на трети участник – брат им Тасе.

След 17-годишна творческа работа в Института Б.Тасев постъпва в “Софстрой”, а от 1987 год. е техник-механик в Народното събрание, където се пенсионира в 2000 г.

Т.Тодоров

Сръбския националистически проект, наричан “Стара Сърбия и Македония”

През 1844г. в Сърбия е лансирана национална програма за “обединение на сръбството” с автор сръбския държавник Илия Гарашанин (1812 – 1874). Програмата утвърждава като основен принцип на сръбското националнодържавно организиране “историческото право”. “Великата сръбска цел – пише американската историчка Барбара Йелавич – също като мегали-идея на гърците била държава, основана не на строго етнически принцип, а на придобиване на територии, които имали историческа връзка или които по някое време били под юрисдикцията на Сръбската православна църква. Идеалът бил територията, включена в империята на Стефан Душан, най-великия от владетелите на Сърбия”.

Сърбизмът в действие

31 март 1913г...

След пладне, на 11 март т.г. придружен от шаба си, престолонаследникът (Александър) стига в с. Бразда (Скопско) Всички слизат от конете си на площада до чешмата, дето няколко селяни перат... Престолонаследникът завързал разговор с жените, от които само Райна Павлова (45-50 годишна) му отговаряла. Разговорът бил следният:

-Той: Какво перете; откъде сте; как Ви казват?

-Тя: Не видиш ли господине, оттука сме.

-Шта си? – БЪЛГАРКА

-Шта си? – БЪЛГАРКА, господине!

-(Раздразнено). Кой те е научил така да казваш?

-Аз сама си знам, господине; така си викаме ние в това село.

-Аз зная кой те учи, но и той, па и ти ще разбереш, ако те заудрям с този гърбач (камшик)!

Нас и турци са ни били, па и Вие, ако искате, бийте ни; аз Ви казвам що е право.

Не си ли чула, бабо, да е имало битка на Косово, па и тука, та е пропаднало нашето царство. Какви българци, какви лайна е имало тук, та се наричаш българка! Ти бабо, още не знаеш кои са и какви са българците; те се познават по лицето, те другояче говорят, имат чело, смазано назад, шилеста глава, тъп нос, българците са татарско племе; те нямат “слава”, а ти “славиш”. Те имат за свой крал шваба католик... ако да ги знаеш и ако да си ги видяла, ти няма да се наричаш българка, а сега така са те научили. Ти бабо, а и всички вие се познават по челото, по очите, че сте чисти старосърби.

-Аз господине, не съм била ни у Косово, ни у Сърбия, па нити у България, но ние тука така сме си казвали от деди и прадеди, па и сега така си казваме. Ние знаем български владика и български поп; друго не признаваме.

- Тия владици и попове са ви направили да ходите голи и те са ви подлудили, но сега аз няма да оставя такива владици.
- Сакаш, остави, сакаш, не ги оставяй, господине.
- Сега наша войска е завзела това място и вие всички ще бъдете сърби, а онези, що е завзела българската – всички ще бъдат българци.
- Кой знае, господине, ние тук сме били и под турци и не са ни забранявали да се наричаме българци, сърби, турци.. Имаме тук едни села, които бяха български, а после за пари станаха сръбски...
- Е бабо, като те изпердаша един път, ще забравиш “старото”. Аз и бакшиш щях да ти дам, но сега не ща, защото си лоша баба.

(Из рапорт на българския делегат при шаба на Сръбската армия майор Разуванов до министъра на войната, публикуван в “Доклад на парламентарната изпитателна комисия”. История на българите в документи (1912-1918).т.2.С., 1997г., с. 164.

Динко Новаков

Предложение за приемане на студенти

Висшето транспортно училище “Тодор Каблешков” от София изпрати предложение до КИЦ “Цариброд” в Босилеград за набиране на кандидатстуденти. При изразена готовност на студенти от Босилеград могат да се направят постъпки те да кандидатстват по 103 постановление на Министерския съвет или срещу заплащане като чуждестранни студенти. В зависимост от степента на обучението цените са от 650 до 1500 евро на година.

Иначе, Висшето транспортно училище “Тодор Каблешков” е държавно специализирано училище с 80-годишна история. То подготвя специалисти, инженери и научно-изследователски кадри, извършва научни изследвания и разработва високоефективни конструкции и технологии в областта на транспорта, транспортното строителство и телекомуникациите.

Обучението се организира и провежда в образователно-квалификационните степени “бакалавър” и “магистър” от два факултета и в образователно-квалификационна степен “специалист” в Транспортния колеж към училището.

Приемането на студенти, без разграничение по пол се извършва чрез конкурсен изпит по математика или физика.

Завършилите Транспортния колеж имат възможност да продължат образованието си в степен “бакалавър”, а след това и в магистърска степен.

Училището провежда обучение и в образователната и научна степен “бакалавър” или “магистър”. Факултета “Техника, технология и управление в транспорта” обучава по следните специалности: Технология и управление на транспорта, Транспортна техника и технологии, Подемно-транспортна и строителна техника, Индустриален мениджмънт.

Факултета “Транспортна инфраструктура” разполага със следните специалности: Комуникационна техника и технологии, Транспортно сътрудничество, Електроенергетика и електрообзавеждане”. Транспортния колеж обучава кадри по следните специалности: Транспортна техника и технологии, Подемно-транспортна и строителна техника, Електроенергетика и електрообзавеждане, Комуникационна техника и технологии, Технология и управление на транспорта, Транспортно строителство, Счетоводство и контрол.

Завършилите ВТУ “Тодор Каблешков” получават държавна диплома за висше образование и намират добра реализация в транспортни, строителни, охранителни, проектантски фирми и организации, Министерството на транспорта и съобщенията, Министерството на отбраната, Министерството на вътрешните работи, градския транспорт, метрополитена, полицията, спедиционни фирми, консултантски бюра, промишлени и минодобивни предприятия и др.

Академичният състав на училището включва повече от седемдесет хабилитирани преподаватели, които са утвърдени специалисти, ползващи се с авторитет в областите, в които провеждат своите научни изследвания. Голяма част от нехабилитираните преподаватели притежават научна степен “доктор” или подготвят своите докторанти.

Учебно-материалната база включва четири учебни сгради с 22 специализирани кабинета, 49 лаборатории, 75 учебни, лекционни, езикови и компюторни зали и тренажорен комплекс. Локалната компюторна мрежа има сателитна връзка с интернет. Библиотеката предоставя на студентите повече от 150 000 тома научна, учебна, справочна и художествена литература. Училището поддържа и осигурява за всички желаещи добре обзаведени общежития и стол. На студентите се предоставят възможности за активни спортни занимания на игрищата за тенис, футбол, волейбол и хандбал, зали за бодибилдинг, кегелбан, тенис на маса, бiliarд, моникс. Учебните зали, столът, общежитията, спортните съоръжения, библиотеката се намират в един общ район в столичния квартал Слатина.

Трети форум на неправителствените организации от Пчински окръг

На 12 март 2004г. във Враня се проведе Третия форум на неправителствените организации от Пчински окръг на тема: “Югът на Сърбия в стратегията за намаление на бедността”. На форума бяха поканени представители на около 70 неправителствени организации от Пчински и Ябланишки окръг; представители на девет международни организации които действат в Южна Сърбия; представители на Координационната група за общините Буяновац, Прешево и Медведжа; кметовете на седем общини от Пчински окръг; директорите на двадесетина държавни предприятия в Южна Сърбия и представители на няколко държавни организации, агенции и банки.

Повечето от тях се отзоваха и участваха в работата на форума.

Форума се проведе с подкрепата на Freedom House, Solidarity Center и UNDP, а го отразяваха близо 20 вестници, радио и ТВ къщи.

В началото бе прочетено изложението на Председателят на Координационната група на Съвета на министрите и Правителството на Сърбия д-р Небойша Чович, а доклади по темата четяха д-р Слободан Лалович – “Национална стратегия за намаление на бедността; проф. Зоран Стоилькович – “Синдикатът и стратегията за намаление на бедността”; Душан Торбица – “Социалните кооперативи – част от стратегията за намаление на бедността”; Аида Чорович – “Неправителствените организации и стратегия за намаление на бедността”; Верица Михайлович Николич – “Социална карта на жителите на Южна Сърбия” и др.

В дискусиата взеха участие и кметовете на общините Враня, Владичин Хан, Буяновац и Босилеград. Босилеградският кмет Владимир Захариев изрази недоволство от прилагането на подписаните договори за създаване на еврорегиона Ниш – София – Скопие и подчерта, че в стратегията за намаление на бедността големите общини поглъщат малките и бедните и че той като депутат ще изнесе този проблем в Скупщината на Сърбия.

КИЦ “Цариброд” в Босилеград бе представен от Александър Димитров който също взе участие в дискусиата и говори за икономическите проблеми на митницата и здравеопазването на община Босилеград.

Александър Димитров

Предложение за приемане на студенти

Висшето транспортно училище “Тодор Каблешков” от София изпрати предложение до КИЦ “Цариброд” в Босилеград за набиране на кандидатстуденти. При изразена готовност на студенти от Босилеград могат да се направят постъпки те да кандидатстват по 103 постановление на Министерския съвет или срещу заплащане като чуждестранни студенти. В зависимост от степента на обучението цените са от 650 до 1500 евро на година.

Иначе, Висшето транспортно училище “Тодор Каблешков” е държавно специализирано училище с 80-годишна история. То подготвя специалисти, инженери и научно-изследователски кадри, извършва научни изследвания и разработва високоефективни конструкции и технологии в областта на транспорта, транспортното строителство и телекомуникациите.

Обучението се организира и провежда в образователно-квалификационните степени “бакалавър” и “магистър” от два факултета и в образователно-квалификационна степен “специалист” в Транспортния колеж към училището.

Приемането на студенти, без разграничение по пол се извършва чрез конкурсен изпит по математика или физика.

Завършилите Транспортния колеж имат възможност да продължат образованието си в степен “бакалавър”, а след това и в магистърска степен.

Училището провежда обучение и в образователната и научна степен “бакалавър” или “магистър”.

Факултета “Техника, технология и управление в транспорта” обучава по следните специалности: Технология и управление на транспорта, Транспортна техника и технологии, Подемно-транспортна и строителна техника, Индустриален мендиджмънт.

Факултета “Транспортна инфраструктура” разполага със следните специалности: Комуникационна техника и технологии, Транспортно сътрудничество, Електроенергетика и електрообзавеждане”. Транспортния колеж обучава кадри по следните специалности: Транспортна техника и технологии, Подемно-транспортна и строителна техника, Електроенергетика и електрообзавеждане, Комуникационна техника и технологии, Технология и управление на транспорта, Транспортно строителство, Счетоводство и контрол.

Завършилите ВТУ “Тодор Каблешков” получават държавна диплома за висше образование и намират добра реализация в транспортни, строителни, охранителни, проектантски фирми и организации, Министерството на транспорта и съобщенията, Министерството на отбраната, Министерството на вътрешните работи, градския транспорт, метрополитена, полицията, следителни фирми, консултантски бюра, промишлени и минодобивни предприятия и др.

Академичният състав на училището включва повече от седемдесет хабилитирани преподаватели, които са утвърдени специалисти, ползващи се с авторитет в областите, в които провеждат своите научни изследвания. Голяма част от нехабилитираните преподаватели притежават научна степен “доктор” или подготвят своите докторантури.

Учебно-материалната база включва четири учебни сгради с 22 специализирани кабинета, 49 лаборатории, 75 учебни, лекционни, езикови и компюторни зали и тренажорен комплекс. Локалната компюторна мрежа има сателитна връзка с интернет. Библиотеката предоставя на студентите повече от 150 000 тома научна, учебна, справочна и художествена литература. Училището поддържа и осигурява за всички желаещи добре обзаведени общезития и стол. На студентите се предоставят възможности за активни спортни занимания на игрищата за тенис, футбол, волейбол и хандбал, зали за бодибилдинг, кегелбан, тенис на маса, бийард, моникс. Учебните зали, столът, общезитията, спортните съоръжения, библиотеката се намират в един общ район в столичния квартал Слатина.

Вечер на Западните покрайнини в Троян

На 12. 03. 2004г. в организация на Народно читалище “Наука” в Троян, КИЦ “Цариброд” в Босилеград, Национален комитет за Западните покрайнини и Национална кабелна телевизия СКАТ се проведе Вечер на Западните покрайнини. Пред около 80 посетители в Народно читалище “Наука” беше прожектиран филма за Босилеград “Родени българи” на Силвия Трендафилова, а след това проф. Лозан Митев, д-р Валентин Янев и Иван Николов говориха за проблемите на българското малцинство в Западните покрайнини и отговаряха на въпроси на посетителите. Бе изведена културна програма от български народни песни и танци. На посетителите бяха раздадени книги от Иван Николов и рекламни и други издания на Телевизия СКАТ.

Публиката с внимание и съпричастност реагира на проблемите на българите зад граница.

Това бе първата от серията подобни мероприятия които ще се проведат в различни градове на България.

Иначе Народно читалище “Наука” в Троян разполага с библиотека основана още през 1992г. с фонд от 120 000 тома с уникална краеведска сбирка и картотека. Осъществява мениджърска и продуцентска дейност. Има и музикална школа основана през 1953г. с класове по пиано, акордеон, флейта, китара. Театър, който датира началото си още през 1872г., Фолклорен ансамбъл “Здравец” с ръководител Стефан Йочевски и творчески гастроли в Русия, Италия, Франция, Гърция, Чехия, Германия, Унгария. Народното читалище “Наука” обединява още и Дружество на Троянските писатели, Дамски камерен хор и Вокална Студия “Усмивка”.

Почти по същия сценарий и със същите изпълнители на 31. 03. 2004г. се проведе Вечер на Западните покрайнини в Двореца на културата в Перник. Следващите подобни мероприятия ще се проведат в Брезник и Драгоман.

Иван Николов

На трети март в Босилеград се развя българският трибагреник

По повод Националния празник на България 3 март и 126 години от Освобождението от Турско робство КИЦ “Цариброд” в Босилеград и Столична община София на 2 март вечерта организираха тържествена програма в салона на КИЦ-а.

В програмата участваха смесен хор “Теодорамус” с художествен ръководител и диригент Теодора Димитрова и актрисата Галя Асенова. Хорът изпълни духовни и стилизирани народни песни както и средновековни испански мелодии. Такъв вид музика в Босилеград много рядко може да се чуе. Може би и именно затова публиката със затаен дъху в пълна тишина изслуша изпълненията.

Актрисата Галя Асенова рецитираше родолюбиви стихове от Вазов, Евтим Евтимов, Дамян Дамянов и Димчо Дебелянов.

През деня на 3 март, на самия празник на КИЦ-а се развя българският трибагреник. Босилеградчани го приеха като нещо най-норма

Радко Стоянчов

Празник на хумора и лъжата

На Първи април в град Самоков се проведе Първи празник на хумора, шегата и лъжата под заглавие “Лажитрев 2004”. Организатори бяха РИФ “ГЕБО” и Читалище-паметник “Отец Паисий” Самоков. Същевременно бе представен първият брой от хумористичният вестник “Тръчи Лажи”. КИЦ “Цариброд” в Босилеград и музикална агенция “Иво Сапунджиев” от Кюстендил също взеха участие като изпратиха свои представители със свои хумористични произведения.

КИЦ “Цариброд” в Босилеград бе представен от Радко Стоянчов.

Мартеници от България по повод Баба Марта

По инициатива на семейство Стоян и Ангелина Митреви потомци на босилеградските преселници от Козлодуй, учениците от Начално училище “Васил Левски” в Козлодуй събраха и изпратиха на Културно-информационния център “Цариброд” в Босилеград над 250 мартенички които КИЦ-раздели на босилеградските деца. След няколко поредни години в които КИЦ-а в Босилеград редовно раздаваше мартенички на децата, днес вече може да се каже че тази древна българска традиция е възстановена в Босилеград.

Пратката от мартеници беше придружена със следното писмо:

“Скъпи наши събрата,

Наближава един от най-българските празници “Баба Марта”. На този ден всички, които се чувстват българи, си подаряват мартенички – символ на здравето, дълголетие и надеждата...

Като няма граници за прелетните птици, които всяка полет се връщат в родината за да отгледат поколението си, така безгранично е чувството на родова принадлежност и любов към майка България у тези, които са зад пределите ѝ. Мили наши връстници, ние, децата от Начално училище “Васил Левски” гр. Козлодуй, Ви изпращаме най-добри пожелания за здраве, дълголетие и успех.

Правейки ози изконен български символ, ние сме вплели в белите и червени нишки любовта си към Вас – българчетата зад граница.

Не сме виждали вашите лица, но искаме да се докоснем до вашите сърца.

С обич – децата от НУ “Васил Левски” гр. Козлодуй.

Иначе, българите от векове отбелязват с оригинален обичай – закичване с мартеница – първия ден на месеца, отъждествяван от народа ни с женското начало и наричан още Баба Марта. По стара традиция на 1 март си подаряваме мартеници, изработени от усукан бял и червен конец – за здраве. Те се носят, докато дойдат щъркелите и лястовиците. Всеки, който види за пръв път прелетна птица, е добре да върже мартеницата си за най-близкото дърво и да каже: “Отнеси зимната труднотия и ми остави пролетната хубостия!”

Аспарух първи се закичил с червени и бели конци

Много и различни са легендите за мартениците. Една от тях ги свързва с Аспарух. След победата над византийците и обявяването на българската държава ханът решил да извърши жертвоприношение на бог Тангра. Обичаят от земите на хан Кубрат отреждал жертвената клада да се запали със стръкче изсъхнал копър. Хората на хана обаче не успели да намерят растението наоколо. Докато мислел какво да прави, на рамото на владетеля кацнал сокол. На крачето му висяло снопче копър, завързано с бял конец, половината обагрен в червено. Хуба, останалата в далечния бащин дом сестра на Аспарух, сънувала сън и разбрала за затруднението на брат си. Изпратила му копър по любимия сокол. По белия конец имало червени капки кръв, защото птицата одраскала дланта ѝ. Хан Аспарух запалил огъня с копъра, а червено-белия конец завързал на китката си за спомен. После всички се закичили с червено-бели конци. Денят бил 1 март, тогавашната Нова година. Нарекла червено-белия конец “мартеница” – по името на месеца, и тя станала символ на мир и любов, на здраве и щастие. С белия цвят се изтъкват чистотата и искреността на отношенията, а с червения – топлотата на приятелството и взаимната обич.

Ливърпул – жадуваната мечта

След първия мач на “Левски” срещу Славия в Прага (2:2) понесен от доброто постижение на “сините” председателят на Фенклуба “Левски” в Босилеград Александър Димитров си даде дума, че ако “Левски” се класира в следващия кръг на турнира на УЕФА ще подкрепи “сините” със своето присъствие без оглед на противника. След като “Левски” в реванша срещу “Славия” постигна 0:0 и се класира в III кръг на УЕФА, с нетърпение очаквахме жребия. Жребия реши “Левски” да се срещне с английския гранд “Ливърпул”.

Думата ни не става на две, и така решихме на 26 февруари да се намерим с агитката на “Анфийлд”. Единственото ни притеснение бяха визите които иначе трудно се получават за Обединеното кралство, въпреки че аз вече имах две такива в паспорта. Нашият добър приятел, Председател на Националния фенклуб на “Левски” Златин Тепсиев и тоя път положи усилия, и така попаднахме в огнената агитка сред 140-те фена които имаха удоволствието да направят една чудесна екскурзия до Ливърпул с три нощувки. За което искрено му благодарим.

На 21 февруари си стегнахме багажа и в 7 часа в София се наредихме пред касите на Герена където ни чакаха два модерни етажни рейса. Феновете със свои близки и неизбежното спортно напрежение вече се придвижваха. Част от ръководството на Левски дойде да ни пожелае добър път. Отново сме заедно в агитката със семейството бесарабски българи левскарите, ние двамата от Западните покрайнини, Венци от Петрич, Кирчо от Перник, Владо, Велин, Радо, Руси, чаровните Сашка и Силвия от София, Васко от Търговище, Пламен и Ники от Попово, Румен от Шумен, Иво от Варна и така – до бройката 140. Тук е и телевизионният екип от Евроком който снима атмосферата преди тръгването. Ние и бесарабските българи сме най-атраktivните фенове, питат ни за мотивите, резултата, настроението... Сред нас най-малкият фен е 13-годишния Стамен и 73 годишният бай Младен. Шалове, шапки, флагове, камери и фотоапарати. В 8,30 потегляме на път за Калотина с повика “Само Левски”. За по-малко от час сме там. Следват рутинни проверки. Навън вали сняг, но настроението е добро и оптимистично.

Влизаме на сръбска територия и тук аз и Александър Димитров сме най-разпитваните фенове. Питат ни за всеки град, река, планина. Късно следобед сме в Белград, обясняваме на съпътниците си през кои квартали минаваме, показваме им центъра, стадионите на Цървена Звезда и Партизан. Всеки иска нещо да научи.

Привечер сме на ГПП Батровци. Проверките са рутинни и без задържане. Влизаме в Хърватия. Личи си че се е променила много след отделянето от Югославия. Около полунощ влизаме в Словения и тук разговорите престават – всеки си почива.

В зори сме на австрийска територия. Австрийците са външната граница на Европа, но въпреки това са приятелски настроени към нас – минаваме безпроблемно. Понеделник сутринта е студена, но прекрасните пейзажи ни стопляват сърцата. Вече сме далече от балканската бъркотия и се възхищаваме на прекрасната австрийска природа и на хубавите домове, чисти улици, широки магистрали и изящните мостове и тунели.

Към обед вече сме в сърцето на Бавария – Мюнхен. Градът е оживен, защото този ден е традиционният Мюнхенски карнавал. Почти всички от уличните търговци, случайните минувачи до участниците са дегизирани. Ситният снеговалеж причинява особено удоволствие на баварците. Понесени от атмосферата някои от нас танцуват и се веселят заедно с германците. Нощувката е в покрайнините на Мюнхен в два хотела от веригата “Формула 1”.

Във вторник сутринта вече сме на път за Франция. За германските магистрали, германската архитектура и урбанизъм може да се говори само с германска точност. Тук нищо не е предоставено на случайността – навсякъде цари ред, дисциплина и отговорност. Следобед сме във Франция. Първата ни спирка е Мец. Хубав и забележител град. След леко объркване на шофьорите, неволно спираме до периферните гигантски магазини характерни за големите градове, с фантастични размери, с огромни паркинги и богат асортимент на стока. Тука се зареждаме с храна и вода и тръгваме към Ламанша. Сутринта в сряда сме на Кале. Минаваме митницата и чакаме ферибота за през Ламанша. Прекосяването на Ламанша е особена атракция, особено сутрин когато ферибота прилича на малък плаващ град. Любопитството ни води почти през всички помещения до палубата. След един час плаване вече сме на територията на Обединеното кралство. Тук се подчиняваме на прословутия английски традиционализъм. Движим се от лявата страна на пътя и това за нас е особено чувство. Тук всичко е по-различно от континентална Европа, даже и климата. Към 10 часа сме в Лондон. Тук ни посреща ухание на цъфнали дръвчета. Парковете са зелени. Вече сме във водовъртежа от на различни нации, раси и религии. Спираме на източната страна на прословутия Хайд-парк, само на двайсетина минути пеша до Биг-Бенда – прочутата часовникова кула на Темза,

английския Парламент и Окото на Лондон. Да посетиш Лондон и да не се качиш на най-високото колело в света, все едно не си бил там. Използвайки този момент, срещу 11,5 лири, видяхме целия Лондон като на длан. Чувството е фантастично, гледката прекрасна.

Следващата спирка е Манчестър. Един от най-развитите индустриални центри на Англия. Там посещаваме легендарния “Олтрафърд”, стадиона на Манчестър Юнайтед. За спомен от стадиона си взех един камък и той вече за мен е реликва. Вечерта посещаваме и новия стадион на Манчестър Сити, истинското бижу сред футболните стадиони. Към 10 часа вече сме в хотела в градът на Бийтълс, Ливърпул.

26 февруари може би е най-футболният ден за Левски в годината. Сутринта се изнасяме от хотела и се насочваме към музея на Бийтълс. Не искам нищо да ви разказвам за музея на Бийтълс. Моят писателски талант е твърде скромен да опише това което видях и почувствах. Чувството да седнеш зад барабаните на Ринго Стар, или да хванеш една от китарите на Джон Ленън, Пол Макартни или Джордж Харисън. Една легенда която ще продължава докато съществуват ноти, звук и изкуство което се нарича музика. След два часа излизаме и се чувствам като че ли съм на седмото небе. След минута ми се ще отново да се върна за да доразгледам музея, но се уплаших че това което ще видя може да бъде по-красиво от това което вече видях, и се отпавихме към магазина на спортните аксесоари на Ливърпул.

Този ден беше денят на българите в Англия. Почти всички българи работещи в Англия този ден бяха в Ливърпул. Падаха нови запознества, навсякъде се чуваше българска реч. Едните питаха как е тук, а другите как е там.

Над три хиляди души българи на стадион Анфийлд непрекъснато викахме “Само Левски”, но резултатът като че ли беше предрешен (2:0) за Ливърпул. След мача се прибрахме със смесени чувства.

Довиждане Анфийлд, и до нова среща на Националния стадион Васил Левски в София.

На връщане пътят ни водеше през градът на светлината и изкуството – Париж. Към обед се настаняваме в един от хотелите на веригата “Формула 1” в Париж и от там аз и Александър си уреждаме среща с нашият стар приятел и познат от началото на деведесетите години сега посланик в Париж Марин Райков. Радостта е взаимна. Г-н Райков с особено внимание се интересува от проблемите на българите в Западните покрайнини.

След това разглеждаме Париж и се прибираме в хотела.

В събота си тръгваме за София. В неделя следобед аз и Александър слизаме в Ниш. Нашите приятели ни питат къде отиваме. На майтап им отговарям, че емигрираме в Сърбия.

На 1 март сме в Босилеград и веднага започваме подготовките за реванша Левски – Ливърпул в София. Колегите ни вече са свършили по-голяма част от работата и на 3 март 50 фена от Босилеград потеляме за реванша Левски – Ливърпул (2:4).

Радко Стоянчов

Драган Божилов от Босилеград шампион на България по шахмат в категорията за деца до 10 години!

Драган Божилов е роден в Босилеград на 05. 08. 1994 година. От ранна възраст под влиянието на баща си Новица Божилов, инженер по геология, който му става и треньор, започва да играе шахмат и постига забележителни резултати. Най-напред се налага на съперниците си в Босилеград – на разни общински състезания по шахмат.

Два пъти е шампион на шахматните състезания в Южноморавски регион. Миналата година постига 5 място в Сърбия. Тази година участва на Европейското първенство в Будва. Два пъти участва във финала на държавното първенство в Сърбия и Черна гора.

Тази година със съдействието на Държавната агенция за българите в чужбина, Външно министерство на Република България, Културно-информационния център “Цариброд” в Босилеград и Община Босилеград, и най-много благодарение на разбирането на Българската шахматна

федерация, Драган Божилов участва на Държавното индивидуално първенство на България за момчета и момичета което се проведе от 27 март до 2 април в Плевен. В конкуренцията на 63 деца от България той постига първо място. С това Драган Божилов става Шампион на България за деца до 10 години и постига правото да представлява България на Световното детско първенство по шахмат което ще се проведе през ноември месец тази година на Халкидики в Гърция.

Единствената трудност която трябва неотложно и спешно да се преодолее, е че семейство Божилови нямат българско гражданство и институциите в България трябва да проявят разбиране Драган Божилов да получи българско гражданство по съкратена процедура.

За похвала е разбирането на Българската шахматна федерация която даде възможност на Драган Божилов от Босилеград да участва на първенството в Плевен. Това е прекрасен пример как българската държава трябва да приобщава своите сънародници зад граница от които не само няма причина да се срамува, но както показва случаят с Драган Божилов, може само да спечели.

Иван Николов

Възкресение Христово – Великден

Великден се празнува на различни дати, 49 дни след Заговезни. Народът не е прибавил никакви особени обичаи към този велик за човечеството ден. Но от времето, когато е възкръснал, е останала традиция да се боядисват червени яйца. Ето какво разказва в тази връзка преданието: Мария Магдалена била жената, от която Христос изгонил седем бяса. Тя станала ревностна негова последователка. Присъствала на мъченията и разпъването му, заедно с Богородица го свалили от кръста и погребали, а на третия ден намерили гроба му празен – Иисус възкръснал и се явил на учениците си. Тогава Мария Магдалена отишла в Рим, явила се пред император Тиберий и обвинила Пилат Понтийски, че е осъдил невинен човек и по този начин е нарушил римските закони. Казала също, че нерешителният Пилат е допуснал Христос да бъде руган, оплюван и дори да му нанесат побой, да го умъртвят и накрая – разпънат. Императорът поискал доказателства, че умрял човек може да възкръсне. Тя казала, че мъртвото тяло не е край, а само начало за нов живот, защото Бог със своята мощ ще възкреси всички в Съдния ден – едни за живот, други за осъждане. И му подала червено яйце с думите: “Христос възкресе!” Императорът взел яйцето и се замислил за древноримската и старогръцката езическа философия, както и за вярванията на езическите народи в “космическото яйце”, от което се излюпва Вселената и за изненада на присъстващите отговорил: “Наистина възкресе!” В българските народни обичаи, посветени на Великден, яйцата се боядисват в четвъртък преди Възкресение, рано преди слънце. Домакинята оставяла едно яйце пред иконостаса, друго-за обредния великденски хляб, с третото правела кръстен знак на децата си за здраве и го заравяла в житото, в лозето, в градината за плодородие и защита против житоберници и уроки. В съботния ден се месят козунаци, обреден хляб, кукли-обредни хлебчета с червено яйце в средата, които се подаряват на роднински деца, които идват на гости, носят се на кръстник и роднини. Някои домакини в събота приготвят и печено агне, за да могат на самия празник да са свободни от шетня вкъщи. Обредната погача се меси и украсява със сурови бели яйца-поставя се яйце за всеки член от семейството, а червеното, боядисано на Велики четвъртък, се оставя в средата. Когато се сядат на празничната трапеза, стопанката разрязва погачата така, че да се падне всекому яйце. Червеното взима тя, обелва го и го разделя между всички за здраве. Великденското агне обикновено се пече. На Великден след черковната служба, когато се каже: “Христос възкресе!” и всички отговорят: “Наистина възкресе!”, хората се чукат с червено яйце и после със запалена свещ се прибират вкъщи.

Четвърти член от Символа на вярата

(Който) биде разпнат за нас при Понтий Пилат, и страда, и биде погребан

В този член от Символа на вярата се говори за разпятието, кръстните страдания, смъртта и погребението на Иисус Христос

Причините за осъждането на Исус Христос на разпятие

Исус Христос бил осъден на кръстна смърт от Понтий Пилат по настойчивото искане на еврейските първосвещеници и книжници, които не разбрали нито възвишеното Му учение, нито божествения Му подвиг; намразили Го заедно изобличавал тяхното лицемерие и беззаконие, наричайки ги дори “змии, рожби ехиднини” (Мат.23:33); омразата им се усилвала още повече, като виждали, че заради учението, което Христос проповядвал, и чудесата, които вършел, народът тръгвал след Него. Св. Йоан Богослов пише: *Тогавя първосвещениците и фарисеите се събраха на съвет и казаха: какво да правим? Тоя Човек върши много чудеса. Ако Го оставим тъй, всички ще повярват в Него... От тоя ден, прочее, се сговориха да Го убият* (Йоан 11:47-48, 53).

Озлоблението им стигнало дотам, че Го обвинили в богохулство и в бунтуване на народа. Крайният резултат бил-осъждане на смърт и то най-позорната смърт-чрез разпятие.

Времето, когато бил разпнат Спасителят.

Името на Понтий Пилат е споменато в Символа на вярата, за да се покаже исторически точно времето, когато бил разпнат Исус Христос. Пилат бил римски наместник (прокуратор) в Иудея, която била покорена от римляните в 64 г. преди Христа. От друга страна, споменаването името на Понтий Пилат показва, че тъкмо пострадалият при него Исус е истинският Месия, обещан от Бога и очакван в Стария Завет. Тук може да се види изпълнение на пророчеството на Иаков за времето, когато щял да дойде този месия.

Под “Примириител” тук се разбира Спасителят на света, Който примирил или, по-точно, помирил хората с Бога. Той се родил във Витлеем, когато вече се прекъснал родът на водителите от племето на Иуда, и Иудея управлявал зависещият от римския император идумеец цар Ирод Велики. Тридесет и три години по-късно, при управителя на Иудея Пилат, Христос бил разпнат на кръст.

Кръстните страдания и смъртта на Исус Христос

В Символа на вярата е казано не само, че Исус Христос бил *разпнат*, но е добавено още, че Той *страдал*. Думите *и биде погребан* са поставени в Символа за уверение, че Исус Христос наистина умрял на кръста, бил положен в гроб, а Христовите врагове поставили дори стража при гроба, и самия гроб запечатали. Господ Исус истински страдал и умрял, но страдал и умрял не по Божество, което не може да страда и е безсмъртно, а по човечество, и не защото не е могъл да избегне това, но защото доброволно, от любов към хората поискал да пострада и умре за изкуплението им.

Аз Си давам душата, за да я приема пак. Никой не ми я отнима, но Аз Сам от Себе Си я давам. Имам власт да я дам, и власт имам пак да я приема (Йоан 10:17-18).

Значение на изкупителните страдания и смърт на Исуса Христа

В Символа е казано, че Исус Христос *биде разпнат за нас*. Тези думи показват, че кръстните страдания и смърт на възплътения Син Божи са пълна и най-съвършена изкупителна жертва пред небесния Отец за целия човешки род; със Своите страдания и кръстна смърт Исус Христос изкупил всички хора от греха, проклятието на закона и смъртта. Прародителите съгрешили в рая, като послушали дявола, който с измамни думи ги склонил да нарушат Божията заповед, и с това попаднали под робството на дявола. Със Своята кръстна смърт Господ Исус Христос ни освободил от това робство. Със Своята кръв Той заплатил за нашата виновност пред Бога, така че с Христовата кръв ние сме изкупени от наследствения прародителски грях, и по вярата ни в Изкупителя са ни простени греховете, които сами сме извършили.

Христос ни изкупи от клетвата на закона, като стана заради нас клетва (защото писано е: “проклет е всеки, който виси на дърво”) (Гал. 3:13). Тук под *закон* се разбира Моисеевият закон, който предавал на проклятие ония, които не изпълнявали всички негови постановления. А тъй като никой не можел да изпълни всички предписания на закона, то всички люде се намирали под неговото проклятие. Спасителят взел върху Себе Си това проклятие вместо човечеството, Той благоволил да претърпи за хората най-мъчителната смърт и то тъкмо на кръст, тъй като, съгласно определението на самия Моисеев закон, всеки, който умира от кръстна смърт, попада под проклятие. Тук дявол се нарича онзи, у когото е властта на смъртта, защото той е виновникът за греха у хората, последица на която е била смъртта. Дяволът поддържал в хората греха, а чрез греха-смъртта. Затова всички хора по време на земния си живот били изцяло в робство на греха и дявола, и треперели от смъртта. Тъкмо от това робство на греха и страх от смъртта възплътеният се Син Божи избавил хората чрез Своята смърт и възкресение: със смъртта Той ни изкупил от робството на греха, а с възкресението разрушил телесната смърт (2 Тим. 1:10). Засега у хората още има телесна смърт, но в тяхното духовно възраждане чрез тайнствата Кръщение и Евхаристия се поставя като че ли семе или основа на нов телесен живот, който в бъдещия живот ще стане

нетленен. Вярващите в Христа, ако и да умират, ще възкръснат от гробовете като победители на смъртта, ще възкръснат за вечен живот.

Условия, необходими за усвояване заслугите на Изкупителя

Иисус Христос пострадал за всички нас, което ще рече, че от Своя страна Той принесъл Себе Си жертва за всички хора без изключение, и за всички придобил благодат и спасение. Но от тези блага се ползват само ония хора, които от своя страна доброволно вземат участие в страданията Му, като се уподобяват на Него в Смъртта Му (Фил. 3:10). А да участваме в страданията и смъртта на Господа Спасителя можем чрез жива и сърдечна вяра, чрез тайнствата, в които е скрита и запечатана силата на спасителните страдания и смърт на Иисуса Христа, и, най-сетне, чрез разпъване своята плът с нейните страсти и похоти. Св. апостол Павел казва на християните: *“Или не знаете, че всички ние, които се кръстихме в Христа Иисуса, в Неговата смърт се кръстихме”* (Рим. 6:3). Тези думи на апостола имат следния смисъл: като се потапяме в кръщалния купел, ние ставаме участници в спасителната смърт на Иисуса Христа, която ни е очистила от греховете и ни е дала живот и оправдание. Във връзка с тайнството Евхаристия същия апостол казва: *“Колчем ядете тоя хляб, и пиете тая чаша, ще възвестявате смъртта на Господа, докле дойде Той”* (1 Кор. 11:26). Думите *ще възвестявате смъртта на Господа* показват, че приемащите тялото и кръвта на Христа Спасителя възвестяват с това на всички, че на земята е бил Господ, възплътеният Син Божи, Който умрял на кръста за греховете на хората (1 Кор. 15:3). За възможността да бъдем едно с Христа, като разпъваме своята плът с нейните страсти и похоти, пак св. апостол Павел пише: *“Ония, които са христови, разпнали са плътта си със страстите и похотите”* (Гал. 5:24). Да разпнем своята плът със *страстите и похотите* можем с въздържание от страстни и греховни пожелания и с противоположни на тях действия. Напр., когато гневът ни кара да говорим лошо за неприятеля си и да му пакостим, а ние се противим на това желание и, като си спомняме как Спасителят на кръста се молил за Своите врагове, молим се и ние за нашия, тогава разпъваме страстта гняв.

пише: отец Йоан

Пазарджийска хумореска

Гиго Триона разказва...

Сряда или четвъртък беше, грях ми на душата да ви лъжа, но знам празничаво било, разправяха жените, та слязох до чаршия да пооправим някоя работа. Поизтупах се; шаечни ми дрехи, обул съм ботуши, астраган калпак съм си сложил, взех си кривака, не съм стар за кривак, но за всеки случай нека ми се намери, появили се вълци, та нека го има. Не се фукам, но кривака много ми отива на калпака. Климбара-лумбара, климбара-лумбара, та в чаршията. На сокака, пред кръчмата на Сава гледам, човек втренчил поглед в мен и ми се усмихва, като че ли иска нещо да ме пита, но се колебае. Свитнали му очи сякаш е на две-три... По едно време се окуражи и рече – извинявай бае за безпокойствието, но... познаваш ли ме?! Напрягам мисли като че искам да си спомним, но не става, по образ ми е познат, но...! Не си спомняш, загадъчно ми повтори. Тълкувам си на акъл, тоя, онзи, аха, не бива. Рече, аз съм Иван Божикин, от Явор. Щом ми рече от Явор, веднага ми светна? Ти ли се бре, Ванка? Алал ти вера, напълнял си, разкрасил си се, три кубика човек си, къде мога да те позная! Спомняш ли си на времето кога беше тука, какъв беше, да ме извиниш на думата, кльошав, все едно през кавал си минал. А той се смее. Времена! Аз пък да не загубим на важност, рекох, познаваш ли ме ти мене? Ъ, рече, непознавам Гиготе Ранчин от Широка нива, Катинкиният човек! Казах, Гиго Триона, а той се смее.

Влезнахме в кръчмата на Сава да се черпим, може би двадесет и пет години не сме се виждали, знам го като ергенушка, едно лято по-малкия му брат ходи с мен по печалба, разправя ми, оженил се.

Това лято добре си изкарахме. Събрахме се няколко души дюлгери, печалбари строители и тръгнахме: аз, Коле Клещарката, Йованчо Црешнярски, от Пилищата беше някой, Дончо Цонкин, цяла тумба нашенци дюлгери.

По това време, неznam защо си говорехме, дойде келнерчето, учтиво дете, културно, възпитано, със загадъчна усмивка и ни попита какво ще обичаме. Ванката си поръча една домашна, двойно

препечена, а за мене, казах му, донеси един “Никодия”, че гърло ми съхне. Рече, няма. Как така няма, ей го тамо, аз го виждам и ей така му показвам с глава. Това, рече, не е Никодия, това е Петрачко. Петрачко ли?! Кога го прекръстихте? Извинявай господине, но ние не сме го прекръщавали, той просто така си е кръстен. А кой го кръсти, настоявам аз. Кръстника, разбира се. Дете, бащински се обърнах към келнерчето, в наше село всички му викаме “Никодия”, дори и Пейчо Дамаджаната, който в живота капка алкохол не е близнал, нито пък рана премил с ракия и той така му вика. Чичин, ти досещаш ли се какво те питам аз? Нали за Никодия, рече момчето. А от съседната маса един се обади и рече, че Никодия е повикан запас. Нали ти казах, че го няма, окуражено повтори момчето, запас бил.

Механджи Сава, провикнах се аз, (за механджи Сава младите му викат твърда глава, а по старите, душа и шмекер човек). Казах, донеси една домашна двойно препечена и един “Никодия”. Гледам го отгътка разшабати се и носи ракията и бутилка бира. Взех бутилката и показах на келнерчето етикетата на която бе нарисувана мустакат мъжага, а над него пишеше Шопско пиво. На тогава му викахме “Никодия”, затова че прилича на Никодия Драганчов от наше село. Механджи Сава шмекерски се усмихна и погали келнерчето по главата и рече, ще свикне, младо е. Ванката, зевзек, и той се смее. Събухмем още по едно, но Ванката се бързаше да се прибере да се види със старци.

Когато аз се прибрах, жена ми вече беше вечеряла. Едва си спомни за Иван Божикин. Разказах ѝ как е закъсал човекът, да ви разправам, но дали ще ми повярват. Тоя Иван Божикин, дето му викам Ванката, има два сина. По-малкия бил хем женен, хем на работа и с него нямал проблеми. По-големия бил закъсал. Като ученик бил отличен и с жена му решили да го учат. По-малкият се метнал на майчината фамилия, чъчкач, и го дали на занаят. Изучил занаята, намерил си работа, оженил се, жена му, деца му, заплата му, уредил се човека. Брат му учил, въртел-сукал, хубаво училище взел, но останал безработен. По малкия се съжалил и му предложил при него да работи, наистина не разбирал от занаята, но щял да го устрои да припечелва за хляба. По едно време се съгласил, но някой колега го подлъже, че в дюлгерлъка има повече пари, та щел да ходи на печалба край морето. Уж за два-три месеца може да се припечелят 5-6 чиновнички заплати, плюс да си купи нови дрехи. Баща му се навил мен да кандардисва, с мен да ходи.

Спомням си една година водих дядо Славчовия внук, вие нали познавате дядо Славчо баба Ранчин, дето му викат Славчо Калъвката. Много добро и трудолюбиво момче, но веднъж ме изкара от релсите та за цял живот ще го помня.

Качил съм се на покрива и чъкчам около комина а на него му казах да подготви скелето в мазето за да го измажем. Колко съм се бавил и сам не знам, по едно време го повикнах да донесе вода да разредем хоросана, него го няма, повикнах още един път, цъ, не се обажда. Оставих го да не викам да не се дзверат хората. По едно време откачи ми се мистрията и падна. Слязох. Дай да видим къде се дена тоя хайдамак, хайде, хайде, та пред входната врата, чува се някакво натъртено пъшкане, диван скърца, тужице мале, какво става тук?! Ни напред, ни назад, целият съм се превърнал в слух. Тука работихме повечко от две седмици, пукната пара не сме взели. Бог да ми е свидетел, хазайката наистина млада вдовица, но сериозна, с домакинско поведение. Сгазихме лука! - помислих си аз, тия две седмици работа отидоха на кино... това за това, а резила си е бамбашка. Изострил съм уши като юница пред телене, а краката ми се разтрепериха. Студена пот ороси челото ми. Три за грош. По това време я чух:

- Вдигни го, аз съм готова, с натъртен глас проговори тя. Вдигнал съм го, отговаря ѝ той със същия глас. Хвани тоя крак и го вдигни по-високо... а така, рече, аз сега долу ще го наместим и щом го наместим, ти бутни. Начинил съм го, рече той. Сега бутни. Бутам, чуе се той глухо, ама не влиза, тесно. Припни се, сега тя едва се обажда. Мъжката припни, а така моето момче, отлично. Докрай ли е долу, чуем го него. Докрай е, докрай е, няма накъде повече. Така трябва, с лекота го каза тя отлично. Отлично е за вас, мисля си аз, кое му е отличното на мен, целият съм обял в студена пот. Повече не издържах и без да чукам на врата влязох вътре.

- Майсторе, рече хазайката, добре ли сме наместили тоя креват, измъчихме се с младия майстор, тежък пущината, тежък като олово, а стаята тясна, ексик да е...

И тогава си рекох, вас геч, що викаше дядо ми, демек, никога повече. От тогава с мен не водя на печалба учени, млади и красиви...

Бизнесмен за шен

Тежко брате, не става;
в тая шибана държава,
живеем като в клетка –
и от нищо няма сметка!
Пасох овци,
дадох на търговци;
телци гоих,
пара не преброих;
даде господ, ембаргото стана,
взех колата – станах бензинджия
и реших да ставам чорбаджия!
Колкото изкарах пари,
дадох на митничари и джандари;
а от косовските нощни смени,
докарах три сателитни антени;
та ме Ахмед от Липлян повика
и ме в кучи гъз натика,
па като маузера хвана
и го изтреска в тавана,
аз студен се изпотих,
и за попа си помислих!
После, един проклет ден,
реших да ставам бизнесмен,
та си раздадох сермията
на Радикало и Мутавджията,
пък и съдийката ме ебава
и през ден ме глобява!
Батко-Владко все ме глади,
а отзаде ми го вади:
“ако искаш здрав бизнес,
гласувай за Де-еС-еС”!
Мустракът пък ми вика:
“Забрави майка си и езика,
стани сръбски радикал,
да не газиш селска кал –
и на избори внимавай
на ченгета дупе давай,
с бизнеса добре ще ти е –
хич на оня да не ти е”!

И. Н.

Млади автори

Биляна Николова

Очакване

Измина още една зима
ти не се върна,
аз вече не съм сама
но те чакам още.
Последният път ми каза
“ще ти пиша писма”

и си замина без довиждане.
Още те чакам любов моя,
мълча пред него и се надявам...

Песен за тебе!

Тази песен написах за тебе
през пролетна тиха нощ,
един поглед много беше
и в песните ми стана гост.

Зная че си ме забравил вече,
и туй сега ме боли,
можехме да сме щастливи,
да те обичам и да ме обичаш ти.

Но любовта ми ти в болка превърна,
погледът – в мъка и тъги,
и отново аз пак се залъгвам
че ще дойдеш и песни пиша ти...

Старата пейка

На пейката дето се срещнахме,
сега съм сама,
и с радост си спомням
когато тук бяхме двамата.
Радвам се като дете
и времето минава,
намирам надраскани спомени
от някои влюбени: “ти и аз”,
“обичам те” и какво ли още не,
колко тайни крие пейката,
колко срещи и раздяла...
за нашият спомен,
аз ще нарисувам сърцето си,
ако умееш да го разбереш...

Раде Спасов

In vino veritas

Налейте вино,
демократи верни;
няма ги вече директорите
-неправоверни,
-неправомерни!
Заминаха проверени;
остана
комунистическото зло.
Да се яде –
няма какво!
Лозето пак ще роди;
ще има с какво
да залеем гробовете

на “демократите”.
Дай Боже,
на власт да дойдат –
богати,
а не “демократи”.
Тогава ще се лее уиски,
ще се пее “Карай Джани”.

Ако истината е във виното, както гласи известната латинска поговорка, то любовта би трябвало да се търси в поезията. На поетесата Петя Йотова не ѝ остава нищо друго, освен да каже: “Истината е в любовта”.

Тази любов тя събира звук по звук от сърцето си и сричка по сричка от радостните и горчиви сълзи на живота, за да създаде своята талантлива книга.

Нейните поетични “измълчани думи” съдържат много повече от изстраданото чувство от редица други уверения и клетви за любов. В тях всеки може да открие свои преживявания.

Петя Йотова е талантлива поетеса, която е разбрала колко трудно се пише любовна лирика, но с много искреност ни поднася своята...

Приемете я!

Евтим Евтимов

Ако няма любов

Ако няма любов,
то какво друго има?
Ако няма любов –
как да бъде щастлива?

Ако няма любов,
за какво сме живели?
Колко струват сега
власт, пари, кариери?

За какво сме дошли
за живот на Земята,
ако няма любов –
да разбива сърцата?

Ако няма любов –
като полет на птица,
ще ни стоплят ли днес
хубав дом и шевица?

Ако няма любов,
ще си тръгне душата,
ненамерила пристан
в този свят на тъгата.

Ще изчезне животът,
ще посърнат цветята...
Ако няма любов
ще замръзне земята.

Ако няма любов...

Усещане за мъж

Той може и разбира всичко.
Владее правилата на играта.
И без да мисли колко ще му струва,
се втерва да въвежда ред в нещата.

Без страх рискува да загуби,
но своя път да извърви.
И вярва в себе си, и сила
излъчват мъжките очи...

И слабост доблестна на рицар,
готов залога да плати
за най-желаната награда –
едно сърце да покори.

На колене пред любовта си
и власт, и сила да смири...
Чрез своето мъжко съвършенство –
сам себе си да победи.

Мистично

Защо при мисълта за тебе
душата ми така полита
и радостна, нетърпелива,
затеб и все за тебе пита?

А тялото защо ликува
и предварително се врича,
без още да те е видяло,
завинаги да те обича?

Каква мистерия велика
чрез сега сърцето срича?
Защо така неудържимо
усмивка в устните наднича?

Дали душите са порзрели
и вече истината знаят
за наште срещи и раздели,
за минала любов в безкрая?

Дали ще мога аз самата
загадката да разгадая?
Отново срещна ни съдбата...
Ще ме познаел ли накрая?

Измълчани думи

Като светулки в мрака гаснат думите
с предчувствие унило за раздяла.
Притихва моят плах ентусиазъм
и във душата все по-тъжно става.

Мълчим зад барикади от практичност
и всеки чака чуждото признание.
Кой пръв ще се излъже да говори?
Възторгът ми потъва в отчаяние.

Светът е пълен с измълчани думи
и неусетно чезнат близост, страст, желание...
Опитвам се да бъда търпелива
и даже да намирам оправдание.

Но дните кратки бързо отминават,
а вместо теб не мога да съм жива.
На път сме да пропуснем любовта си.
Нима ще ме оставиш да си ида?

Разминаване

Луната е сега наполовина,
като сърце, разсечено на две –
внезапен символ в нощната картина
на лятното копринено небе.

Защото срещу мене е човекът,
в когото влюбена съм от дете,
а той не се реши и тази вечер,
на чувствата си да се поддаде.

Страхът като че ли е заразителен
и все избираме сигурността...
А нещо между нас ще има само,
ако поема отговорността.

Но вече виждам – сякаш по-добре е
мечта да си остане любовта
и да насочим жаждата за близост
в духовните нюанси на страстта...

Тъгата се надига като прилив
към гърлото – не мога да я спра.
Издайнически блика във очите
и ме повлича в мрака на нощта.

Луната губи своите очертания
и става малък сноп от светлина,
съвсем размазана и разпиляна,
търкаля се – сълза подир сълза.

